

Dwie różne edycye z jednego roku. Na jednej, na ostatniej stronicy znachodzi się miejsce druku i rok, ~~za~~ nazwiskiem drukarza; - na drugiej tego braknie.

MANDATA SERENISSIMI POTENTISSIMIQVE PRINCIPIS, DOMINI SIGISMVNDI, SVECIÆ ET POLONIÆ &c. Regis. NEC NON DOMINORVM SENATORVM, PROCERVM ET Ordinum inclyti Regni POLONIAE, Magniq; Ducatus Lithuaniæ &c.

AD ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM, Dominum CAROLVM, REGNI SVECIAE &c. HAEREDITARIVM PRINCIPEM & GVBERNATOREM, Sudermanlandiæ &c. DVCEM, eiusdemq; Regni Dominos Consiliarios & Status.

EXPOSITA PER ILLVSTRES MAGNIFICOS ET GENEROSOS DOMINOS, ERICVM BRAHE, Comitem in VVisingsburg, & ARVIDVM GVSTAVI in Buchzholm, Legatos Suecos: Nec non STANISLAVM DZIALINSKY, Castellanum Elbingensem, STANISLAVM CZYKOVVSKY, terræ Cracouiensis Succammerarium, & NICOLAVM SAPIEHA, Secretarium Regium, Oratores Polonos.

ET RESPONSVM

Ab ante nominato Principe CAROLO, Regniq; Sueciæ Senatoribus & Ordinibus, ijsdem Oratoribus Polonis datum, cui accessit APOLOGIA Decreti SVDERCOPENSIS. &c.

ANNO M. D. XCVI.

ORATIO

NOMINE ILLVSTRISSIMI REVERENDISSIMIQVE SENATVS: *Nec non Illustrium, Magnificorum, Generosorum, ac amplissimorum, Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Ordinum omnium.* A *Magnificis & Generosis*, *STANISLAO DZIALINSKY*, Castellano Elbingensi, *STANISLAO CZYKOVVSKY*, Succammerario Cracoviensi generali, &c. &c. Et *NICOLAO SAPIEHA*, &c. Secretario Regio, *Oratoribus.*

HABITA

AD

ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM ac Dominum, Dnum: CAROLVM, Sudermanlandiæ, &c. &c. &c.

DVCEM.

AC

*ILLVSTRES, MAGNIFICOS ET GENE*ROSOS REGNI SVECIAE SENATORES *ac Consiliarios* REGIAE MAIESTATIS *nobilissimos, &c.*

STOCHOLMIAE die VI. Octobr: Anno M. D. XCVI.

Then ORATION, Som vppå the Högborne/ Högwördigeste / thet Konungerijke Polens och Storfurstendöme Littowens/ Rijkes Rådz: Sampt the Edle/ Welborne och Wälbördige/ samme Rijkes och Storfurstendömes Stånders wägne/ bleff hållen/ aff the Wälborne och Wälbördige / STANIS-LAO DZIALINSKY/

Castellan vthi Elbingen/ etc. STANISLAO CZYROWSKY/ vnder Cammererer i Crakow/ etc. och NICOLAO SAPIEHA/ Konunglig Secreterer/ etc.

Till

Then Högborne Furste och Herre/ Her CARL/ etc/ etc. Hertigh aff Sudermanneland/ etc. etc. etc.

Och

The Edle/ Wälborne och Wälbördige Herrer/ thette Konungerijkes Sweriges/ Rijkes Rådh.

Vthi Stockholm then 6. Octobr: Anno M. D. XCVI.

ILLVSTRISSIME PRINCEPS:

ILLVSRES, MAGNIFICI, GENEROSI Domini, clarißimi hujus Regni SVECIÆ Senatores, ac Consiliarij prudentißimi, &c.

NCLITI REGNI POLONIAE, Magnique Ducatus LITHVANIAE, Illustrissimi, Reuerendissimi, Illustres, Reuerendi, Magnifici ac Generosi Domini, Senatores ac Proceres, Cæterarumque Regno Poloniæ, Magnoque Ducatui adiunctarum Prouinciarum, Ducatuum, ac Ciuitatum principaliorum omnium Ordines amplissimi, in Conuentu Regni Poloniæ generali VVARSAVIENSI, proximè VVARSAVIAE celebrato, congregati, officiorum suorum, amoris fraterni, mutuæque humanitatis ac beneuolentiæ studia, Illustrissimæ Celsitudini vestræ, ac Illustribus Magnificis ac Generosis Dominationibus vestris, perquàm amicè ac fraternè deferunt.

Ac vti Statum CLARISSIMI huius Regni SVECIAE, & arctissima vtrorumque Regnorum antiquitus

Högborne Furste:

Edle / Welborne och Welbördige Herrer / thette berömde Konungerijke Sweriges / Rijkes Rådh:

The Högborne / Högwördigeste / Edle / Wördige / Wålborne och Wålbördige / thes läflige Konungerijke Polens och Storfurstedöme Littowens Rådh och Förnämbste / Såsom och aff the andre Polniske Rijkes och Storfurstendöme Littowens *incorporerede* Land och Hertigedömers Ständer / Så wål som och the förnämbste Städhers Bärgmestere och Rådh / som vpå then Allmennelige nästförledne hålдne Rijkzdagh vthi Warsaw haffue församblede warit / Tilbiude E: F: N: och Eders Herligheter / theres wenlige tienst / kärlige helsen och benägne wilie tilförende.

Och giffue här medh tilkenne / At the Högborne Rijkes Rådh / Så och the Edle / Wålborne och

tiquitus (& nunc eò arctiore quò vnius capitis membra nos esse profitemur) coniunctione, Illustrissimi Senatores, amplissimiq; Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Ordines, non minori cura & sollicitudine, quàm ipsius Regni Poloniæ statum florentissimum semper esse ac permanere posse diutissimè, fraterno ex animo percupiunt ac diuinitùs precantur: Deq; illius felicitate quàm sæpissimè intelligere posse, ante omnia sibi charissimum, acceptissimumq; forè, illudq; imprimis vel maximè omnes in votis se habere, vti hac nostra præsenti testantur Oratione: Ita Illustrissimæ Celsitudini vestræ, ac Illustribus Magnificis & Generosis Dominationibus vestris, vti Regni huius Paterna hæreditate ad Sacram Regiam Maiestatem deuoluti Senatoribus ac Consiliarijs, quorum nempè authoritati, prudentiæ, vigilantiæ ab eadem Sacra Regia Maiestate, fideiq; eorum concreditum, ea qua decet fide administratur ac regitur, tum & ijs omnibus, quorum ex societate constituitur, optimæ ac prosperrimæ valetudinis diuturnitatem; Tum & omnium optimorum ac ad dignitatem Sacræ Regiæ Maiest: tuendam & manutenendam, ac post Regni huius vtilitatem spectantium conatuum successus felicissimos, à DEO ter Opt: Max: ex animo precantur & optant. Hasq; credentiales seu fidei literas ad Illustrissimam Celsitudinem vestram, ac Illustres Magnificos & Generosos Regni huius Senatores & Consiliarios directas, nobis tradidere, quas ea qua decet fide, ac debita cum reuerentia, Celsitudini vestræ, ac Dominationibus vestris Illustribus ac Magnificis offerimus.

ILLV-

Wälbördige thet Konungerijke Polens och Storfurstendömne Littowens Ständer / för then store wenskap / som begge Rijken emellom aff ålder warit haffuer (hwilken nw myket starctere är / sedan wij eens krops lemmer äre wordne) thette Rijkes wälstånd / Icke anners än theres eget Fädernestandz wälferd / vthaff Gudh Alzmechtigh önske och aff hiertet gerne vnne. Och effter som the medh thenne ORATION tilkenne giffue / At them thette Rijkes lyckelige wälferd / altijdh synnerligen kär och behageligh är at förnimme / Så önske the och aff Gudh Alzmechtigh E: F: N: och Eders Herligheeter / såsom thette H: K: M: s Arffrijkes (hwilket til H: K: M: egenom Arffzrätten fallet är) Rådh / hwilkes Authoritet / Förstånd och Försichtigheet thette Konungerijket aff H: K: M: betrodt är / och aff hwilke thet medh all troheet warder förestådet och regeret / Så och alle theß och the vnderliggiende Landskapz Inbyggere / långwarig godh wälmåge / och til alle the rådhslagh och foretagende / som lände til K: M: s högheetz förswar och thette Rijkes förmering och wälferd / lycke och framgång. Och haffue wälbemälte Rådh och Ständer / medhgiffuit oß thette *Creditif* til E: F: N: och the Edle och Wälborne Herrer thette Konungerijkes Rijkz Rådh / hwilket wij medh all tilbörig ödmiukt och wördning / E: F: N: och Eders Herligheeter här medh öffuerantwarde.

Högbor-

ILLVSTRISSIME PRINCEPS:

ILLVSTRES MAGNIFICI ET GENEROSI Domini, amici charissimi & obseruandi.

VM PRO EA CONIVNCTIONE QVAE inter nos intercedit, mutuas vtriusq; Regni, ac potissimum Maiestatis Regiæ Domini nostri clementissimi rationes, meritò curæ habere debeamus, non omittendum putauimus, quin in hisce publicis Comitijs habitis consilijs de ijs rebus, quæ ad Regni istius securitatem pertinent, ad Illustritatem quoq; & Magnificas Dominationes vestras, ex Senatorio & Equestri ordine, Legatos mitteremus, viros Illustres & Generosos, STANISLAVM DZIALINSKY, Castellanum Elbingensem, STANISLAVM CZYKOVVSKY, Succammerarium Cracouiensem, & NICOLAVM SAPIEHA, Palatinidem Minscensem, qui cum illis de rebus quibusdam, hoc tempore necessarijs & ad ipsius Sueciæ Regni publica commoda, dignitatemq; Maiest.tis Regiæ spectantibus, publicè nostro agant nomine. Erit mutuæ beneuolentiæ & humanitatis, cum amanter eos istic accipi, tum verò & libenter audiri, & fidem in omnibus quæ referent non aliam illis adhiberi, quàm si omnes coram cum Illustritate & Magnificis Dominatio-

HÖGBORNE FVRSTE:

Edle / Welborne och Welbördige Herrer / besynnerlige gode wenner.

EFter thet at wij for thet förbund skuld / som emellan oß är / medh rätte om begge Konungeriikens och besynnerligen K: M:s wår nådigeste Herres anliggiende saker och åhrender / skole oß wärde late. Therföre haffue wij icke kunnet gå förbij / medh mindre än medhan wij på thenne Allmennelige Rijkzdagh haffue hållet rådhslagh om the saker / som lände til thette Rijkes rolighcet: Wij och j lijke måtte haffue möst affärde til Eders F: N: och Eders Herlighceter wåre Sendebudh / både vthaff wårt Medel och aff Ridderskapet the Edle / Welborne och Welbördige / STANISLAVM DZIALINSKI / Castellan vthi Elbingen / STANISLAVM CZYKOWSKY / vnderCammererer j Crakow / och NICOLAVM SAPIEHA / Palatinidem Minsceensem / hwilke medh E: F: N: och E: H:ter om några effter thenne tijdz lägenheet / nödige saker / som lände til Sweriges Rijkes allgemeene nytte och til K: M:s myndigheetz styrkie / vpå wåre wägne handle skole. Hwarföre är thet all godh tilförsicht och benägenheet lijkmätigt / at the icke alleeneßt bliffue ther wenligen vndfångade och trachterede / vthan och wälwilligen hörde: Och at E: F: N: och E: H:ter til alt thet som the wärffuendes warde / lijke troo och läffuen ställe wele /

)A(såsom

minationibus vestris agere possemus, nobis ipsis adhiberent. Fidei autem & officij in Maiestatem Regiam, promptum in ijs omnibus studium, ab Illustritate & Magnificis Dominationibus vestris declarari. Quod quidem nobis planè pollicemur. Nostra porrò studia ipsis quoq; prolixé deferimus, ac eas in felicissimo tranquillissimoq; Regni illius Statu, benè valere cupimus. Datæ VVarsouiæ in publicis Regni Comitijs, die VII. Mensis Maij, Anno Domini 1596.

Illustritatis vestræ,

ac Magnificarum & Generosarum Dominationum vestrarum,

Studiosissimi.

STANISLAVS A KARNKOVV, DEI GRATIA, Archiepiscopus Gnesnensis, Legatus natus, & Regni Poloniæ Primas.

Georgius Cardinalis Radziuilus, Dux in Olyka & Nieswies, Episcopus Cracouiensis, Dux Seneriensis, Ac Sac: Imp: Rom: Princeps.

Andreas Cardinalis Batthoræus à Szomlio, Administrator perpetuus Episcopatus VVarmiensis in Prussia.

såsom wij ther alle tilstädes wore. Medh hwilket E: F: N: och Eders H:ter och late vpåskine/ all rättrådighect och troohect emoot H: K: M: Ther vpå wij och ingelunde twiffle. Tilbiudendes E: F: N: och E: H:ter wår wålwillige benägenhect och alt gått. Hwilkes wålferd / sampt och Swëriges Rijkes lyckelige tilstånd / wij gerne förnumme och önske långwarig bliffue måtte. Giffuit j Warsaw vpå then Allmennelige Rijkzdagh/ then 7. Maij/ Åhr &c. 1596.

Eders Furstlige Nådes

och Eders Herlighceters

wälwillige.

Hyeronimus, Comes à Rosdrozow, Episcopus VVladislauiensis, ac totius Pomeraniæ.

Bernhardus Maciëouius, Episcopus Luceoriensis.

Laurentius Gosliczky, Episcopus Premisliensis.

Petrus Tiliczky, Episcopus Culmensis in Prussia.

Paulus Voluczky, Episcopus Camenecensis.

Ianusius, Dux in Ostrog, Castellanus Cracouiensis, Czerkasiensis, VVlodimiriensisq́ꝫ, &c. &c. Capitaneus.

Christophorus Radziuilus, Dux in Byerzede, Dubinky, Palatinus Vilnensis, Magni Ducatus Lithuaniæ, generalis exercituum Capitaneus, Ac Sac: Romani Imperij Princeps.

Georgius Mnisseck, Palatinus Sandomiriensis, Leopoliensis, Samboriensis, Sanocensis, &c. &c. Capitaneus.

Nicolaus Christophorus Radziuilus, Dux in Olieka, & Niesfiesz, Palatinus Trocensis, Capitaneus Sawliensis, Ac Sac: Romani Imperij Princeps.

Nicolaus Fierley in Dambrouicza, Palatinus Cracouiensis, Nouæ ciuitatis, Kazimiriensisq́ꝫ Capitaneus.

Hyeronimus Gostomsky de Liezenicze, Palatinus Posnaniensis.

Hyeronimus à Lasko, Palatinus Siradiensis, Mariemborum, Swanenburgensis, &c. Capitaneus in Liuonia.

Stanislaus Minsky, Palatinus Lanciciensis, Plocensis &c. Capitaneus.

Andreas Lesczinsky, de Leszno, Palatinus Brestensis, Cuiauiensis.
Hyeronimus Paris, Palatinus Mazouiæ.
Constantinus Dux Ostrogiæ, Palatinus Kiouiensis.
Iohannes Sieneinsky, Palatinus Podolliæ.
Nicolaus à Dzialin, Palatinus Culmensis in Prussia, Capitaneus Bratianensis.
Ludouicus à Mortangen, Palatinus Pomeraniæ, in Prussia, Capitaneus Pokrziwnicensis.
Ianusius Dux in Zbarak, Palatinus Braslauiensis, Capitaneus Kremenecensis.
Andreas Zawissa, Palatinus Minscensis.
Stanislaus Comes à Tharnow, Castellanus Sandomiriensis, Buscensis, Stobniciensisq; Capitaneus.
Iohannes Konarzky de Kobilienie, Castellanus Calisiensis.
Nicolaus Narrusewicius, Castellanus Samogitiæ.
Petrus Nisczizky, Castellanus Belsensis.
Petrus de Miccow Mis owsky, Castellanus Voinicensis.

Stanislaus Bikowsky, Castellanus Lanciciensis.
Stanislaus Crasinius, Castellanus Podlasiensis.
Stanislaus à Dzialin, Castellanus Elbingensis.
Andreas Fierley de Dambrowicza, Castellanus Radomiensis.
Iohannes Ossowsky, Castellanus Zauischestensis.
Andreas Zebrzidowsky in VVeczburg, Castellanus Sremensis.
Laurentius Trczinsky, Castellanus Lubasouiensis.
Iohannes Skarsewsky, Castellanus Iarnouiensis.
Georgius de Konopat, Castellanus Culmensis.
Stanislaus Golsky, Castellanus Halliciensis, Capitaneus Barensis.
Adamus Mnisewsky, Castellanus Liuensis.
Nicolaus Zebridouius, supremus Marschalcus Regni, Generalis Cracouiensis, Capitaneus Steziciensis, Lanskorunensis, Snatisnensisq́ue, &c.
Andreas Czarnkouius, Castellanus Naclensis, Capitaneus Inowladislauiensis.
Andreas Zborouius à Ritsian, Castellanus Biecensis.

Iohannes Zamoſcius, Regni Poloniæ Cancellarius, & exercituum generalis Capitaneus.

Leo Sapieha, magni Ducatus Lithuaniæ Cancellarius, Capitaneus Slonimenſis.

Iohannes Tarnowsky, Vicecancellarius Regni Poloniæ.

Gabriel Voina, Vicecancellarius magni Ducatus Lithuaniæ.

Iohannes Fierley de Dambrowicza, Theſaurarius Regni Poloniæ, Lublinenſis Capitaneus.

Demetrius Chaleczky, magni Ducatus Lithuaniæ Theſaurarius.

Chriſtophorus Moniuidus in Dorochaoſtaie, Pocillator magni Ducatus Lithuaniæ, Marſchalcus pro tunc Equeſtris Ordinis & Nunciorum terreſtrium nomine, manu propria, &c.

Jagh

NIHIL VNQVAM NATVRAM (miram aliâs operum suorum artificem) oculis hominum arctiore coniunctionis necessitudine compactum exhibuisse, membris corporis humani proprij sui capitis iudicio & imperio subiecti, ac directi, diffitebitur opinor nemo, PRINCEPS Illustrissime, Senatores ac Consiliarij prudentissimi, cæterique viri ornatissimi; Tam arctam enim eorum coniunctionem; talem voluntatum consensum: Mutuam cointelligentiam, miramque sympathiam eorum experimur, quisque nostrum in nobismetipsis indies, vt ex ijs vel minimi articuli periculo commota membra alia, ad ferendum eidem mutuum statim conuolent auxilium: Quanto verò maiore cura & solicitudine eo intenta diriguntur omnia, vt capitis sui dignitatis & salutis conseruandæ præcipuam habeant rationem. Idque ideò maximè, quia non ignorent, ex capitis vti directoris & Domini sui salute, consilio, prudentia, dignitate, authoritate, salutem communem, dignitatem, fœlicitatemque totius corporis dependere: Econtra, languente capite, & sua ex præeminentia moto, vel à suis membris in minimis destituto, languere omnia, turbari Ordinem eorum, sequi certam post totius corporis ruinam, ac interitum indubium, Natura vel ipsa, ac post quotidiana (rerum magistra) experientia edocta non ignorent.

NIHILO DISSOLVTIORE AVT remissiore coniunctionis compage, Regnorum ac Rerumpublicarum conciues ac populos vnius Principis imperio subiectos, inter se (si aliâs saluam esse cupiunt Rem-

Jagh meenar / Högborne Furste / Edle och Welborne Herrer Rijksens Rådh / Så och andre welachtede gode Män / At ingen rettsinnigh man skal kunne neka / thet naturen / som är een Mesterinne til alle vnderlige werck / haffuer inge ting föreställt menniskiors ögon / som meere äre tilsammenknippede och föreenede / än som ledemot vthi een menniskeligh kråp / hwilke huffuudes förstånd och regemente vndergiffne äre. Ty wij besinne dagheligen hoos oss sielffue een sådanne föreening och wilies samdrechtigheet och correspondens ware emellan them / At om then ringeste ledemot vthi kråppen stode vthi någen fahre / tå äre the andre ledemoten medh hielpen strax beredde. Men medh huru mykit större vmsorgh och åhoga / beflijte sigh alle samptligen ther om / At huffuudes wördigheet / må för all ting widh macht hålles / hwilket skeer förnämbligen therföre / effter the förnimme / At vthaff huffuudes / lijke som theres Herres och Regents / rådh och förstånd / heele kråpsens welmåge och dignitet henger: Och twert om igen / når huffuudet är swagt / och thes myndigheet förkortet / heller warder aff then ringeste ledh förlåtet / så bliffuer heele lijffuet förswaget / och the andre ledemot förandrede / therwthaff sedan heele kråpsens förderff och vndergångh förorsaket warder / effter som naturen och dagheligh förfarenheet (hwilken all tingz Låhremesterrinne är) sådant nogsampt betyger och tilkenne giffuer.

Icke mindre skole och alle Konungarijkes vndersåter och Inbyggere som vnder een Offuerheet ly-

Rempublicam) cohærere debere, Hoc admiratione digno, prudenti ac prouido naturæ officio admonentur ac edocentur omnes facilè, ut amoris, concordiæq; vinculis, quasi concatenati esse videantur, pacem tranquillitatemq; perpetuam inuicem alant, Nihil periculi alteri eorum imminentis, non suum periculum iudicent, Illudq; pro virili ope, consilio, & auxilio propellant & auertant; Præcipuè verò, supremi sui Principis ac Domini, tanquam capitis ac directoris totius corporis Reipublicæ, Qui à regendo REX dicitur, summam ut habeant curam & rationem, Ne quid dignitati, authoritati, præeminentiæ ipsius decedat, Neuè Maiestatis ipsius iuribus à quopiam hominum derogetur, diligenter prouideant.

Tantò magis in hoc sedulò & sollicitè elaborando incumbere debent, ne ab ipsismet subditis in exhibendis honoribus debitis, obseruantia, fide, obedientia, in omnis generis seruitijs præstandis studio, Maiestati ipsius, vel minimum desiderari possit, Et quod absit eò longius, ab ipsismet subditis aliquid horum detrahi, Cum in Maiestatis ipsius iuribus illibatè conseruandis, salutem totius corporis Reipub: consistere, ijs verò in minimis læsis & violatis, vel à quopiam (subditorum præsertim, quod absit) sibi ascitis, turbari ordinem totius corporis Reipub: sequi interitum & ruinam Regni illius indubiam, necesse est; Non minus, ac si manus vel pedes, capitis sui iudicio & imperio spreto, suis tantummodo quoduis eorum membrorum indulgeat affectibus, Deserto certè ab ipsis capite, mox & ipsa lan-

dhe (om the elliest wele / at Rijket skal beståndende blifsue) eenige och emellom sigh samdrechtige ware/ Och warde wij alle egenom sådanne naturens vnderlige werck/ förmaante och lärde/ at wij egenom kärleken och eenighetennes band skole ware förknyppede och förbundne / och vthi inbördes fridh och stillheet leffue/ Så och then eene then andres olycke såsom sijn egen achte / och henne effter högste förmögenheeten/ medh rådh och dådh hielpe til at affwende / Besynnerligen/ och för all ting / hwar och een sin Herre och öffuerste Regent / såsom sitt hoffuud och Regerere (hwilken på sitt Embetes wägne en Konung kallet warder) förnämbligen och serdeles vthi acht haffue/ Så at hans högheetz præminentz och wördigheet vthi ingen måtte warder betaget / vthan ther vpå flitigt och wel tilsee/ At hans K: M:s rått och råttigheet icke aff någen bliffuer förringet.

Och skal hwar man genom sijn högste flijt och åhoga ther til förtenckt ware / At hoos vndersåterne/ til at bewijse H: K: M: tilbörligh Reuerens, Ährewördning / troo och hörsamheet / så och all tienstwilligheet / intet feel befinnes må / Ty hwadh som här vthi feelas/ thet miste och vndersåterne sielffue mykit meere/ effter vthi K: M:s rått och råttighets vppeholdning/ heele Rijksens welfärd och bäste står/ Men når sådanne rått och råttigheet bliffuer förminsket/ heller och någen aff vndersåterne (thet doch ware långt ifrå) then sigh tilegner / tå bleffue heele Rijket theregenom förderffuet/ och komme på thet sidste/ på yterste förderff och vndergång / icke anners än som

sa languere, suis destitui viribus, ac post collapsa, interire oportere, quemuis ex sui ipsius proprij corporis dispositionis consideratione facilè, colligere posse, nullum mihi inest dubium.

Nihilò dissolutiorem, minusque firmam coniunctionis compagem, amoris concordiæque concinnationem, mutuamque necessitudinem inclyto Regno Poloniæ, cum itidem clarissimo hoc Regno Sueciæ, Illustrissimi Senatores, amplissimique Regni Poloniæ, Magnique Ducatus Lithuaniæ ordines, intercedere non immeritò iudicant ac certò apud se habent PRINCEPS Illustrissime, Senatores ac Consiliarij Regij prudentissimi, ac viri ornatissimi: Eaque non friuolis, sed firmissimis semper comprobata extitisse argumentis, ita existimant, ut antiquorum scriptorum voluminibus euoluendis exempla indagando, & tempus, omni preciosius auro, & aures Sueticarum historiarum peritiorum aggrauare, operæprecium minimè esse arbitrantur. Vnum duntaxat atque alterum exemplorum, quæ mihi nunc ferè, hæc facienti verba ultroneè sese ingerunt, ac ne sicco, (ut aiunt) prætereeam pede, omninò admonent, inferam: Ac primò quidem, non indignas memoria vestra iudicò recolligendas, non vulgares certè amicitias, sed plus quàm fraternas coniunctionis necessitudines, inter VVLADISLAVM olim Polonorum: Et ERICVM decimum tertium eius nominis Suecorum, Reges, arctissimè semper habitas.

Nec

hånderne och fötterne/ huffuudes rådh och befalning
förachtede / och hwar och een aff thes ledemot/ effter
egen lust och begären/ sigh rette wille. När nw såle-
des thet menniskelige hoffuudh aff sijne ledemot wor-
de förlåtit/så bleffue the och theregenom förswagede/
Och när the haffue mist theres krafft / moste the och
på thet sidhste slett förderffuede bliffue/hwilket hwar
och en/när han betencker sijn egen kråps lägenheet/
lätteligen therv thaff taghe och förnimme kan.

Achte förthenskuld the Polenske och Littowske
Rådh och Ständer/then wenskap/förbund och eenig-
heet / som thenne begge Konungrijken Swerige och
Polen emellom är/ intet ringere ware/ Hwilket the och
förmene icke medh någre ringe/vthan wichtige exem-
pel och skääl så ware bewijst och vppenbart giordt/ at
the icke haffue behoff någre gamble Historie scriffue-
res böcker vpslå heller exempel vplete/och antingē tij-
den/hwilken kosteligere än gull är/ther medh fördrö-
ge/ heller och Edher vppehålle / hwilke doch nogsam
förfarenheet vthi Swenske historier haffue. Doch lijk-
wål wil iagh någre få exempel som migh nw medhan
iagh här taler / infalle / och migh påminne / at iagh
them icke platt skal gå för bij/ här hoos korteligen in-
draghe och förmälle. Och til thet Förste / är effter
mitt betenckiende / wål wärdt/ Edher ihogkommelse/
hwadh för en tråffligh / Ja meer än broderligh wen-
skap warit haffuer emellom fordom Konung Wladi-
slao j Polen / och Konung Erich then 13. medh thet
nampn / här j Swerige / hwilken wenskap fast och
beståndigh är hållen worden.

Nec quidem post silentio prætereundas censeo, eiusdem ERICI cum ALEXANDRO VVladislai fratre, Magni tum Ducatus Lithuaniæ Duce, eiusdem arctitudinis amicitias coälitas, sanctissimè cultas, ac inuiolabiliter semper obseruatas,

Occurrunt post tertio loco, eadem serie, ipsius CASIMIRI, & re & nomine magni, Polonorum Regis, ac summa meritò cum veneratione memorandi Principis, insignis pietatis, ac verè regalis munificentiæ argumenta, CAROLO olim Canuti eius nominis, Suecorum, Norvvegorum, Gothorumq; Regi, nec non & Regno huic clarissimo Sueciæ, abundè exhibita: Quem CAROLVM cum à quibusdam, Danicarum tum partiũ, Regno pulsum ac exulem, septennio integro hospitio liberalissimè excepisset, condolens tandem iusticiæ amantissimus Heros, destituti omni ope Principis summa iniuria, CHRSTIERNVM Danorum Regem, perduellium quorundam ope & auxilio fretum, Regno potiri, Etsi tum grauissimis bellorum fluctibus exagitatus ac varias in partes distractus, validissima tamen instructa classe adiutum, Regem exulem, regno prius ab hostibus & perduellibus, summa qua inter Principes viguit, & prudentia & regali ac paterna potius authoritate repurgato, ac ex ciuilium discordiarum salo, in portum tranquillitatis planè reducto, Eidem CAROLO, simul regali dignitate pristina ornato, tutissimam ac pacatissimam Sueciam restituit.

Sed

Så wil iagh och icke förtegat haffue/ thet wenskaps förbund / som haffuer warit emellom förbe:de Konung Erich och fordom Alexandro / förbe:de Wladislai brodher / som tå war Storfurste j Littowen / hwilket altijdh obråzligen år hållet / och in til enden fast beståndende bleffuet.

Til thet Tridie/måste iagh och hår förmälle/the synnerlige benågenheetz och Konunglige rundheetz tekn/ som Casimirus Magnus, Konung vthi Polen/ hwilken nampnet medh gerningen tilbörligen fördt haffuer / och för sijn Gudhfruchtigheet / dygdh och Konunglige mildheet / wisserligen må högdt berömd warde / haffuer rundeligen bewijst Carl Knutson/fordom Swerigis/Norigis och Göthis Konung/ så och thette låffligha Konungerijke Swerige. Förty/ sedhan han Konung Carl / hwilken vthaff någre som hölle medh the Danske/ wardt vthaff Rijket fördreffuen/ och vthi ålende leffue måste / medh herberge vthi heele Siw åhr rijkeligen hade försorgdt och vnderhållit / Bleff samme tråfflige Hielte / hwilken rettwijsen kåår hade / egenom then stoore orätt som Konung Carl wederfors/hwilken aldeles medh hielp och tröst förlåten war/ beweckt/ at vndsettie och förhielpe honom medh een starck Armada. Och således fördreeff Konung Christiern j Danmarck / hwilken förlåt sigh vpå någres hielp / som sigh hade vpsatt emoot Koning Carl / och ther medh fått Rijket in. Och åndoch Casimirus på then tijdhen medh mykin feigde och beswårligheet war beladd/ Så haffuer han doch genom sijn försichtigheet / ther medh han ibland andre Konunger war högdt berömbd / the vproriske

vthaff

Sed quid antiquioribus conquirendis hæreamus? Cum nostra hæc iam ipsa tempora, Nostra hæc ætas, satis superq; exemplis, quæ suppeditet, abundat: Quis SIGISMVNDI Primi (dicam non immeriò sanctissimi Principis, Ne amplitudini eius, ac virtutum cumulis, minus apto Epitheto aliquid adimam: Qui & pater Regum & Imperatorum, ab ipsismet appellari sæpissimè consueuit) Sigismundi inquam primi Polonorum Regis, cum GVSTAVO olim Suecorum Rege magnanimo, arctissimas amicitias quis ignoret?

Aut cui hominum (nostri temporis) SIGISMVNDI SECVNDI, ac omni ex parte AVGVSTI, cum sanctæ memoriæ, nuperrimè vita functo, IOHANNE Tertio &c. Suecorum, Gothorum, VVandalorumq;, &c. &c. Rege potentissimo simul ac prudentissimo, arctissimæ necessitudines, ac amicitiæ indissolubiles ignotæ esse possunt? Certè antiquitus icta pacta & fœdera, nec non post & affinitates per contracta matrimonia inter eosdem potentissimos Reges & regna initæ, firmissimis posteritatem edocere facilè poterunt argumentis, Cum inter eosdem ita coalitæ amicitiæ, exemplis ac munimentis hucusq; clarissimis confirmatæ sunt, Iisq; talibus, Quæ & uberrimis fructibus, & amplissimis undequaq; scatent accessionibus, ac exornatæ hucusq; relucent: Extant tot victoriæ, Tot Trophæa, de communi hoste Moscho, summa cum utriusq; gentis laude reportata: Præ manibus sunt & spolia opima & uberrima: Recuperatæ manu forti prouinciæ amplissimæ; Tyrannidi barbaricæ multa anno-

rum

vthaff Swerige fördriffuit / och then föriagede Konung Carl til sin Konunglige wörde igen förhulpit/ och honom vthi Swegiges Rijke insatt / och således vthaff then oroligheet/ ther han vthi stadder war / til stille/ fridh och roo insatt.

Men hwadh behöffuer iagh mykit fördröye til at sammenleete gamble Exempel / effter wår tijdh medh sådanne öffuerflöder / Ty hwem är Sigismundi then Förstes (hwilken iagh må wäl then aldrahelgeste Konung nämpne/ på thet iagh icke egenom någen obeqwem tittel hans dygder förringer / then och bådhe aff Keysare och Konunger offte en Fadher är kallet worden) Sigismundi then Förstes/ säger iagh/ widh thet nampnet/ Konung j Påland / stoore förbund och wenskap / som han medh then högberömde Konung Göstaff/ fordom Sweriges Konung/ hafft haffuer.

Thet är och ingen vthi thenne wår tijdh owetterligen/ then gode och beståndige wenskap och eenigheet som Konung Sigismundus then Andre / hwilkē man wäl Augustum nämpne må / medh saligh framledne (högläfligh ihugkommelse) Konung Jahan then Tridie / Sweriges / Göthes och Wendes Stormechtige och wijseste Konung / hafft haffuer. Sannerligo thenne gamble Förbund och Wenskaper / så och the Swågerskaper / som sedhan egenom Echteskap emellom samme Konunger och Rijker giorde äre / kunne alle efftterkommende giffue een wiss vnderwijsning/ om then wenskap / som them emellom haffuer warit. Så är nw then wenskap som them emellom warit haffuer / nogsampt egenom Exempel bewijst / Ja och sådanne / som mykin nytto och vppenbar frucht

C medh

rum ferie expositi conciues, ex iugo seruitutis vindicati: Liberati pristinæ restituti: Religione, Iuribus, Legibusq; sanctissimis exornati.

Sed ijs omnibus accessit arctior multò, Immò arctissimus, indissolubilisq; eorundem Regnorum, concatenationis nodus, SIGISMVNDVS Tertius, SIGISMVNDVS inquam Tertius, Polonorum Suecorumq; Rex: Ac Rex certè magnus fauore altissimi, clarissimi Regni huius SVECIAE: Immò vester inquã PRINCEPS Illustrissime, viri Illustres, magnifici ac generosi: Vester inquam omnium alumnus, hic à vobis educatus, & hæres, antiquissima Serenissimorum Regum SVECIAE progenies: Infante è Poloniæ Serenissima, eademq; pientissima, Eademq; Iagellonide susceptus: PRINCEPS regalibus omnibus diuinitus exornatus dotibus, vitæ sanctimonia, pietate, iusticia, prudentia, fortitudine, consilio, magnanimitate eximius: Ac ne virtutibus eius adæquare verba mea velle videar, uno duntaxat dicam verbo, VIRTVTVM PLANE OMNIVM EXEMPLAR EST ET NORMA: Subditis clemens, pius, mansuetus, benignus: Amicis amabilis: Hostibus verò (Angelo Domini exercitibus eius Duce hucusq; semper præuio existente, ac pedibus uncti Domini omnes hostes fœlicissimè substernente) Terror, pernicies ac interitus.

Hoc inquam SIGISMVNDO Tertio, Regni huius clarissimi SVECIAE hærede, ac diuina fa-
uente

medh sigh hafft haffuer/ Förty thesse både slagz Folck haffue offte medh åhre och högt berömt hafft och behållit stoor segher och victoria emoot then gemene Fienden Muschowiten/ Är och än nw stort rooss förhanden / Tesslikes äre och stoore Landskap wunnone/ Så äre och månge wåre Landzmän/hwilke tilförrende hans tyranny och trälldom haffue warit vndergiffne/ förlossade och frije giorde/och medh Religion/ Rätt och Priuilegier wäl försorgde.

Men til alt thetta/ är ännu ett starckere/ Ja thet allerstarckeste och krafftigeste / bådhe Konungerijkers förbund och sammanknippan tilkommet / Nembligen Konung SIGISMUNDUS then Tridie/Polens och Sweriges Konung / then j sanning genom then Allrehögstes nåde/ en stoor thette Rijkes Konung är/ Hwilken och är Edher Konung och Herre / hoos Edher vpfödd/ Edher Arffherre / vthaff gammel Konunglig Stämme j Swerige/ Så och vthaff een född Furstinne til Påland/een Gudhsfruchtig Furstinna aff thet Jagelloniske Slechte afflad och född / Then och en sådanne Konung är / som medh alle Konunglige dygder aff Gudh är begåffuet / Såsom är medh ett ostraffeligit heligt leffuerne/ Gudz fruchten/ Rättferdigheet/ Wijsheet / Tapperheet / Rådh och Manligheet / Och på thet iagh icke skal synes göre mijn ord lijke widh hans dygder / Så wil iagh korteligen och medh ett ord thet säye / AT HAN ÄR ALLE DYGDERS SPEGEL OCH RÄTTESNÖRE: Emoot sijne vndersåter nådig/ from/ blijdh och godhacktigh : Emoot sijne wenner trogen/ Men sijne fiender är han til förskreckelse/ förderff och vndergång / Förty HErrens Engel haffuer än här til

uente clementia, inaugurato, coronatoq; Rege, Quod eiusdem altissimi sic præordinante prouidentia, communi eodemq; liberis omnium Ordinum Regni POLONIÆ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, suffragijs, electo ac coronato, utriq; populi utimur, eidemq; utriq; populi paremus Domino, Quod hunc eundem SIGISMVNDVM Tertium, habenarum Regni utriusq; Rectorem & Moderatorem unicum, diuinitus datum & constitutum, utriq; populi agnoscimus, veneramur & colimus. Quas prudentissimè ac felicissimè hucusq; gubernante ac regente (quod quidem ut felix, faustumq; toti Reipub: Christianæ, ac subditis utriusq; Regni, SACRÆ REGIÆ MAIESTATIS commodo ac emolumento, Idq; quam diutissimum immò Nestoreis diutius annis, eidem Sacræ ac Serenissimæ Regiæ Maiestati ac Domino, Domino omnium nostro clementissimo, esse velit, RECTOR VNIVERSI, OPTIMVSQVE MAXIMVSQVE) in unum iam quasi corpus, utrumq; Regnum compactum ac coadunatum est: Vnde uti mutua salus, pax, tranquillitas, fœlicitasq; utriusq; Regni, tam POLONIAE quam SVECIAE, Tam Ordinibus Regni Sueciæ, quam Poloniæ pari curæ esse debet; Ita maximè & ante omnia, ut ipsius supremi, mutuiq; Principis dignitas, Maiestas, Regalia, Iura, illibatè sarta tectaq; conseruentur, pari utriusq; Regni Ordinum cura & solicitudine, prouideri & procurari debet, cum MAIESTATIS ipsius iuribus, dignitate, præeminentia per omnia saluis, salua utriusq; Regni omnia: Illis econtra sua ex dignitate in minimis

motis,

gått för hans Krijgzmacht/och warit thes Ledhsåge-
re / och alle thens Smorde HErrens fiender honom
vnder fötterne lagdt.

Therföre / Effter högb:te Konung SIGIS-
MVNDVS then Tridie / thetta låflige Konunge-
rijkes Swegiges Arffherre / och genom Gudz nådh / en
krönt Konung år / Hwilken och egenom samme then
Allrehögstes nådhe och försyyn / medh Allmenneligit
och alle Ständers j Polens och Storfurstendömet
Littowens frije wahl / til en Konung therssammestå-
des år vthwald och krönt worden / Så skole begge
thesse Folck honom för theres Konung bruke / och
H: K: M: såsom theres Herre hörsamheet be-
wijse / Och honom för bådhe Konungerijkes eende
Regent och Konung / hwilken aff Gudh giffuen och
ther til förordnet år / bekenne och åhre / Egenom hwil-
kens wijslige och lyckesamlige Regemente / begge Rij-
ken vthi en kråp tilsammen fogede och föreenede åre /
Hwilket Regemente wij önske och begåre aff Gudh
Alzmechtigh / som all ting vthi sijn macht och wåld
haffuer / at thet må ware lyckesamt / heele Christenhe-
tenne och begge Rijkers vndersåter til gagn och gode /
så och vthi månge otalige åhr waare och beståndigt
bliffue måtte. Hwarvthaff medh råtte följer / At så-
som Ständerne j Swerige så wål som j Påland / skole
sigh beflijte och låte anliggende ware / At begge Ko-
nungerijkers fridh / roligheet och wålferd / måtte för-
meeres och tilwåxe. Så skole the sigh och ther om
wårde låte / At begges theres Konungs högheet / rått
och Konunglige råttigheet / må oskadd vppehållen
warde: Ty når H: K: M:s högheet och myndigheet /

 så och

motis, salua utriusq; Regni corpora nequaquam esse, nec permanere posse, facilè quisq; iudicauerit.

Hæc igitur tam arcta pientisimaq; tantorum Regnorum ad mutuam salutem tranquillitatemq; con- seruandam, animorum, voluntatumq; coniunctio, iu- stum ac debitum SACRAE REGIAE MAIESTA- TIS, ac Domini, Dni: nostri clementisimi, dignitatis ipsius Regiæ illibatæ conseruandæ studium, Tum & in- nata semper genti Poloniæ fides, obseruantia, offici- umq; debitum nec non & Iusiurandum ipsum, amplis- simis Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Or- dinibus causa, huius nostræ Legationis huc expediendæ, præcipua, principalis ac essentialis extitit.

Cum etenim in Conuentu Regni Poloniæ ge- nerali VVarsauiensi, proximè VVarsauiæ celebrato fama publicè percrebuisset, Conuentum in hoc Regno Sudercopiæ habitum, ac quid in eo, & quoquo modo, actum constitutumq; fuisset, scripto etiam in vulgus edi- to, ac in Regnum POLONIAE de industria perlato, ibidemq; sparso, publicatum fuisset, Non prætermitten- dum Illustrisimi Senatores, amplisimiq; Regni PO- LONIAE, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Ordines cen- suerunt, quin de tota ea re, quæ non solum Regni hu- ius clarisimi SVECIAE statum, sed & dignitatem SAC: REG: MAIEST: ac Domini, Dni: utriusq; nostrum clementisimi, complecteretur & afficeret, dili- genter cognoscerent.

Quibus

så och rätt och rättigheet / warde widh macht hållen/ så bliffue och begge Rÿken beståndende: Men om the vthi thet ringeste warde förkrenckte / så kunne bådhe Konungerÿken vthi gott Regemente icke långe behåldne bliffue / effter som hwar och en thet wål betenckie kan.

Aff thenne begge Konungerÿkes starcke föreening och sammenbindelse / til inbördes roo och wålferdz vppehåldning och godh correspondens, så och til een idkesam flÿt och åhoga / At hålle K: M:s wår Allernådigeste Herres Reputation widh macht / Såsom och aff then troo / åhre och tienstwilligheet / som the Påler emoot theres Konung båre / och medh them år infödd / och then Eedh som the giordt haffue / åre the Polniske och Storfurstendömet Littowens Ständer förnåmbligest förorsakede bleffne / At the oss thenne Legation vpålagdt och befalet haffue.

Ty når vpå then Allmennelige Rijkzdagh / som j thet Konungerÿket Polen / nw sidst vthi Warsaw år hållen worden / thet gemeene rychte bleff vthspridt / At vthi thette Konungerÿket j Suderköping en Rÿkzdagh war hållen / Och the Artikler som thersammestådes åre förhandlede / egenom een vppenbar Scrifft / som aff berådt modh in j Polen bleff fördt / och ther ibland Folcket vthspridd / kunnige och vppenbar wordne / Så haffue the Högborne Rÿkz Rådh / och högachtede Polniske och Littoweske Ständer / icke kunnet gå förbÿ / medh mindre the om then heele handelen / hwilken icke allene thette låflige Konungerÿkes tilstånd / vthan och K: M: s wår Allernådigeste Herres dignitet anrörde och förkrenckte / flÿteligen skulle förnimme.

Når

Quibus omnibus Articulis transactionis Sudercopensis, diligenter perpensis & examinatis, rogabant Sac: Reg: Maiest: ac Dominum, Dnum: suum clementiss: ut ipsius Maiestatis venia, hisce de rebus cũ Illustriss: Celss: vestra, Tum & Illustrib: magnificis ac generosis Dominationib: vestris, uti Senatoribus Regni huius agere, ita uti fraternæ charitati, quæ nihil perperam agere consueuit, nec non & fraternæ beneuolentiæ aptum & consentaneum esset, liceret,

Necq; verò dubitant Illust: Senatores amplissimi Regni Poloniæ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ Ordines, clarissimos Regni huius Sueciæ Ordines, in fide erga Sac: Reg: Maiest: ac Dominum Dnum: suum clementiss: ac Principem hæreditarium, cui & naturæ & hæreditatis Iure & Iurisiurandi Sacramento obstricti sunt, constanter uti debent, permanere & permansuros esse, Quemadmodum etiam idipsum, in illo ipso tractationis Sudercopensis scripto, palàm professi sunt: Tamen cum sæpenumero ex diuersis opinionibus, multa præter voluntatem deliberatam & communem omnium, in alijs quocq; Regnis solent obrepere, Quæ vel Principum authoritati, vel Legibus ipsis vetustis, atcq; adeò saluti publicæ repugnent: Ita in illo quocq; Conuentu Sudercopensi, diffiteri amplissimi Regni POLONIAE, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ Ordines, pro fraterno candore non possunt, multa quocq; eiusmodi interuenisse, quæ nisi maturo corrigantur consilio, grauem aliquam in hoc Regnum veteris ordinis, iustícq; Imperij perturbationem afferre posse videantur,

Initium

När the nw alle Suderköpings Beslwtz Artikler/ effter nödhtorfften öffuerwåget och examineret hade / begärede the aff H: K: M: theres Allernådigeste Herre / At them mätte effterlåtit warde / medh E: F: N:de och E: Her:ter/ såsom thette Konungerÿkes Rådh / ther om til at handle / effter som then broderlig kärleek / hwilken intet otilbörliget tilståder/ och then broderlige welbenägenheet wore lÿkmätigt.

Och stelte the Högborne Rÿkes Rådh/ och Högachtede thet Polenske Rÿkes och Storfurstendömet Littowens Stånder/ vthi ingen twiffuelsmål/ At the högberömde Swerigis Rÿkes Stånder / jw widh then Trooheet/Huldskap och Manskap emoot K: M: theres nådigeste Herre och Arffkonung / hwilken the bådhe på natur och Arffzrätts / såsom och på theres giorde Eedz wägne / förbundne äre / bådhe nw och framdeles stadigt som them bör / ståndende bliffue/ effter som the och thet samme vthi Suderköpingz Affskedh vthtryckeligen betyget och tilkenne giffuet haffue. Doch lÿkwäl effter vthaff åtskilielige meninger/ och vthi andre Konungerÿke/ sigh offte och mykit oförseendes / emoot all willie och vpsåt tildrage pläger / thet som anten är emoot Konungens högheet/ heller gammel Lagh och Rätt/ Och vndertijden emoot heele Rÿksens wålfärd / Så kunne the låflige thet Konungerÿke Polens och Storfurstedömet Littowens Stånder/ för theres broderlige vprichtigheet skuld / icke neke / At vthi thet Suderköpingeske Affskedh / mänge sådanne saker äre förlopne / vpå hwilke/ om icke egenom tÿdigt rådh skaffes böter/ tå synes theraff een stoor förandring vthi thette Rÿkes förre welståndende Regemente wele sigh förorsake.

D Och plä-

Initium talium perturbationum esse solet, cum legitimo Domino præterito, ad consilia publica, alieno vocatu conuenitur: Leges feruntur: Exactiones irrogantur: Formula gubernationis immutatur: Ministri Regij loco mouentur: Quæ Regiæ Maiestatis propria sunt, ea in alios transferuntur, Quæ quidem omnia, quiuis vel mediocriter rerum politicarum peritus, quantis talia sint periculis plena & obnixia, facilè colligere ac dijudicare poterit.

Neminem autem in hoc clarissimo Regno Sueciæ esse, Illustrissimi amplissimiq; Regni Poloniæ Magniq; Ducatus Lithuaniæ Ordines censent, qui benignitatem Sac: Reg: Maiest: ac Domini Dni: nostri clementissimi, atq; adeò in hoc paternum Regnum suum amorem ignoret, quiq; non facilè idcircò persuaderi sibi patiatur, Ipsam Sac: Reg: Maiest: subditorum suorum rebus ac commodis quàm optimè prospectum esse percupere: Quin immò etiam eandem S: R: M: minimè subditis suis Conuentum denegaturam, immò potius benignè authoritati sua regali concessuram atq; indicturam fuisse, si vel res & rationes Suetici Regni publicæ atq; adeò hoc tempore omninò illum necæssariò desiderasse viderentur: Aut certè illud prospexisset S: R: Maiest: ut modus & ordo, legibus S: R: M: tis consentaneus, in eo obeundo seruatus fuisset. Nullos etenim Conuentus ritè & legitimè in Regnis obire posse, nisi consensu, voluntate, authoritate, immò & præsentia ipsorum Regum fulciantur, neminem certè inficias ire posse arbitror.

Sed

Och plåger sådan oordning begynnes / når man går sijn rätte Öffuerheet förbij / och effter andres Sammenkallelse begiffuer sigh til Allmennelige rådhslagh / gör ny Lagh och Stadger / legger Skattninger vpå / förwandler then sedwanlige Regeringz forme: Konunglige tienere warde ifrå theres Embeter affsatte / och hwadh Konungen sielff tilhörer / giffues androm j händer / Aff hwilket alt hwar och en / som något på werldzlige saker sigh förstår / wål mercke och döme kan / at stoor fahre är til at befruchte.

Så achte och the Högberne och Högwördigeste thet Konungerijke Polens och Storfurstendömet Littowens Ständer therföre / ingen vthi thette högberömde Konungerijke Swerige ware / hwilken H: K: M:s mildheet jw kunnog och wetterligh är / och hwadh för kärleek K: M: wår nådigeste Herre emoot thette sitt Fådhernes och Arffkonungerijke bär / Och therföre låter sigh lätteligen öffuertale / At H: K: M: sijne vndersåters nytto / wälferd och godhe tilstånd / gerne önsker och seer / Ja och / at H: K: M: sine vndersåter een Tilsammenkomst icke hade wåget / vthan fast heller aff Konunglig macht nådeligen effterlåtit och vthscriffuit / hwar Rijksens högste tarff så hade fordret / och then aldeles aff nödhen hade warit / heller och jw til thet ringeste hade sigh winlagdt och then förordning giordt / At här vthinnen ett laghligit sätt och ordning / som H: K: M:s rätt war lijkmätigh / hade kunnet bleffuen hållen. Jagh achter och thet therföre / at ingen neka kan / thet någen Rijkzdagh vthi något Konungerijke / icke ordentligen och retwijsligen hållen warde kan / medh mindre han på Konungens samtycke / högheet / Ja och egen närwarelse grundet är.

 Men

Sed nihil certè quod ad statum Regni istius, neque ad veteres, vsitatasque in Suecia Leges & instituta quicquam hoc tempore desiderari potuisse visum est: Prospexerat etenim Sac: Reg: Maiest: ac Dominus Dominus noster clementissimus, ut desiderata pax Regno suo paterno Sueciæ, ab hæreditario hoste Moscho constitueretur: Domestica etiam ita ordinata reliquerat, ut hoc tempore nihil perturbationis, nihilque detrimenti metui meritò debuisse videretur.

Itaque præter omnem spem & expectationem cum S: R: M:tis ac Domini, Dni: nostri clementiss: Tum omnium Regni Poloniæ, Magnique Ducatus Lithuaniæ Ordinũ, nulla urgente necessitate publica (uti quidem ex ipsis eius Conuentus actis constat) is Conuentus Sudercopiæ habitus est. In quo instituendo, Primum, legitimi Principis, ac inaugurati, coronatique Regis assensus & authoritas defuit, ac ita quidem defuit, ut etiam edicta, quò minus fieret interuenerint, Quæ tamen edicta, quemadmodum & contra eius acta admonitiones & protestationes, minimè locum habuisse, visæ sunt.

Deinde verò, constituta sunt illic permulta, quæ S: R: M: tis Iura, dignitatem & superioritatem directè labefactare, ac quasi ex diametro oppugnare videntur, Quæ quidem in illo ipso constitutionum Sudercopensiũ scripto, facilè in oculos hominum, qui non omninò lippiant, incurrunt, ut sunt: Præter institutum Sac: Reg: Maiest: priuata authoritate Conuentus habiti:

biti:

Men nw kan man icke befinne/at något vthi thette Rijkes tilstånd och lågenheet / heller thes vhrminnes rått och sedwånie haffuer feeledz / Ty K: M: wår nådigeste Herre/ thet aldeles så förseedt och ordineret hadhe / at then kårkompne fridhen emellom thette H: K: M:s Arffkonungerijke och thes Erffiende Muschowiten/ måtte besluten och giord bliffue / Så hadhe och H: K: M: hår j Konungerijket all ting/ ordentligen effter sigh låtet / at icke någon oordning heller skadhe på thenne tijdh/ haffuer synts ware til at befruchte.

Hwarföre och thette Suderköpings Möthe/ hådhe emoot H: K: M:s så wål som och thet Konungerij-ke Polens och Storfurstendöme Littowens Stån-ders tilförsicht / vthi otrengde måle år hållet wordet/ effter som sådant aff sielffue Affskedet år til at see. Ty vthi förb:te Möthes vthscriffning / haffuer först then ordentlige Offuerheetz och krönte Konungz sam-tycke och Authoritet feeleds / Ja så feeled/ at H: K: M: haffuer genom Breff och Mandater förbu-dit / At samme Herredagh icke skulle hålles / Hwilke Mandater så wål som förmaninger och förbodh/ emoot samme Möthes handlinger / intet åre achtede bleffne.

Thernåst / så år och thersammestådes mykit stad-get/ hwilket K: M:s præeminens/högheet/ rått och råttigheet fast år emoot/ och them förswager och för-korter/ hwilket alt hwar och en/ som icke aldeles blind år/ vthaff samme Suderköpings Affskedh medh seen-des ögon mercke kan/ Såsom år / vthaff egen macht/ vthan nágor K: M:s tilstådielse heller befalning/ at

 hålle

biti: Moti ab officijs Regij ministri: Arces in aliorum potestatem traditæ: Diplomatum Regiorum sublata authoritas: Moneta alieno nomine percussa: Appellatio ad S: R: M:tem, atq; adeò ipsa dignitas Regia, multis modis circumscripta.

Quibus omnibus diligenter reuisis, ac iustioris trutinæ examini subiectis, Nec non quid talia periculorum secum vehant, optimè intellectis, Illustrissimi Reuerendissimiq; Senatores ac Proceres, Nec non amplissimi Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, aliarumq; omnium Regno, Ducatuiq; adiunctorum Prouinciarum, Ducatuum ac Ciuitatum principaliorũ omnium Ordines, Illustriss; Celss: vestram, nostris, legatorum suorum verbis, obnixè ac instanter rogant & obtestantur, ut Illustriss: Celss: vestra, Sacræ ac Serenissimæ Regiæ Maiestatis Ius & dignitatem, in omnibus saluam, illæsam & inuiolatam esse velit, id quod certè ipsius sanguinis tam arctæ coniunctioni, Illustriss: Celss: vestra debet, Debet itidem & Regni istius hæreditarij saluti; Quæ maximè dignitate Regia innititur.

Dominationes itidem vestras Illustres, Magnificas ac Generosas, uti Consiliarios Regni huius hæreditarij S: R: M:tis, quorum fidei, prudentiæ, vigilantiæ, cura eiusdem à S: R: M:te demandata ac concredita est, fraternè ijdem Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ amplissimi admonent, rogant & obtestantur Ordines, ut & ipsi quoq; omnes in Serenissimũ ac hæreditarium Principem Regemq; suum coronatum,

eundem

hålle Samqwembder: affsättie Konungens tienare vthaff theres Embeter: förordne andre vpå Beſäſt- ningerne: Konunglige breff förachte: vthi ens anners nampn låte mynte: Appelationen och waadhet til Konungen förbiude: Och eiliest j månge andre måtto Konungens högheet förminske.

Effter nw the Högborne / Högwördigeste Rijkes Rådh / såsom och the widtberömde thet Konungerijket Polens och Storfurstendömet Littowens sampt alle andre thes Rijkes tilhörende Landskapers / Furstendömers och förnämste Städhers Sendebudh och Stånder / thette alt medh flijt öffuerwåget / berådhslaget / och hwadh för fahre thervthaff är til at befruchte/ medh flijt betrachtet haffue. Therföre är här medh genom oss/ theres vthsende / til E: F: N: theres flijtige bön och begären / At E: F: N: wille ther effter trachte/ At högb:te K: M:s högheet / rätt och rättigheet / måtte vthi alle sijne stycker offörkrenckt bliffue och widh macht hållen ware/ hwilket och then inbundne Skyldskap/så wål som thette Arffkonungerijkes wälferd och bäste / hwilket på Konungens myndigheet grundet är/aff E: F: N: fordrer och kräffuer.

Så är och förb:te thet Rijket Polens och Storfurstendömet Littowens Stånders / til Edher Wälborne Edle och Wälbördige Herrer/thette högb:te K: M:s Arffkonungerijkes Rådh/ Såsom them/ hwilke thette Konungerijke aff K: M: befalt och betrodt är/ theres wenlige och broderlige begären/ At Edhers Herligheeter wille och medh flijt betrachte / hwadh Edhers Herligheeters Embete och troheet emoot

Edher

eundemq; semper clementissimum, officiorum suorum fideiq; partes diligenter expendunt, quæ certè eò præcipuè directæ esse debent, ut dignitas, præeminentia ac Iura Maiestatis, salua & illæsa conseruentur. Si qui verò sint, (quod quidem in magnis Regnis difficilè est aliquando euitari) quos res nouæ, mutationesq; delectant, Eos priuatorum commodorum suorum de causa, publica peruertere velle statuant, neq; persuasionibus eorum, quibus tanquam validissimis arietibus, animos hominum quassare ac concutere solent, locum dandum esse censeant. Immò illis potius tantò fortius resistant, ut talento sibi diuinitus, & à S: R: M: concredito, gnauiter se negociatos fuisse ostendant, ac toti mundo, palàm reipsa attestentur.

Periculosissimæ etenim, immò ut magis propriè dicam, perniciosissimæ sunt Regnis omnibus mutationes, præsertim eæ, Quæ legitimi, hæreditariiq; PRINCIPIS, ac supremi Domini, coronatiq; Regis Iura peruertere, ac violare nituntur, Quæ certè, nisi etiam Maiestate ipsa diuina, per quam Reges regnant, & potentes Iura decernunt, violata, nequaquam violari, nec posse, nec debere. Certum esse, Galliarum florentissimum ac potentissimum Regnum, à triginta sex; Belgium quondam diuitijs tumens, à viginti septem, (nisi me fallit memoria) annis, assiduis armorum ciuilium stridoribus, in proprijs grassantium visceribus, excruciatum, turpi madens cruore, squallidum, discerptum, desolatum, ac penè humi prostratum, exempli loco satis esse, proh dolor, oculis nostris lugendum ac gemendum

Edher Arffkonung kråffuer och tilsäger / hwilket jw förnämbligen skulle ther til lände / At H: K: M:s högheet / rätt och rättigheet / måtte oförkrenckt vppehållen warde. Och hwar än någre were (såsom vthi sådanne stoore Konungerijke icke anners ware kan) the som lust och willie til förandring haffue kunde / Them wille E: H:ter ther före achte / At the alleene för theres egen nytto skuld / winleggie sigh gemeene båste och thes gode tilstånd at förderffue / och therföre theres fagre ord och persuasioner (medh hwilke the / lijke som een starck Mwrbrecke / folkjens hierte bekrijge) ingen platz giffue / heller bijfalle / vthan så mykit meere them emootstå / på thet at heele werlden må kunnogt och vppenbart bliffue / At E: H: thet pund som E: H: aff Gudh och K: M: betrodt är / wål förestådt haffue.

Förty alle förandringer äre Konungerijker skadelige / Ja / at iagh rätteligen säger / til allsomstörste förderff / och synnerligen the som lände ther hedhan / at then ordentlige krönte Arffkonungs och öffuerste Herres rätt och rättigheet / må förswaget och til intet warde / hwilken högheet och rättigheet / icke kan förswaget och förderffuet warde / medh mindre än ock Gudz then Allrehögstes Maiestet sielff (genom hwilken alle Konunger regere / och the Mechtige doom hålle) bliffuer förkrenckt. At alt thette så sant är / thet giffuer thet herlige och berömde Konungerijke Franckerijke / och Nederland / som medh rijkedomer och all ymnogheet haffue öffuerflödat / genom theres Exempel tilkenne. Ty Franckerijket haffuer vthi 36. och Nederland (om migh rett minnes) vthi 27. samfällige åhr / vthi sådanne vpror warit / At the

E haffue

mendum exponunt. Verùm enimuerò, talia quidem ab initio homines vafri non solent apertè aggredi, sed sensim ex ijs, ac minutim semper aliquid decerpere, ut ita non sentientibus, immò ne fucum quidem subolfacientibus, fidelibus subditis, eius generis cuniculis paulatim subactis, totum postea Regni statum facilius conuellant, suasq; opes & potentiam firment.

Debere hoc itaq; Illustrissimam Celssitudinem vestram: Debere Illustres, magnificas ac generosas Dominationes vestras, pro amore debito in patriã: Amore, fide, obseruantia in S: R: M: Dominum ac PRINCIPEM suum hæreditarium, REGEM coronatum, eundemq; semper clementissimum, talibus conatibus obuiam ire, Easq; leges, constitutiones, ac tales confœderationes, quæ Sac: Reg: M:tis, Domini ac PRINCIPIS Regni huius hæreditarij, Regisq; coronati, dignitati, præeminentiæ, ac regalibus Maiestatis Iuribus, planè sunt contrariæ, easq; directè, quasi ex Diametro oppugnant, penitus abrogare & abolere, ijsq; malè iam cæptis consilijs, pro sua qua in hoc Regno pollent, & prudentia & authoritate, extemplò cursum reflectectere, Ne ijs debilitato quodammodò capite, postea totum Regni corpus malè habeat.

De Sacra quidem ac Serenissima Regia Maiestate, ac Domino, Dno: omnium nostrum clementissimo, Illustriss: Celss: vestra, ac Illust: magnificæ, generosæq; Dominationes vestræ, certò certius sibi persuadere & pollicere velint, Quod etsi hoc tempore Sacra Regia Maiestas, grauissimis, ac certè opinione multò

haffue sigh inbördes öffuerfallit/ och then eene then andra medh mord och blodz vthgiutelse så förfölgdt och efftertrachtet/ at samme Land så äre förödde/ förhäriede och förderffuede / at ther är til at begråte och beklage. Men sådant pläge the illfundige icke vppenbarligen begynne/ vthan tage så makligen thet eene effter thet andre sin wägh / så at trogne vndersåter sådanne bedrägerij icke merckie heller achte kunne/ Och när the småningen så haffue vndergraffuet / tå kunne the så myckit bättre heele Rijksens Stånd vthi en hoop omstörte/ och sin macht och wälde befäste.

Therföre så borde E: F: N: så wäl som E: H: för then kärleek och trooheet som Edher bör drage til Edhert Fädhernesland / och then Reuerens som j Edher ordentlige Arffherre och krönte Konung / så och nådigeste Herre/ skyldige äre / theres företagende förekomme / och sådanne stadger och förbund / hwilke K: M:s Edher Arffherres och krönte Konungz præeminens, högheet / rätt och rättigheet / aldeles är emoot/ och vppenbarligen anfechte/affskaffe och til intet göre / Och the rådhslagh som nw otilbörligen företagne äre/ genom Edhers försicktigheet och myndigheet / medh hwilken J vthi thette Konungerijket myckit förmå/ medh thet allerförste affskaffe/ och ther medh haffue fördragh/ På thet at icke när hoffwudet egenom them försswaget bliffuer / ther medh til lijke thette heele Konungerijkes kråp måtte lijdhe nödh.

Och m' E: F: N:de och E: H:ter til höabite K: M: alles wår Allernådigeste Konung och Herre/ Edher thet wist och fast försee / At ändoch H: K: M: på thenne tijdh medh månge wichtige och fleere vmsorger beladd är / än man troo kan / hwilke heele Christenhe-

multò grauioribus curis, de uniuersæ Christianitatis commodis, promouendis & procurandis, distenta sit, Nunquam tamen Regni huius sui hæreditarij curam intermittet. Et tantò minus Iura sua supremæ Maiestatis, ab ullo unquam hominum refringi, labefactariq; patietur, Ea verò, quæcunq; salua dignitate, Iuribusq; regalibus, fideles subditi, ritè & suo ordine, à Sac: Reg: Maiest: humilimè expetiuerint, Id omne, omni procul dubio, quodcunq; illorum commodis, augendis & propagandis facere videbitur, Sac: Reg: Maiest: pro sua innata benignitate, ac munificentia regali, præstabit semper libentissimè.

Ipsa verò interim Illust: Celss: vestra: Ipsæq; Illustres, magnificæ ac generosæ Dominationes vestræ, amore debito, obseruantia, fidelibus studijs & obsequijs, eandem S: R: M:*tem*, prosequi debent, ac certè meritò, dum quidem ipsos eadem nulla re aggrauat, Quin immò potius, quorundam etiam in se offensas (ac quidem quod à suis, à quibus minimè lædi oportuit, profectas, tanto portatu grauiores) Regio tamen planè animo (qui proniores in humanitatem, quam sæuitiam, semper esse, & debent & solent) Regali inquam (ac certò affirmo) animo, eas perferens, Modo erroris emendam videat, clementissimum PRINCIPEM ac magis certè PATREM benignissimum, sese cuiq; subditorum suorum & nunc præbet, & futurum liberalissimè pollicetur. Communibus verò Christianitatis rebus, in quibus etiam clarissimum hoc Regnum SVECIAE continetur summo, conatu ac studio, magnisq; assiduè ijs inuigilando consulit laboribus.

Quem-

stenheten til båste lände/ Så warder H: K: M: doch thette sitt Arffkonungerijkes wårdnet ingelunde förgåtendes, Och så myckit mindre effterlåtendes och tilstädiendes/ At H: K: M:s högste rätigheet skulle förswaget warde. Hwadh elliest trogne vndersåter aff H: K: M: vthi vnderdånigheet bediendes och begårendes warde/ som H: K: M:s Regalier/ rätt och rättigheet icke år emoot/ och vndersåternes nytte och fromme befordre kan/ ther til år H: K: M: vthan twiffuel/vthaff infödd godheet och mildheet/aldeles benågen.

Edhers Furst: N:de och Edhers Herligheter/ wele j medler tijdh/bewijse H: K: M: all skyldigh kärleek/ trooheet/ plicht och hörsamheet/ och thet för then orsak mykit meer/ effter H: K: M: vthi ingen ting E: F: N: och Edhers Herligheter beswårer/vthan fast meere/hwadh brutit kan ware (hwilket H: K: M: theste förtreteligere haffuer fallet/ effter H: K: M: aff sijne egne thet lijdhe måste) sannerligen medh Konungligit tålemodh dragit (Hwilket altijdh meer til föreening och wenligheet/ än til wrede och hemdgirigheet bör benåget ware) Och når H: K: M: förnummendes warder/at ther bliffuer skaffet böther vpå/ hwadh som tilförrende brutit och förseedt år/ Så år H: K: M: såsom en nådigh Furste och än meere tilsäyende/ som en godh Fadher/ emoot sijne vndersåter/ sigh at bewijse/ benågen. Hwadh och menige Christenhetennes saker tilkommer/ ther vthinnen thette berömde Konungerijke författet år/ wil H: K: M: sigh them medh högste flijt och störste mödhe/ arbete och omsorgh/ låte anliggende ware.

 Såsom

Quemadmodum itaq; de Illustrissimæ Celss: vestræ: ac de Illust: magnificarum ac generosarum Dominationum vestrarum: Nec non de omnium amplissimorum, clarissimi huius Regni SVECIAE Ordinum amore debito, fidelitate constanti in Sac: Reg: Maiest: ac Dominum, Dnum: omnium nostrûm clementissimũ, nihil planè Regni POLONIAE, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, amplissimi dubitant Ordines: Quîn immò potius de ipsa Celss: vestra: ac de Dnationibus vestris, Illustribus ac magnificis, Regniq; huius Ordinibus omnibus, optima quæq; semper sibi pollicentur: Ita eundem quoq; suum esse, ac permansurum semper in Sac: Reg: Maiest: ac Dominum, Dnum: suum clemetissimum, constantem, immotum ac immobilem animum, amplissimis Regni huius Ordinibus omnibus, certó constare desiderant & percupiunt.

Quem quidem suum animum, uti semel iam satis superq; attestati sunt, Dum sponte voluntateq; sua, Regno ad Sacram Regiam Maiestatem delato, Illi ipsi fortunas, libertates, vitam immò & ipsam, liberalissimè deuouerunt, Ita & nunc quoq; pro Maiestatis ipsius dignitate, salute, Iuribus regalibus, omnia ea, ac charissima quæq;, pro more gentis Poloniæ, qui PRINCIPVM suorum dignitatis vindicandæ causa, vitam contemptui semper habuerunt, impendere se esse semper paratissimos profitentur, Idq; tàm coniunctis, ac mutuis cum Celss: vestra, Ac Illustrib: magnificis Senatoribus, Nec non cæteris omnibus Regni huius Ordinibus, tàm coniunctis inquàm & animis & consilijs & auxilijs: Quam & sigillatim ipsi quoq; per se omnes Regni

POLO-

Såsom nw thet Konungerijke Polens och Storfursendöme Littowens Stånder om E: F: N:des och E: H:tets / Så wål som och om the Högachtedes alle thette berömde Konungerijkes Sweriges Stånders / skyldige och beståndige trooheet och råttrådigheet / emoot H: K: M: såsom then alles wår nådigeste Konung och Herre år / intet twiffle / vthan fast meere til E: F: N: såsom och E: H: och alle the Wålborne / Edle och Welbördige thette Konungerijkes Stånder / alt gott förseе / Så wele the och / at alle thette Konungerijkes Stånder må kunnigt och vppenbart warde / At och the emoot H: K: M: theres nådigeste Herre / ett stadigt och obewekligit hierte drage / och ther widh hår effter beståndige bliffue weele.

Och lijke som the nw eene reese theres beståndige modh och sinne / nogsampt och öffuer nogh bewijst haffue / vthi thet / at the H: K: M: vthaff een frij willie / Rijket vpdragit / och H: K: M: all theres förmögenheet / Frijheter / Ja och sielffue lijffuet / frijwilligen haffue förtrodt och tilegnet / Så åre the och effter theres Fådhernesslandz och then Polenske Nations fedherne (hwilke til at vppehålle theres Konungz högheet / haffue ospart och tilreede / bådhe lijff och lefwerne) willige och öffuerbödige / at vpsettie wåge och tilbiude / all theres förmögenheet / H: K: M:s præeminens, welfård / rått och råttigheet / widh macht at hålle / Och loffue och tilsäye sigh bådhe samptligen medh E: F: N:des och the Edle Herrers Rijksens Rådz gemeene föreening / hielp / rådh och bijstånd / Så wål som alle thet Polenske Rijkes och

Stor-

POLONIÆ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ; aliarumq; Regno, Ducatuiq; adiunctarum prouinciarum, Ducatuum, nec non & ciuitatum principaliorum omnium Ordines amplißimi, Sacræ ac Serenißimæ Regiæ Maiestati, ac Domino Dno: suo clementißimo, promptitudinem fidei, seruitiorum, ac subiectionis suæ lubentißimè ac liberalißimè semper offerunt, ac pollicentur, Hac nostra præsenti attestando Oratione, se quodcunq; ad vindicandam vel minimam suæ Maiestatis, Regio ipsius nomini illatam iniuriam, pertinere videbitur, nihil quicquám in se desiderari unquam passuros esse, Quod itidem Illustrißimi Reuerendißimiq; Senatores, Nec non & amplißimi Regni POLONIÆ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Ordines generaliter omnes, dè Illustr: Celss: vestra, Ac inclyti Regni huius SVECIÆ ornatißimis Ordinibus omnibus, certißimè sibi, immò omni semota tergiuersatione, indubiè pollicentur.

Quod superest, obnixè ac instanter petimus, ut ad singula Legationis nostræ capita, scripto authentico, responsum obtinere poßimus, cum id nostra permultum interest, ut amplißimis Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Ordinibus, à quibus præsentis Legationis munus, non grauatè obeundum suscepimus, Nos summa fide & diligentia mandata eorum obiuisse, comprobare responso poßimus authentico, Ab ILLVSTRISSIMA CELSITVDINE VESTRA, Ac Dominationibus vestris, Illustribus ac magnificis, amicè ac fraternè in manus nostras consignato.

RESPON-

Storfurstedömet Littowens och andre thes Rÿ-kes och Storfurstendömes Jnbyggere och tilhörende Landskap/ Furstendöme/ Stånder och Rådh / serdeles och för theres egne Personer / H: K: M: theres nådigeste Herre/ theres trooheet/ tienstachtigheet och vnderdåmgheet / willigen och troligen weele bewÿsse. Och betyge medh thenne wår närwarende Oration, At the intet weele tilbake läte / hwadh som behöffues kan / til at hempnes then ringeste iniurie och orätt/ som H: K: M: s högheet tilfoget är / Hwilket och the Högborne och Högwördigeste Rÿkz Rådh / så och the Högachtede thet Polenske Rÿkes och Stor-furstendömet Littowens Stånder alle / sigh til E: F: N: och alle thet låflige Sweriges Konungerÿ-kes berömlige Stånder / j lÿke måtte (all arge list til-bake satt) otwifuelachteligen förse weele.

Til thet sidste / Så bedie wÿ Eders Furstelige Nåde och Eders Herligheter / flÿteligen och wenli-gen / at wÿ på alle wår Legations puncter/ wist och klart Swar och beskedh bekomme måge/ allthenstund ther ligger oß macht vpå / På thet at the Högh och Wälborne thet Konungerÿke Polens och Storfur-stendömet Littowens Stånder / effter hwilkes willie/ wÿ thenne Legation obeswåret oß vpåtaget haffue/ måge see / at wÿ medh all trooheet och flÿt/ theres befalning haffue effterkom-met och fulbordet.

E Then

RESPONSVM,

ILLVSTRISSIMI

PRINCIPIS AC DOMINI, DNI: CAROLI, REGNORVM SVECIAE, GOTHIAE, VVANDALIAEQVE

Principis hæreditarij & Gubernatoris, Sudermanniæ, Nericiæ ac VVermelandiæ &c. &c. Ducis. Simul ac Illustrium, Magnificorum ac Generosorum Dominorum, REGNI SVECIÆ SENATORVM,

Ad ea, quæ nomine

REVERENDISSIMORVM, ILLVSTRISSIMORVM, REVERENDORVM, ILLVStrium, *Magnificorum, Generosorum, &* Nobilium, *Senatorum &* Ordinum *Regni* POLONIAE, *Magniq;* Ducatus Lithuaniæ, *Illustres, Magnifici & Generosi,* Dominus STANISLAVS DZYALINSKI, *Castellanus* Elbingensis, *Senator* Regni Poloniæ, STANISLAVS CZYKOVVSKI, *Succamerarius Cracoviensis generalis, &* NICOLAVS SAPIEHA, *Secretarius Regius, in Suecia Legati, tam verbis quam scriptis protulerint.*

Actum Stokholmiæ 23. Octobris, Anno &c.
M. D. XCVI.

Then

Högborne Furstes

och Herres / Her CARLS / Sweriges Rijkes Arffurstes och Föreståndares / Hertigz til Sudermanneland / Nericke och Wermeland / etc. Så och the Edle / Wälborne och Wälbördige Herrers / thette Konungerijke Sweriges Rijkes Rådz /

SWAR /

På the wärff och åhrender /

Som vpå the Högborne / Högwördigeste / Wälborne / Wördige / Edle / Högachtede och Wålbördige / thet Konungerijke Polens och Storfurstendöme Littowens / Rijkz Rådz och Ständers wägne / the Edle / Wålborne och Wålbördige / STANISLAUS DZIALINSKI / Castellan vti i Elbingen / Rijkz Rådh i Polen / STANISLAUS CZYROWSKI / VnderCammererer j Crakow / och NICOLAUS SAPIEHA / Konunglig Secreterer: Så wål mundteligen som scriffteligen wärffuet haffue.

Actum j Stockholm / then 23. Octobris / Åhr etc 1 5 9 6.

ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS &c. &c.

NEC NON

ILLVSTRES, MAGNIFICI, GENEROSI Domini Senatores Regni Sueciæ, pro salutatione & studiorum oblatione, gratias agunt maximas, offerentes sese vicißim Senatui & Ordinibus Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, ad benigna, mutua atq; fraterna officia, quibus gratum fuerit, Regnum Poloniæ cum hoc Regno, sub uno REGE, cuius Imperium venerantur non tantum agnoscunt, omnis felicitatis incrementis augeri.

INter cætera admiranda DEI præpotentis, in orbe terrarum, opera, vix quicquam magis mirum videri potest, quam vinculum, seu series, qua homines mortales à mundi primordio gubernari, & societatem eorundem ritè conseruari, compertum sit: modo etsi longè differenti, plerumq; etiam confuso: attamen hactenus interitus in uniuersum inexperte: alibi scilicet unum, alibi pauciores, nobiliores & sapientiores: nonnulli ibi plures, aliquando multitudinem præesse constat. Et nihilo secius, in tanta hominum

Then Högborne Furste/ etc. etc.

Så och

The Edle / Wålborne / Wålbördige Herrer/ Sweriges Rijkes Rådh / Betacke

Rådhet och Ständerne j Polen och Storfurstendömet Littowen för theres helsen och gode benägenheet/ Såsom och tilbiude them igen all wenligh och broderlig tienst/hwilke och gerne förnimme/ at thet Polniske Rijket/som nw medh Swerige vnder en RYSSAS är/ hwilkens Regemente the medh all wördigheet bekenne sigh wara vndergiffne/ måtte vthi all lyckes förkoffring tilwäxe och förökes.

IBland andre GUDz thens Alzmechtiges synnerlige werck på iorden/ är nåppligen något vnderligere / än thet Band och then sammenknippede Orden/ egenom hwilken man förnimmer/at thet Mennisklige slechte och thes gemeenskap / aff förste werldennes begynnelse och alt här til / är wordet regeret och widh macht hållet: Och ändoch thet vnderstundom på åtskillieligit sätt / Ja och vndertijdhen widh oordentligit wijs är skeedt / Så är thet lijkwäl icke platt j grund förderffnet och til intet giordt: Sommestädes haffuer een/och sommestädes flere

hominum & nationum varietate, & gubernandi inæqualitate, imperia subsistere; nec non usque ad finem mundi duratura esse, nemo non sapiens, admiretur: ac singulari Dei bonitate euenire, non fateatur, idque potissimum, quo omnia Imperia, omnium gentium tendere videri volunt; ut DEVS rerum conditor, celebretur: Iusticia, sarta, tectaque conseruetur. Primum tamen & præstantissimum inter tam diuersas gubernationis formas, semper habitum est, unius; adhibito tamen prudentum consilio; imperium: Id enim ab uno Rege, sicut corpus humanum cum tota compage, abs uno capite, rectius regitur, ut Illust: & Mag: D: Legati prudenter in initio Orationis suæ adduxerunt. Commemorantes pristinam amicitiam, inter hæc duo Regna, Sueciam & Poloniam, longa annorum & Regum serie, videlicet ERICI XIII, CAROLI CANVTI, GVSTAVI, IOHANNIS III, Sueciæ Regum, bonæ memoriæ, cum LADISLAO Rege Poloniæ, ALEXANDRO Duce Lithuaniæ, CASIMIRO MAGNO, SIGISMVNDO Primo & Secundo, Poloniæ Regibus, laudabilis recordationis; tum quoque potissimum non ita pridem longè augustiorem atque arctissimam, SIGISMVNDO Sueciæ Principe in Regem Poloniæ liberis suffragijs, spontaneaque voluntate electo: honorifica semper fuit & est utrique Regno amicitia, Poloniæ hactenus plerunque quæstuosa, Sueciæ verò gratissima, præsertim nunc, quod uni Domino, duo clarissima Regna obediant. Quo nomine etiam, Mag: D: Legati uberius testantur, non tantum sese: verum etiam uniuersos amplissimi

Regni

regeret/ doch aff the flåste och förnämbste: På en annen ort/ haffue månge och vnderstundom heele Meenigheeten Regementet innehafft/ Och doch lijkwål vthi een så stoor både Folks och Nations åtskilnat / och åtskillielige Regerings former / äre Land och Rijker widh macht hålldne wordne / och här effter in til werldennes ände/ bliffue bestååndende: Hwilket giffuer hwar förståndig Man stoore vnder / och måste bekenne / at thet aff Gudz synnerlige godheet skeer / Och för then orsak skuld förnämbligen händer / Effter alle Regemente äre therföre funderede / at Gudh som all ting skapet haffuer/ måtte bliffue prijset/ och Lagh och Rätt widh macht hålles: och är ibland så åtskillielige Regerings former/ thet Regemente altijdh warit achtet och hållit för thet bäste / ther en egenom mångtes rådh regerer: Ty Land och Rijker warde aff en fast bättre och fogeligere regerede / lijke som heele kråppen medh alle lemmer/ aff ett hoffuudh: Effter som och the vthskickede Sendebudh/ strax j begynnelsen på theres Oration gåffue tilkenne: Och ther breede widh vpråkttede then gamble berömde och starcke wenskap / som emellom thesse twenne Konungerijker Swerige/ och Polen/ j mångte åhr och Konungers regeringer / Nembligen Konung Erichs then XIII. Konung Carl Knutsons/ Konung Göstaffs och Konung Jahans then Tridie (Christelig och höglåflig ihegkommelse) medh Ladislao Konung j Polen / Alexandro Hertig til Littowen / Casimiro Magno/ Sigismundo then Förste och then Andre (höglåflige j åminnelse) Konunger j Polen/ altijdh haffuer warit/ och nw icke så lenge sedan egenom SIGISMUNDUM/ Swueriges Rijkes Furste/ hwilken effter laghligit och frijt wahl och willie / wardt vthkorat til Konung j Påland/ är werdën mykit starckere och fastere giord/ Och

haffuer

Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Ordines, Sacræ Regiæ Maiestati omninò esse deuotos.

Ad comparationem corporis humani cum Regno, quod attinet; ea est ratio capitis in corpore, quæ dignitas Regis in Regno, apta quidem, ac valdè concinna similitudo, & magnæ eruditionis argumentum, imitatione Menenij Agrippæ, apud Liuium: attamen Sueccis, Regum suorum semper amantissimis, minimè inculcandum erat. Nam de statuũ Regni Poloniæ in Sacram Regiam Maiestatem obseruantia, nemo quæstionem mouit, quam non necessitate, sed voluntate, in Regnum Poloniæ accersiuerunt. Illos fama ad eius electionem pellexit; Suecos verò, ius sanguinis hæreditarium, cum virtute coniunctum, Regi deuincit: Illi quod libera voluntate ipsum Regem susceperint, singularem propensionem & gratitudinem, in maternum genus Regium testati sunt: At Suecos promptitudine, & amore in Regem Regiamq; familiam, quis unquam ulli dixerit esse secundos? qui summam rerum Regni vetustissimi, quod suffragijs cesserat, perpetuo iure hæreditatis, Regali propagini Masculæ, consignarunt; Nulla aliàs Legum vel Priuilegiorum Regni, antiquatione facta. Fatendum quidem est, nihil magis naturæ consentaneum esse, quam corpus cum omnibus membris ac uniuersa compage, à capite gubernari: idq; Regi in Regno iure competere; ea tamen conditione, ne membrorum, quibus parendum est, officia confundantur, nec præter leges quicquam: habita deniq; ratione, si Rex qui rerum potitur; intra vel extra Regnum fuerit constitutus.

Quærum

haffuer här til måstedeels warit Polen nyttig / Men Swerige behagelig/Synnerligen nw/ sedhan thesse twenne så berömde Konungerijker / vnder en Konung kompne äre: För hwilken orsak skuld/ the vthskickede Polniske Sendebudh och giffue tilkenne / At the icke alleenest för theres Persöner/ vthan och alle Polniske och Littowiske Ständer/ H: K: M: myckit äre bewågne.

Hwadh then lijknelse widhkommer / som ett Rijke medh Menniskionnes kråp haffuer / Så haffuer hoffuudet then proportion widh kråppen / som Konungens myndigheet vthi Rijket / hwilken/ ändoch hon är een ganske bequembd och skön Lijknelse / och full medh myckit lärdom / lijke som thens Menenij Agrippæ, om hwilken Liuius scriffuer: Så hade lijkwål icke giordz behoff/ at hon skulle stelles the Swenske för ögonen/ hwilke doch elliest sine Konunger nogsampt medh kärleek bewågne äre / Ty om Polniske Ständers vnderdånigheet emoot H: K: M: haffuer ingen twifflet / hwilken the icke twingede/ vthan godhwilligen/til thet Polniske Rijkes Konung / kallet haffue / Och haffuer them hans berömde Furstlige gode rychte ther til beweckt / at the H: K: M: haffue til Konung vthwaldt. Men them Swenskom haffuer Arffzrätten / sampt och hans Konunglige dygd ther til kommit. Thet the Polniske haffue honom til Konung öffuer sigh satt / ther medh haffue the bewijst theres synnerlige benägenheet och tacksamheet emoot H: K: M:s Konunglige Mödernes Slecht: Men hwem kan säye / at Swenske haffue giffuit någen effter / vthi thet som haffuer ländt til benägenheet och kärleek / emoot theres Konung och then Konunglige Familie/ hwilke haffue Rijket / som förr på blätte wahlet stodh / medh gemeent samtyckie / egenom Arffzrätten/

G bundet

Quæruntur Domini Legati de Conuentu Sudercopiæ habito, de quo, cum in Polonia percrebuisset, non præterire potuisse, Status & Ordines Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, quin de tota ea re, quæ in eodem Conuentu, & quo modo acta fuerit, quæ non solum Regni huius clarissimi statum, sed & dignitatem Sac: Reg: Maiest: læderet, & afficeret, diligenter cognoscerent. Nam nihil quod ad statum Regni istius, neq; ad veteres usitatasq; in Suecia Leges & instituta, quicquam hoc tempore desiderari potuisse, illis visum est. Prospexerat etenim Sac: Reg: Maiest: hinc profectura, ut desiderata pax, Regno huic suo paterno Sueciæ, ab hæreditario hoste Moscho constitueretur. Domestica etiam ita ordinata reliquerat, ut hoc tempore nihil perturbationis, nihil detrimenti metui meritò debuisse videretur. Quamobrem præter omnem spem acciderit, cum ipsius Regiæ Maiestatis, tum & omnium Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Ordinum, ut nulla urgente necessitate publica (uti quidem ex ipsis eius Conuentus actis constat) is Conuentus Sudercopiæ haberetur.

Itaq; omnibus articulis Transactionis eiusdem, diligenter perpensis & examinatis, rogasse S: R: M: ut hisce de rebus cum Illustrissimo Principe, Illustrib: Magnif: & Generosis Dominationib: Regni Sueciæ Consiliarijs, fraternè agere possent. Et licet de fide, & integritate Suecorum, erga S: R: M: non dubitarint; tamen cum ex animorum distractione, præter propositum nonnulla, Principum authoritati, vel legibus ipsis repugnan-

bundet til thenne Konunglige Familiesz Manlige Affödel Doch all annen thette Rÿkes Rätt och Priuilegier förbehållne. Och ändoch man måste bekeñe/at intet medh naturen meer öffuereens kommer / än at kräppen medh alle sine lemmer/rätter sigh effter hoffuudet / och at Konungen then samme Rätt vthi Rÿket haffue bör: Så skal thet lÿkwål medh sådant willkor skee/ at icke lemmernes Embeter/hwilke bör lyde hoffuudet effter / bliffue förwillede/ eller them något emoot Lagh och Rätt / vpåtrengt: och ther breede widh achtes/ om Konungen som Regementet förestår/är innen eller vthan Landz stadder.

Widere/ så beswäre the vthskickede Polniske Sendebudh sigh öffuer then Rÿkzdagh//som vthi Suderköping höllts/ och giffue tilkenne/ At når the Polniske och Littowiske Ständer finge thet wette / haffue the icke kunnet gå förbÿ/ medh mindre än at the om alle saker / som ther äre förlupne och affhandlede / förfare skulle / hwilke icke allenest thette Rÿkes tilstånd och lågenheeter skadelige äre/vthan och Konungens myndigheet förkrenckie; Althenstund thet haffuer synts / at intet haffuer feelet / vthi thet som thette Rÿkes tilstånd och thes vhrminnes rätt och sedwänie tilkommer, Ty högb:te K: M: för sitt affreesende hädhan/hade så wäl förseedt och laget / at en ewigh och långe åstundet fridh / är emellom thette H: K: M:s Fädernes Rÿke och thes Erffiende Muschowiten/beslwten och stadfest. J lÿke måtte hade H: K: M: här heeme all ting således beställt/ at man på thenne tÿdh ingen oordning eller skade / kunne haffue sigh at befruchte. Är förthenskuld/ både emoot högb:te K: M:s Så och alle thet Konungerÿke Polens och Storfurstendöme Littowens Ständers tilförsicht/vthi otrengde måle (effter som aff sielffue Beslwtet är til at see) saṁe Rÿkzdagh vthi Suderköping hållen worden. Ther-

repugnantia, soleant obrepere: Ita amplissimos Regni Poloniæ Status & Ordines non diffiteri, multa quoq; Sudercopiæ interuenisse, quæ nisi maturè corrigantur, grauem aliquam in hoc Regnum veteris ordinis, iustiq; Imperij perturbationem, afferre posse videantur. Idq; semper talium perturbationum initium esse, cum legitimo Domino, non solum præterito, sed & planè vetante, ad consilia publica alieno, priuata authoritate, vocatu; conuenitur: Leges feruntur: Exactiones irrogantur: Formula gubernationis immutatur: Ministri Regij loco mouentur: Arces in aliorum potestatem tradúntur: Diplomatum Regiorum tollitur authoritas: Moneta aliena effigie cuditur: Appellatio ad Sacram Regiam Maiestatem atq; adeò ipsa dignitas Regia, multis modis circumscribitur, Et quæ Maiest: Reg: sunt, in alios transferuntur, quæ omnia Sac: Reg: Maiest: Iura, dignitatem & superioritatem directo labefactare, ac quasi ex diametro, oppugnare videntur, illis, qui omninò non lippiant.

His omnibus diligenter reuisis, ac iustioris trutinæ examini subiectis, Senatus & Ordines Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, per dictos Dominos Legatos, obnixè orant, & obtestantur, ut dignitas & Ius Regium in Succia inuiolatum, atq; illæsum Sac: Reg: Maiest: conseruetur, obuiamq; eant Mag: Domini Senatores maleuolorum conatibus, easq; leges, constitutiones, ac tales confœderationes, quæ Sac: Reg: Maiest: dignitati, præeminentiæ, ac Regalibus iuribus

Therföre / när the hade alle theß Beslwtz Artickler öffwerwäget och examineret / haffue the aff H: K: M: begäret / At them måtte efterlåtes / ther om medh hög:te F: N:de och the Edle och Wälborne Herrer / Swerigies Rijkes Rådh / wenligen och broderligen handle / Och ändoch the intet twifle / om the Swenskes trooskap / huldskap och rätträdigheet emoot H: K: M: Doch lijkwäl effter vthaff oeenigheet myckit obetänckt pläger förorsakes / som stråffuer emoot Konungens myndigheet / Lagh och Rätt: Så kunne the Polniske och Littowiske Ständer icke neeke / at j Suderköping är myckit framsatt och handlet / vpå hwilket (om icke j tijdh böther skaffes / tå synes thervthaff stoor oordning vthi Regementet förorsakes weele: Och pläger sådan oordning sigh j förstone tyer aff förorsake / när man icke alleenest sin rette Herre oåtsport / vthan och emoot hans förbudh / aff egen macht och myndigheet håller Herredagher / gör ny Lagh / legger beskattninger vpå / förwandler Regerings Ordningen / Antwarder Hws och Fäste j andres händer / affsetter Konungens tienere / Konungens breff förachter / Slår mynt j eens anners nampn / Förbiuder at wädia til H: K: M: Förminsker j månge måtte Konungens myndigheet och rättigheet / och thet som Konungen tilhörer / giffuer androm j händer / hwilket alt omstörter Konungens rätt / dignitet och Maiestet och ther emoot stråffuer / som hwar och en merckia kan / som icke aldeles blind är.

När the nw thette hade fliteligen öffuerwäget och granneligen ransaket / haffue the Polniske och Littowiske Ständer / egenom wälbemelte theres vthskickede Sendebudh / aff högb:te Furst: N:de och Rijksens Rådh / på thet fliteligeste begäret / at H: K: M:s dignitet och

 rättig-

bus planè ſunt contrariæ, & ex diametro oppugnantes, penitus abrogentur & aboleantur; ſisq; malè iam cœptis conſilijs, extempló curſum reflectant. Conteſtantibus proindè Statibus Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, ſeſe vitam & fortunas, pro Maieſtatis eius dignitate, ſalute, iuribus Regalibus, velle impendere, coniunctim cum Regno Sueciæ, pariter ſigillatim, nec unquam paſſuros eſſe, quicquam in ipſis deſiderari, quod ad vindicandam, vel minimam iniuriam Reg: Maieſt: illatam, pertinere videbitur: adiuncta inſuper ſeria admonitione ad Suecos, fidei & obſeruantiæ erga Regem, & alia plura, quæ in ipſamet Oratione fuſius exponuntur.

Gratum quidem fuit officium ampliſsimi Senatus & Ordinum Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, quod per præclaram hanc Legationem, quantum in ipſis fuerit, non ſolum, ſi quid exortum erat diſſidij, dirimere, ſed & mutuam amicitiam recolere videantur, ex eo enim ſumma illorum in Maieſtatem Regiam fides & obſeruantia, & in Regnum hoc beneuolentia elucet; accidit tamen præter Illuſtriſsimi Principis ac Senatorum & Ordinum Regni Sueciæ expectationem, ut tam acerbam ſuſpicionem apud ſocios & amicos præſertim, incurrerent. Vsq; adeò non leuiter ſita eſt fides Suecorum, ut grauiſsimos viros inanis rumor perculerit; Æquum non erat, eoq; grauius, quod criminis læſæ Maieſtatis accurſari videantur; á quo ſemper Sueci abſuerunt longiſsimè. Oportuerant enim antea Status & Ordines Regni Poloniæ, melius de

Sueticis

råttigheet/ måtte ware H: K: M: vthi Swerige altijdh oförkrenckt förbehållen / Och at the wille onde Menniskiors vpsått och förehaffuende affskaffe och förhindre: The Recesser / Stadger och förbund / som H: K: M:s dignitet / præminens och Konunglige rått aldeles åre emoot/affskaffe och til intet göre: Så och affstå medh the rådhslagh / som nw otilbörligen åreföretagne. Och therföre giffue the Polniske Stånder tilkenne/ at the weele lijff och godz / för H: K: M:s dignitet/wålferd och Konungzlig rått j skantzen settie och wåge/både tillijke medh Sweriges Rijke / så och eenskylt för sigh sielffue: Och weele aldrig tilstådie / at något skal hoos them feeles / som kunde lånde til at förswåre then ringeste orått/ som kan H: K: M: wederfares: Och öffuer alt thette alffuarligen förmane the Swenske / at the skole ihogkomme then trooheet och lydno / som the H: K: M: skyldige åre / medh myckit annet / som vthi samme Oration widlöfftigere warde författet.

Vpå alt thette/ år Höb:te Furst: N:des och Sweriges Rijkes Rådz Swar/ at åndoch them tacknemligit år/ at the Polniske och Littowiske Stånder/ egenom thenne berömde Legation/ så myckit som them står tilgörende/ haffue beflijtet sigh / icke alleenest til at affskaffe / om någen oenigheet wore vpkommen / vthan och förnye then inbördes gamble wenskap/som både Rijken emellom warit haffuet: Ty thervthaff kan man förnimme theres trooheet och vnderdånigheet emoot H: K: M: så och benågenheet emoot thette Konungerijke: Doch lijkwål år thet vthan theres och Sweriges Rijkes Stånders tilförsicht skeedt / at the vthi een så bitter mistancke hoos theres Förbundz bröder och weñer åre falne. År Swenske Måns

Sueticis negotijs instructos esse, quam de tota natione tam sinistram suspicionem, perturbati scilicet Status Regni huius, & Regiæ dignitatis prostitutæ; conciperent: sed rumore, quem in Polonia longè maiorem fuisse constat, quam ipsimet Legati hic reipsa experiuntur, ista euenisse non est dubium. Admonitio quidem inter æquales & socios admittenda est, at tam grauis censura, scilicet: non diffiteri Ordines Regni Poloniæ, Magnique Ducatus Lithuaniæ, multa Sudercopiæ interuenisse, quæ grauem aliquam in hoc Regnum veteris Ordinis, iustique Imperij perturbationem, afferre videantur; dignitatem Regiæ Maiestatis, & superioritatem directo labefactatam esse, &c. &c. aliena ab officio & mutua beneuolentia, quod falcem in alienam messem immittere videantur, & ea attrectare, quæ ad curam Statuum & Ordinum Regni Sueciæ, qui nihil sibi prius & antiquius duxerant, fide & obedientia erga Reges; meritò pertinent. Neque ullius magis quam illorum interest, non mutari iustam Reipub: formam, sed si quid mutatum est, in integrum restitui.

Coactus est conuentus Sudercopiæ ab Illustrissimo Principe, quem Sac: Reg: Maiest: cum Senatoribus Regno præfecit: Habitus autem non leuibus de causis, & quidem pro parte in ipsis actis conuentus expressis, quæ haud dubio omnibus rectè sentientibus, non planè carere necessitate, uti Legatis persuasum est, videbuntur. Necessario enim ad conuentum descendisse constat, nec ibidem quicquam contra dignitatem Regiam, vel iura patriæ conclusum, aut nouas leges latas, sed

ske Måns troo så ringe/ at och ett lettfärdigt rychte haff-
uer så träffage Män beweekt: Sannerlige thet är icke
rått giordt/ hwilket och theste förtreeteligere är/efster the
synes bliffue beskylte/at the haffue handlet emoot Kong:
Maiest:s myndigheet/ för hwilket the altijdh haffue wa-
rit frije och oskylige. Och hade medh rätte bordt/ at the
Polniske Ständer/hade först warit bättre om Swenske
saker vnderwijste / förr än the om thenne Nationen en så
wrång mistancke hade fattet/ Nemligē/at the skole haff-
ue Rijksens Stånd perturberet och förwillet / och emoot
Konungens myndigheet handlet / Men thet kan ware
skeedt aff rychtet / hwilket vthan twiffuel j Polen haff-
uer warit större / än som the vthskickede Sendebudh nw
j sanning förnimme. Thet är sant / at förmaning emel-
lom ternäste / kan wäl haffue rum/ Men at tilleggie enom
sådanne beskyldning/Nemligen (at the Polniske och Lit-
towiske Ständer / måste wäl bekenne / mykit ware vthi
Suderköping handlet / som synes kunne stoor oordning j
Regementet tilwäge komme / Och H: K: M:s digni-
tet och myndigheet omkullslå) thet är icke ett wens styc-
ke: Them hade och icke heller bordt/at före lijen vthi ens
anners sädh/ eller sigh thet tilmåte/ som kommer Sweri-
ges Rijkes Ständer alleene til/ hwilkes trooheet och lyd-
no emoot theres Konung/allom nogsam kunnog är/Och
ligger ingen meer macht vpå än them/at Sweriges låfli-
ge och wälstelte Regerings Forme / icke bliffuer för-
wandlet/ vthan hwad som kan finnes ware förandret/
måtte komme vthi sitt förre lagh och skick igen.

Hwadh then förste beskylningen widhkommer / Så
är thet sant/ at en Rijkzdagh är vthi Suderköping aff
högb:te Furst: N:de hållen/ hwilken H: K: M: sampt
medh Rijksens Rådh/ Regeringen haffuer befalet/ Doch

 icke för

tas, sed receptas, executioni mandatas esse. Quod conseruat tranquillitatem Relligionis pro ratione Regni huius: Leges exequitur; tollit confusiones Politicas: stabilit Regium iuramentum & tabulas hæreditarias, id magis confirmat iura Regis quam debilitat. Quare nemo dubitauerit, ipsammet quoq; Maiest: Reg: sanctè & inuiolabiliter ista seruari velle, nec ad Maiestatis dignitatem aut iurium Regaliorum amplificationem & illustrationem, quicquam magis accommodum existimare; habitus enim est Conuentus pro commodis Regis & Regni, nullam vel seditionem, vel inobedientiam contra Maiest: Reg: spirans, neq; Regia Maiestate nesciente: Certior enim facta est & Conuentus & caussæ. Nam singula capita deliberationis ad Sac: Reg: Maiestatem attulit Arziovvsky, qui Kalend: Augusti anno præterito expeditus & secundo vento vectus, breuissimo tempore ad Regem peruenit. Protestatus est Rex, sed re confecta. Notum quidem est, Ius conuocandi, summo Principi competere, at intra Regnum constituto, neq; dum aliquando aliter factum legimus, ullo unquam tempore tam strictè obseruatum est, ut crimen læsæ Maiestatis inciderent, si ij, quibus summa rerum commissa sit; Rege absente, Comitia indixerint; dummodo fidei datæ aut iuramenro non contrauenerint. Exempla hoc Regnum habet domestica, & aliquando Rege in Regno constituto, præsertim Christierni I. & Iohannis II. Regum tempore, cum languere effectus iuramenti Regij cœperint, quod Rege absente facile potest euenire. Non est igitur, quod crimi-

icke för ringe orsaker skuld/ hwilke någorlunde vthi sielff-
ue Beslwtet äre författede/och vthan twifuel allom som
rätt döme/ wichtige och nödige nogh synes. Och är intet
vthi samme Rijkzdagh Beslwtet/ än thet som tiener til
Eenigheet vthi Religionen/effter thette Rijkz lågenheet/
Förfordrer Lagh och Rätt/ förtager all oordning j Lan-
det/ håller Konungens Eedh och Arfföreningen widh
macht/ Och therföre är H: K: M:s rätt och myndig-
heet meere til styrcke/än til någen förkrenckelse. Hwarfö-
re twiffler man intet/at H: K: M: wil jw at thet skal o-
bråtzligen widh macht hålles/ effter intet tienligere ware
kan/til at göre H: K: M:s dignitet och Konūglige rätt/
högh/ herligh och berömligh. Och är samme Rijkzdagh
hållen/ för Fäderneslandsens nytto och wålferdh skuld/
vthi hwilken och intet vpror heller ohörsamheet emoot
H: K: M: haffuer förhånder haffdz /heller är beslwtet
wordet. Så är och icke samme Rijkzdagh Konungen
owetterligen hållen/vthan är H: K: M: ther om j tijdh
tilkenne gifuit/och alle Artikler/som ther förhandles skul-
le/ medh Artziowski/ j nästförledne åhr/ dateret then 1.
Augusti/ tilhande sende. Thet är sant/ at H: K: M:
protesterede wäl ther emoot/ Men sedhan alt war öffuer-
stånden och beslwtet. Och neeker man intet/ at thet jw
hörer Konungen alleene til/ at hålle Rijkzdagher: Men
når han inrijkes är: Ey låse wij heller någen tijdh an-
norlunde ware skeedt. Så haffuer thet och aldrigh så
noge warit achtet/ At thet för någen Maiest:s förkrenc-
ckelse skulle råknet warde/ hwar the/ hwilke Konungen
vthi sin fråwaru Regeringen j hånder satte/ Rijkzda-
ger förscreffue/ Så frampt ther medh icke något emoot
trooheet och sworen Eed worde handlet. Sådanne
Exempel haffue wij vthi Swerige nogh/ Ja och then
tijdh Konungen haffuer inrijkes warit/ Effter som

H ij   affmån-

netur aliquis; qui in quieta Repub: quietem non capit; coactum & habitum Conuentum. Exempla externa non desunt, tum & homines Politici doctissimi ante multa secula, tam Romanæ quam nostræ Relligionis, quibus multis rationibus probatur, illæsa Maiestate posse fieri Conuentus, propter Regis absentiam, Et contra Ius gentium & morem maiorum facere ipsis videantur, testante Cominæo, qui præclarum communis concilij habendi institutum, præcipuum Regni robur & firmamentum, conuellere moliuntur. Sub Edoardo Secundo in Anglia, sub Carolo VIII. & Ludouico XI. in Gallia, & hæc quoq; sunt Regna hæreditaria, Comitia habita sunt, Rege præsente. in Germania nihil est noui, conuenire Status inuito Imperatore, & recens memoria est, conuenisse aliquos in Polonia, Rege & quidem SIGISMVNDO III. inuito, prohibente, ac contra protestante, & quidem intra Regnum constituto, quod tamen nolunt meminisse, ut alios accusent, aut sese alienis exemplis excusent. Licitum enim omnes iudicarunt Conuentum, qui publicè graui ex causa cogitur, qui est non contra utilitatem Regis & Regni, licet sit contra voluntatem Regis longius absentis. Confœderationes Sac: Reg: Maiest: dignitati, præeminentiæ, ac Regalibus iuribus planè contrariæ, & ex Diametro, ut iniquè obijcitur, repugnantes, initæ non fuat. Seditionem sapiunt ista, quæ Suecorum animos non inuasit, Testantur ipsamet acta publica. Conuratio est priuata, subdola, noxia Regi & Regno: Licet igitur Comitia indicere, quoties Rex non oppugnatur,

sed

aff månge Rÿkzdager / som vthi Swerige åre håldne wordne / Synnerligen vthi Konung Christierns then I. och Konung Hansses then II. tijdh / Efter Konungens Eedh icke bleff tå så widh macht hållen / som thet sigh borde / hwilket lätteligen kan skee / ther Konungen vthländes är. Hwarföre haffuer ingen then ther vthi ett roligit Regemente ingen roo haffue kan / medh rätte oss til at beskylle / för thet / at en Allmennelig Rÿkzdagh är hållen worden. Fremmende Exempel feeles och icke: Så haffue och månge Politiske Scribenter / både aff wår och then Romerske Religion / för wichtige orsaker skuld / icke ogillet / At man jo må vthan någen M: s förkrenckelse / vthi Konungens fråware hålle Rÿkzdager. Och synes at the som sådanne Allmennelige Rÿkz Beslut / på hwilke heele Rÿksens welfärd henger / weele förhindre heller til intet göre / Såsom och Comminæus witnar / handle både emoot Folks rätt och wåre Förfäders gamble sedwane. J Engeland når Kon: Edward then II. och vthi Franckerijke then tijdh Konung Carl then VIII. och Ludovicus then XI. regerede / hwilke Rijke och åre Arffrÿke / åre Samqwemder hållne / når Konungen haffuer tilstädes warit: Vthi Tydskland är och intet nytt / at Stånderne pläge tilsammen komme emoot Keysarens willie: Och är icke så lenge sedhan / at vthi Polen / bleff ett Samqwembd hållet aff några Rÿksens Stånder / emoot Konung SIGISMVNDI then III. willie / förbudh och protestation: ändoch H: K: M: ther innan Landz stadd war: hwilket alt wij icke androm til förwijtelse / heller oss til hielp här indrage. Ty alle haffue dömdt thet Samqwembd låfligit och lagligit / som vppenbarligen skeer / och icke emoot Konungens och Rÿksens rättigheet och wälferd / Ändoch thet kunne was

 te emoot

ſed propugnatur cum Rege Regnum. Præſertim cum planè præter legem ſit, Suecos læſæ Maieſtatis accuſari, quod conuenerint, cum nulla lege id ipſis vetitum eſſe conſtet: at Regibus quidem absq; uniuerſali conſenſu populi, legem ullam condere, ſed ex præſcripto legum, cum conſilio, & aſſenſu Senatorum, Regno ut præſint, teneri.

Cauſas grauiores, dicti Conuentus accipite: primnm æs alienum, ſtipendium militibus, quorum egregia virtus omnibus teſtata eſt, non ſolutum, Tum etiam dos conſignanda, ad quæ extraordinaria collatiotione opus erat, quæ ſine Conuentu vel ipſomet Rege præſente, imperari legibus Sueticis non licet. Ex re Regis erat, cuius eſt æs patris alienum diſſoluere, & Regni, quod niſi incolumi fide, incolume ſtare nequit. Altera cauſa erat forma Gubernationis à Reg: Maieſt: præſcripta, in qua non nulla pro ratione temporis, ob præproperum ſuæ Maieſtatis, in Poloniam diſceſſum, & alias diuerſis eiusdem Regni negocijs occupationes, videbantur deſiderari, adhibitis legibus & iuramento Regio, cui Status & Ordines Regni huius, maximè innitendum eſſe cenſent; ob Relligionis diſsidium, quod nullum erat, cum ius hæreditarium Regiæ huic familiæ cederet. Oportuerat quoq; huic formulæ Gubernationis Senatorum conſenſus & ſuffragia accedere, ſine quibus ipſimet Maieſt: Reg: de legibus noſtris vetitum eſt, in grauioribus Regni negocijs aliquid ſtatuere. Hæc de cauſis Conuentus habiti, licet plures poſſent enumerari, ſufficiant, nunc capita ibidem concluſa deſpiciamus.

Regis

re emoot Konungens willie / som wijdt ther ifrå stadder år / Och åre inge Förbund giorde / som vppenbarligen stråffue emoot Konungens myndigheet / högheet och Konunglige råttigheet / effter som crettwijsligen bliffuer förwijdt: Ty sådant haffuer vprör medh sigh / hwilket aldrig kom vthi Swenskes hierte / effter som och sielffue Affhandlings Beslutet vthwijser / Och pläger förråderij ware lönligit / illistigt och skadeligit / både Rijket och Konungen. År förthenskuld efftérlåtet / Rijkzdager at hålle / når som Konungen theregenom icke skeer mootstånd / vthan sampt medh Rijket warder förswaret. Så år thet och emoot Lagh och Rått / at någen skal bliffue för Edz brott wijdt och beskyldt / therföre at han haffuer hållet Rijksdager / effter thet icke finnes vthi någen Lagh ware förbudet: Och år Konungen icke låfligit / at göre någen ny Lagh / vthan Almogens gode wilie och Ja ord / Såsom icke heller styre Land sitt / vthan effter Lagh / och medh sitt Rådz rådh.

Och ändoch thet j saken nogh fyllest giorde / Så wil man lijkwål månge andre wichtige orsaker til samme Rijkzdagh vpråkne: Förft war then gåld / som Rijket egenom then långlige Feigde vthi kommet war / obetalet / Så stodh och Krigefolcket obetalt / som sigh för Rijksens fiender hade manligen bruke latet / Och öffuer alt thette / så wore och månge höge Personers Brudskatter oaffsagde / til hwilkes affbetalning / en gemeen hielpeskatt war aff nöden / hwilken icke vthan en Allmeñeligh Rijkzdagh effter wår screffne Lagh / kunne vpåbiudes. Så år thet och Konungen mykit nyttigt / at H: K: M: s her Faders gåld bliffue betalte / och heele Rijket j lijke måtte gagneligit / hwilket icke vthan troo och låffuan kan widh macht stånde. Then andre orsaken / war then Regerings

Regis Maiestatem læsam esse contendunt: quod nonnulli ab officijs remoti sint: quod non ratæ habeantur Regis litteræ: quod denique prouocatio ad Regem sublata sit; & plura alia, ad quæ articulatim, quò magis innocentia, animis rectè sentientium insideat, respondebitur.

Sunt nonnulli redacti in ordinem, nemo it inficias, at si causam Illustres Domini Legati cognoscerent, non iniustè. Aliqui enim saluo iuramento Regio præesse non possunt; aliqui uniuersali Statuum Concordiæ refragantes, non Sudercopensi, sed & longè vetustiori, tum & illi, quæ Regio iuramento haud ita pridem est confirmata; seipsos tanquam membra auulsa à toto corpore, segregarunt; non absque suspicione rerum nouarum, quibus plerumque studere solent, qui nihil antiquius ducunt, quam summo Principi absque differentia, æqui bonique Reipublicæ complacere, & hac ratione, alterius incommodo exurgere, interea tamen legibus & priuilegijs communibus tranquilli gaudere & frui non prohibentur.

Considerandum præterea est, Regni huius officia digniora, non immediatè ab ipso Rege, etiam in Regno constituto, nisi primum, si in consilium assumendus Consiliarius Senatorum si in aliud magnum officium, ex tribus uni, prouincialium vota cesserint, iustè largiri posse: quin & tantum abest, ut Regi præsenti minores Iudices aliter constituere liceat: At extra Regnũ constituto, per vicegerentem, quo officio Regni dapifer,

gerings Ordning/ſom H: K: M: hår effter ſigh lått/vthi hwilken mykit / för H: K: M:s haſtige affreeſende til Polen / och andre Rijkſens beſwärlige ſaker/ ſynes feele/ ſom til thette Rijkes Regering nödtorffteligen behöffdes/ når hon medh wår Lagh/och Konungens Eedh/wid hwilken Rijkſens Ständer ſigh hålle/ bleff öffuerwäget/ Synnerligen för then ſkilachtigheet / ſom war vthi Religionē/Aff hwilken man intet wiſte/når Arffzrätten thenne Konungzlige Familie tillades: Och hade thenne Regerings Ordning bordt författas medh Rijkſens Rådz Rådh och ſamtyckie / vthan hwilket H: K: M: effter Laghen/ j Rijkſens wichtige ſaker/icke någet beſtälle må.

Och är ſå här medh nogh om orſakerne til ſamme Rijksdagh talet: Nw wil man tilſee och öffuerwäge the Artikler / ſom vthi ſamme Beſlwt författede åre: Och giffue the vthſkickede Polniſke Sendebudh före/at emoot Konungens myndigheet är ther medh handlet/effter någre H: K: M:s tienere / åre ifrå theres Embeter ſatte: H: K: M:s breeff förachtede: och Appellationen eller Wadet förbudit/ Så och mykit annat/ til hwilket alt vthi Punctewijs ſkal ſwares/ På thet wår oſkyldigheet må theſte bättre vthi rätträdige Menniſkiors hierta inſtige och författet warde.

Wij neeke icke ther til / at någre åre jw ifrå theres Embeter ſatte/ Men ther the vthſkickede Sendebudh orſaken wiſte/ ſkulle the förnimme / them icke therythinnen ware någen orätt wederfaren. Ty ſomblige kunne icke effter Konungens Eedh/ ther til ſatte warde / Somblige haffue ſigh emoot Ständernes Allmennige Eenigheet vplagt / icke alleeneſt then ſom vthi Suderköping giord bleff / vthan än faſt åldre / Så och then / hwilken icke ſå lenge ſedhan/ medh Konungens Eedh bleff

ſtadfeſt/

Dapifer, uti hic appellant antiquitus Rege absente, lege quadam functus est. Testantur expressæ leges, ac diuersorum Regum priuilegia, & Regni Constitutiones celeberrimæ ab annis quingentis, tum quoq; Vnio horum trium Regnorum, Margaretæ Reginæ, Erici, Christophori, Iohannis II. Christierni I. & II. Regum tempore.

Ad prouocationem siue appellationem, uti vocant, veniendum est. Neminem latere potest DEVM rerum humanarum Custodem, supremum Magistratum instituisse, velut asylum, & perfugium miseris, unde etiam extrema meritis ad Reges, & eos qui rerum potiuntur: & hic ad eos prouocare licet, quos Rex summa rerum præfecit. Idem mos in prouincijs populi ROMANI inualuit, & aliorum Regum obseruatur, quotquot latius imperant. Si liceret sontibus aut obæratis prouocare ad ipsum Regem, quis litium esset finis? quando reprimerentur crimina? De summa Reipublicæ & grauioribus causis ad Regem prouocatio est. Nihil fit præter morem aliarum gentium. Nulla est appellatio ex LVSITANIA, neq; ex NEAPOLI, quæ duo

Regna

stadfest / Och sigh såsom afföndrede lemmer ifrå kråppen skildt / och kommet sigh sielffue vthi een sådan mistancke / lijke som the skulle wele åstadhkomme och vpwäckie någon förandring j Regementet / hwilket sådanne Personer gemeenligen pläge förhänder haffue / som om intet annet meere sigh beflijte / än behage sin Öffuerheet / intet achtendes / hwadh heller thet är Rijket nyttigt eller skadeligit / Och j så måtte medh andres skade / bliffue mykit framsatte: Än doch them intet bliffuer förbudet / när tha sigh roligen och stille förhålle / at niwte Sweriges Lagh och Priuilegier.

Öffuer alt thette / så skal och achtes / At the förnämste thette Rijkes Embeter / icke må aff Konungen alleene / fast om än han inrijkes är / vthdeelte warde. Ty om een Rådz Person skal wälies / tå måste tree egenom the andre Rådz Personers wahl warde framsatte: Så och om stoore Befalninger skole skickes och vthdeeles / warde och så tree j wahlet nembde och framsatte / aff hwilke Konungen sedhan en tage må. Och kan Konungen icke annorledes än widh thette sätt / andre fast ringere Domare vthi Landzänderne sättie / när han inrijkes är / Men när han är vthländes stadder / Tå haffuer then som Konungen Rijket j händer setter / macht at förordne Befalningzmän / hwilken the gamble vthaff hans Embete / Drotzet haffue kallet. Och thette vthwijser både Lagh och åtskillige Konungers Priuilegier / och Sweriges Rijkes Recesser / för 500. åhr sedhan giffne / Så och thenne try Rijkes Vnion / som vthi Drotning Margarethes tijdh bleff giord / Och sedhan vthi Konung Erichz aff Pommerens / Konung Christophers / Konung Hansses then II. Konung Christierns then I. och then II. Regementz tijdh / bleff förnyet.

J ij Hwadh

Regna per Proreges reguntur, nec á prouincijs Belgicis, qui per Gubernatores, in Hispaniam, cum tamen ex dictis Regnis & prouincijs homines primarij & Senatoriæ dignitatis, in curia Hispanica negocia suorum popularium habita ratione legum & priuilegiorum, versant atq; procurant. At qui sunt iam in Polonia, ipsamet Maiestate Regia excepta, negocia Suetica tractantes, nouerunt Legati? An ipsimet iudicarint ipsos in alieno Regno constitutos, rebus Sueticis recté posse consulere, ac ut plures etiam nostrorum popularium Senatoriæ dignitatis ibidem essent, nullo tamen Iure Sueticas controuersias eò trahere liceret; neq; hoc Suecis peculiare Ius est, sed apud omnes gentes peræq; obseruatur, Nam nunquam constat, aliquem Regum causas siue controuersias unius Regni in altero decidisse, nisi Regnum illud alteri sit subiectum: In Regno declinans forum competens, excidit causa. Regi prouocatio non est sublata, sed potius reseruata in foro, Maiestati Regis Suecorum competenti, adusq; Regis aduentum, non præcepta interim Regi absenti potestate, alios vice sui Iudices, in Regno tamen, certæ causæ dare & substituere, habiles quidem ac de Iuré sufficientes, adiunctis assessoribus uti par est. Regi enim soli, absq; iusto

exminæ

Hwadh sielffue Wadet widhkommer/Så är thet ingom okunnigt / at Gudh Allzmechtigh haffuer en Öffuerste Regent vthi alle Regemente satt/ hoos hwilken the arme beskydd och tilflycht haffue kunne. Hwarföre och allom/ ehuru stort straff the förtient haffue / låfligit är/at wädie til Konungen / heller then som Regeringen j händer haffuer / och H: K: M: Regementet vthi sin fråwaro haffuer befalet. Så finner man och haffue tilgått vthi the Romerske Landskap och hoos andre Konunger/ som månge Land vnder sigh haffue / Och ther hwar och en bråzligh eller gäldbunden / skulle altijdh ware efferlåtit at wädie vnder Konungen / tå bleffue på Råttegånger ingen ände/Så och misgerningerne aldrig straffede. Och å tooch vthi sådanne saker warder förbudit at wädie vnder Konungen / Så är doch lijkwål vthi wichtige saker på hwilke Rijkjens wälferd hånger/efferlåtit/wädie vnder Konungens doom: Så skeer och icke j så måtte något emoot andre Folks låflige sedwane och bruk/Ty ifrå Portugall och Neapolis / hwilke beggie Rijker aff Förestånderе warde regerede/ skeer ingen Appellation/ Så wädies och icke ifrå the Hollendiske Ständer / hwilke och aff Ståthollere regeres / in til Hispanien / ändoch aff alle thenne vpråknede Landzänder / någre förnämbde Män och Rådz Personer/vthi Hispanien äre/som theres Landzmäns saker och åhrender / effter hwart och ett Landz Lagh och Priuilegier/ öffuerwåge och vthrätte. Men hwadh Personer vthi Polen finnes / vndentagendes H: K: M: som om Swenske saker beställe kunne / thet är the vthskickede Sendebudh icke okunnigt: Så skiuter man och til the vthskickede Sendebudz höge förstånd/ om the och kunne tenckie/ at sådanne Personer vthländes stadde / Pole kunne om Swenske saker rätt beställe. Och

examine actoris & rei, & assessoribus condignis & neutralibus, etiamsi in Regno fuerit, sententiam ferre non licuit, quin & tantum abest, ut subseilijs omnis generis Iudcium in omnibus prouincijs Regni huius ritè pro more & lege scripta nostra, administratis, á superiori prouinciæ cuiusq; Tribunali, nullam in grauioribus negocijs, leges admittant prouocationem ad Regem in Regno commorantem, prout clarè liquet ex Codice Legum nostrarum, titulo de Iure Regali, Quanto minus licebit Regi extra Regnum constitnto, quod tamen si fieret, dedecus & præiudicium Maiestati Regis & Regni non subacti adferret, quod summum forum iusticiæ in alieno Regno, loco incerto, exilij instar diuagari videretur, multum præterea incommodi foret metuendum ex longinquitate itineris & sumptuum magnitudine, si in Poloniam esset prouocandum, undè indisputabiliter Ius Regni vetustissimum, omnibns gentibus sacrum & inuiolabile, tandem expirare esset necesse.

Deinde

fast än några wore aff Sweriges Rijkes Rådh ther til stådes / Så är doch medh ingen Rätt låfligit / at skiute Swenske saker tijt / hwilken Rätt the Swenske icke allee-ne haffue / vthan är så hoos alle Nationer brukeligit : Ty aldrig haffuer man hördt / at thes eene Rijkes saker / äre wordne vthi thet andre slittne / medh mindre än at thet eene Rijket hade legat vnder thet andre / Och är icke Wa-det H: K: M: ifråntaget / vthan H: K: M: in foro competenti förbehållet / in til thes H: K: M: sielff til-stådes kommer. Doch är H: K: M: icke förbudet / at sett-tie andre tienlige och ostrafflige Domere vthi sin stadh / som alle nödige saker medh andre beskedelige Män / som Laghen säger / förhöre kunne. Och är thet Konungen sielff icke effterlåtit / fast än han inrijkes är / någen doom fälle / medh mindre han medh en beskedelig och opar-tijsk Nämpndh beggie parterne haffuer förhördt: Thet och meere är / når alle Laghsagur vthi hwar Landzände medh fulkommelige Domare / effter som wår Lagh och sedwane vthwijser / worde försorgde och beskälte / Så är och icke effterlåtet / vthi än fast wichtigere saker / wädie ifrå them in til Konungen / fast än han inrijkes är / Effter som Konungz Balcken klarligen vthwijser : Huru mykit mindre kan thet skee / medhan Konungen vthrijkes är / Hwilket om thet skedde / så wore thet Konungen och hee-le Rijket / som än nw vnder främmende Herrskap icke kommet är / til stoor wanähre / ther thet skulle sökie sin högste Rätt vthi ett främmende Konungerijke och owist rum : Så wore och myken beswärligheet aff then långe wägen och stoore vmkostnat at befruchte / ther man til Polen skulle wädie / Therigenom och Sweriges vhrminnes Rättigheet / om hwilken alle Folck / then widh macht at hålle / sigh högeligen haffue beflijtet / worde förkrenckt.

Wider ef

Deinde quæruntur Magnif: Domini Legati, Regias literas & diplomata rescindi: quæ Regiæ sunt exosculantur: quæ verò non, id est, quæ præter Regis aut Regni commodum, dignitatem, ac si sua Regia Maiestas penitus consideraret, voluntatem scriptæ sunt, eæ ita excipiuntur, ac si pro comperto habeant Sueci, Sacram Maiestatem, nec literis nec facto quippiam velle, quod non sit conforme legibus, Regio iuramento confirmatis: vel ad utilitatem & vetustissimam Regum ac Regni dignitatem conseruandam, non spectet. Hæ suspenduntur, ut dexteræ & sigillo Regio honos seruetur & Regia Maiestas interim maturius deliberet. Igitur dicet aliquis, plus Sapientiæ aut potestatis subditis tribui, quam Regi: minimè. De Regali potestate non ambiginius, quam tamen Alphonsus Arragonum Rex legitima voluntate definiuit, cum diceret: Regibus esse licita, quæ honesta, eosq; ea posse, quæ Iure possunt. Et Honorij digna vox est Maiestate regnantis, se Principem legibus alligatum profiteri: Legibus enim Sueciæ Reges sunt circumscripti. Non sunt paria, quæ mandantur, sed modica semper sunt initio, quæ sub finem maximè noxia sunt Ciuitatibus & Regnis. In Gallia, ubi est hæreditarij Regis imperium,

Widere / Så beswåre the vthskickede Sendebudh sigh och / at Konungens breff blifFue föracktede. Ther til swarer högb:te Furst: N:te och the gode Herrer Rijksens Rådh / At hwadh Konungslige breff haffue warit / Them haffue the medh wyrdning anammet och för gillt achtet: Men the som icke haffue warit Konungslige / Thet är / som haffuer warit emoot Konungens och Rijksens gagn scriffne / Them haffue the Swenske så vndfånget / lijke som the wisserligen hade förstådt / At H: K: M: hwarken medh breff eller gerninger / något begynne wille / som icke medh Laghen på hwilken H: K: M: sworit haffuer / öffuereens komer och länder til Rijksens wälferd / och thes vhrminnes Rättigheet / at beware: Medh sådanne breff warder vpskaki: På thet at Konungens hand och Secreet må bliffue vthi sin wyrdning / och H: K: M: sigh bättre betenckie: Men någen kan til äfwentyrs säye / at theregenom warder vndersåterne meere macht och wijsheet tillagdt än H: K: M: Jngelunde. Man disputerer här intet om Konungens wälde / hwilket doch Alphonsus the Aragoners Konung haffuer beskriffuit / ther han säger: Thet är Konungen efftérlåtit som ähreligit är / Och så wijdt strecker Konungens wälde sigh / som Lagh och Rätt medhgiffuer. Och plägede Keyser Honorius säye / at thet en Regent berömligit är / säye sigh ware Lagh och Rätt vndergiffuen / Äre och Sweriges Konungar til Lagen bundne. Så är och icke thet som vpåbindes altijdh lijke / vthan pläger j begynnelsen synes fast ringe / hwilket doch på sidstonne kan ware både Ståder och Rijker mykit skadeligit. Vthi Franckerijke / ther Konungens wälde är Arffligit / warder offte hans öffuermåtton rundheet / vthan

 någen

perium, intemperata largitio, incolumi Regis Maiestate, frequenter tollitur, Non in Gallia tantũ, sed & in Suecia, Ius est vilissimo cuiq; Iuris patrocinio, se & sua contra Regem tuendi; ut si quid ad instantiã actoris vel rei, ad falso narrata, á Rege rescriptum sit, id illæsa Maiestate & quidem non interrogata, eliminari ac planè rescindi, consueverit. Aliquando & ipsimet Reges alunt pauperum aduocatos, qui audacissimè Principum rescripta, siue immissionis, siue inhibitionis, & alia eiusmodi, non solum obedire recusant, sed & impunè palàm oppugnant. Si hoc priuatis licet: qua ratione in Regni Gubernatione Rege extra Regnum constituto, id obtrudi potest, quod ipso iure licet euertere, quodq; aliquando ipsi Maiestati noxium est. Principem & Senatores incessunt crimine læsæ Maiestatis, quod ad reprimendum priuatorum licentiam, non violationem Reg: Maiest: decreuerunt habendam rationem literarum, quas optimo Regi pessimi interdum homines & rerum Sueticarum imperiti in perniciem Regis & Regni extorquent. Aliquando ad homines priuatos, quorum nulla in exequendo est, nec meritò esse debet, potestas. Quid hoc aliud est, quam si quis id pedibus fieri vellet, quod manibus oporteret, unde quod ipsimet Dni: Legati prudenter

dixerint:

någen Maiestets förkrenckelse förhindret/ Så är och icke i Franckerijke alleene/ vthan och j Swerige effterlåtit och bewilliget/ at och then ringeste må medh Lagh och Rätt sitt godz emoot Konungen förswara / Så at fast om än egenom osanfärdig berättelse någen Doom aff Konungen wore fällt / som kunde skade antingen thens saak som klager / heller och thens som anklaget warder / Tå pläger then samme vthan någen M:s förkrenckelse och Konungen oåtsport / til intet göres. Och pläge vnderstundom Konungerne sielffue / the fattiges Förswarare/ medh nödhtorfftigt vppehålle försörge / hwilke driskeligen icke alleenest Konungens breff / hwadh heller the äre Inwijsnings heller Förswarelse breff / wedersake/ vthan sigh och ther emoot aldeles vpleggie. Är nu thet priuat Personer effterlåtit / Medh hwadh skääl kunne thet tå vthi eet wälbestelt Regemente/ medhan Konungen vthländes är/ thet vpåtrengies/ som doch effter Laghen kan omstötes/ och är måstedeels H: K: M: skadeligit.

Så beskylles och H: F: N: och Rijksens Rådh / J thet the haffue beslwtet / At Konungens breff icke skole någen macht haffue / hwilket doch icke för någen annen orsaak skuld är skeedt / än til at förminske några priuat Personers wälde/ och sielffzwåld/ och icke til at förkrencke H: K: M:s myndigheet/ Ty man förnimmer/ at sådanne breff äre then fromme Konungen egenom några onde Menniskior / hwilke sigh på Swenske saker intet förstå / Rijket til merckelig skade / affbedne. Så bliffue och sådanne breff vnderstundom til priuat Personer screffne / hwilke ingen macht haffue / Ey heller haffue bör/ någet vthi Regementet at vthrätte / hwilket icke annet är än weele thet medh fötterne vthrätte / som medh

 händerne

dixerint: Membrorum officia confundi, languere, omnia, turbari ordinem, & tandem dissolutionem totius corporis, procul dubio subsequi necesse est. Si quid esset, quod sua Maiestas, in hoc Regno alicuius momenti curatum vellet, nonne pro more omnium gentium, ad ipsos, qui Regno praefecti sunt, meritó rescriberetur. Ea apud Reges authoritate semper fuerunt, & quidem meritò, Praesides prouinciarum, ut ad eos Regia iussa tenderent, & per eos quod ex usu fuerat vel exequeretur, vel si noxium aut iniquum, Regi rescriberetur, quanto minus decet eos, quibus totius Regni cura commissa est, praeterire. Contrarium tamen plerunque fit, ut ab aliis aliquando primum rescire oporteat, idque infinitis delationibus nostrorum popularium, qui diuersas literas conquirunt & ad diuersos, ubi sese existimant esse commendatiores, non ut Regi vel Regno, sed quod ipsis expedit. Percrebuit hominem quendam ex Polonia, non ita pridem attulisse literas Regias, perperam impetratas, de summa aliquot millium talerorum, nomine debiti alterius quamprimum persoluendo, quae summa ante aliquot annos est persoluta. Nonne igitur meritò habenda est ratio literarum? Tum & aliae literae in Regnũ insinuantur, quae Illustrissi-

mum

händerne borde skee / hwarvthaff skedde / effter som the vthskickede Sendebudh wijssligen haffue sagdt / at lemmernes Embeter worde förderffuede / så och theres Orden förstöret / aff hwilket sedhan wisserligen folgde heele kråpsens förderff och vndergång. Och ther som H: K: M: något hade / som macht låge vpå / at här vthi Rijket skulle bestält warde / wore tå icke bättre / at H: K: M: effter alle Nationers brwk och sedwane / ther om them tilskreffue / hwilke Regeringen vthi händer haffue. Och haffue altijdh Laghmän thet anseende hoos Konungen tilförende hafft / at hwadh som Konungen wille befale / blef them ther om tilscriffuit at öffuerwåge / och sedhan vthrätte / om thet wore gagneligit / Eller och Konungen tilkenne giffue / om thet wore skadeligit: Huru mykit mindre borde Konungen them gå förbij / hwilke heele Regeringē befald och betrodd är. Nw skeer här alt twert emoot / Så at the / hwilke Regeringen är betrodd / måste först aff andre förnimme / hwadh som beställes skal / och thet för några inländskes oändelige klagan skuld / hwilke förwärffue sigh Förscriffter til them / hoos hwilke the meene sigh til thet bäste ware befalet / Och ther medh icke sökie Konungens eller Rijksens / vthan sitt eget gagn och bäste. Thet hende för någen tijdh sedhan / at en Skåtte kom / och hade breff medh sigh / på några Twsende daler / som han på een anners wägne fordrede / hwilke doch för några åhr sedhan äre betaalte. Skal man icke förthenskuld flitelig en tilsee / hwadh breff som vthgiffues? Så bliffue och andre breff ther intet Nampn är vnderscriffuit / här och ther instuckne j Rijket / vthi hwilke H: F: N: så och månge andre vthtryckeligen warde beskylte / At the icke så hulle och trogne emoot

 H: K: M:

mum Principem & alios complures, dubiæ erga Regiam Maiestatem fidei, manifestè arguunt, suppresso tamen nomine; Et subditos, plebeios præsertim, ad inobedientiam excitare videntur. Cuius intuitu fortasis D. Nicolaus Flemmingius etiam ausus est, sese toti Regno opponere, consensit Rex, si fecit, haud dubiè non suo, sed prauo aliorum consilio & suo Regniq; incommodo. Nulla enim res Regnis perniciosior est, quam discordia, si fortalsis eò fit, ut per unam factionem, aliam quam putat sed immeritò, opprimat; Si alteram per alteram, uniuersum Regnum patriam suam perdet.

Galliæ & Belgiæ exemplum, quod à Magnif: D. Legatis propositum est, reponitur, Non enim ex inobedientia gentis Gallicæ erga Regem, tot calamitates inciderunt Galli, quam violentis, artificiosis & diuturnis technis, eliminandæ Relligionis protestantium, unde tot annorum mutuis cædibus, rapinis, stupris, incendijs, sacrilegijs, attritum est Regnum & animi hominum ita exacerbati, ut bellum ciuile in immortale delapsum esse videatur. Nec facilè quisq; dixerit, uter successu temporis potior sit futurus, nam dum una pars de propaganda, alia de tuenda Relligione laborant, apud neutram ullus Relligioni locus, hoc tempore relictus esse videtur, ipsis Regibus & Principibus sanguinis, pro parte

H: K: M: sigh finne låte/ som the sworit haffue/Ther⸗egenom vndersåterne och gemeene Allmogen warde til ohörsamheet vpwåckte och beweekte. Aff hwilket och Her Claus Flemming haffuer til åwentyrs taget tilfelle/ at leggie sigh vp emoot heele Rijket / Til hwilket om H: K: M: haffuer giffuet sitt samtyckie / så år thet wisser⸗ligen skeedt aff andres ingiffuelse / Theraff thette H: K: M:s Arffrijke j lengden stoor skade tagendes warder. Ty ingen ting år Land och Rijker skadeligere / ån twist och oenigheet/ Synnerligen når ther medh haffz förhån⸗der/at weele egenom thet eene vproriske Partijt / thet an⸗dre som the meene/ doch icke medh någen sanning / vth⸗rote / Theregenom skeer / at når som thet eene Partijt emoot thet andre warder vphisset / tå warder Rijket j grund förderffuet.

Och kan hår thet samme Exempel som the vthskicke⸗de Sendebudh om Franckerijke och Nederland indroge/ wål haffue rum och framsetties / Ty Franckerijke år icke egenom någen ohörsamheet och Rebellion emoot sin ret⸗te Konung / vpå thet obeståndt kommit / vthan genom wåld och the konstige Practiker som ther brwkede åre/ til at vthrote the Euangeliskes Religion / Ther aff Rijket år egenom så månge åhrs moord / rooff och brand / j grund förderffuet / och Jnbyggiernes hierte så förbittre⸗de/at thet inbördes krijgh nw synes ware förwandlet vthi ett ewigt krijgh. Och kan ingen lätteligen såye / hwilken there Parten j framtijdhen skal behålle segeren. Ty når then eene deelen beslijter sigh förwijdge sin Religion/och then andre sin at förswáre/ så synes at ingen there Parten på thenne tijdh later sigh näget wist om Religionen wår⸗de/ Theregenom Konungen sielff och the nåstskylde Fur⸗ster/ bliffue aldeles vthrotede / och androm ynckeligen til

rooff

parte exſtirpatis, aliquibus prædæ aliorum miſerè expoſitis. Et dum mutua viſcera confodiunt, inuadit tertius, Relligioni quidem deditus, at fortaſsis Regni Galliæ longè cupidior, cui pro ſumpubus Regna hactenus accedere conſueuerunt.

D. Nicolaus Flemmingius facta pace conſcribit, cogit, alit exercitum, ad quid? ut planè abſumat, ſi quid abs hoſtibus relictum fuerit; ſubditos pace perdat, quos bellum ſeruauit, quosq; iam ad oſſa, ſanguinem & medullas exugere infiniti conquiruntur. Moueat ſuam Maieſtatem miſeria & calamitas prouinciæ Finlandiæ, quæ toto hoc bello anteacto, Moſcho finitima, prædæ & excurſionibus expoſita, collocata quoq; plerunq; ibidem à noſtris belli ſede, nunc longè miſerè exhauſta eſt, ſumptibus militis non neceſſarij, pariter ac annona, unde etiam plurimos è medio ſublatos eſſe conſtat: tenetur Rex iureiurando, inſontes & egenos à quorumcunq; iniuria protegere, vindicare & pacem publicam conſeruare.

Quanto igitur prudentius ſua Maieſtas tollet, non alet diſcordiam, tam graui ſubditorum afflictione, qua abſq; dubio DEVS ipſemet offenditur, imperet S: R: M: deponi arma, iudicio ſeſe ſiſtere, quibus controuerſia intercedit. Hoc optimi

pientiſsi-

roofflefde. Och når som the hwar annen inbördes bekrijge/ så komer then Tridie/ hwilken synes ware Religionen benägen/ så leeker doch måst hans hogh på Franckerijkes Crone / then och här til dagz gemeenligen plåger för sin omkostnet/ Land och Rijker bekomme.

Så låter och Her Claus Flemming vthscriffue / församble och hålle Krijgzfolk / Men til hwadh ? Jntet annet/ än til at föртäre hwadh som Fienden haffuer effter sigh leefft / och til at förderffue vthi fridhlige tijdher vndersåterne/ som vthi krijget äre öffuerbleffne/ hwilke nw högeligen beklage / at the både til blodh och mårg warde vthsugne. Therföre skulle H : K : M : låte sigh beweeke aff Findlandz ynckelige tilstånd och lågenheet/ Hwilket / ändoch thet nu vthi thette långwarige krijgh haffuer leget Fienden näst widh handen / och warit hans anlop vndergiffuit/och än aff wåre egne förhårget/ Lijkwål är thet nw egenom thette onödige bårgelåge som Allmogen hållit haffuer / och then swage åhrswäxt som warit haffuer/ meere vthmattet / än någen sinn tilförende/ Ther aff månge äre aff hunger döde wordne. Och haffuer H : K : M : vthi sin Konunglige Eedh vthlåffuet/ At han allan Allmogen sin frida och frelsa wil/ serlika then spaka som medh spåkt och medh Laghen leffue wil / så och hålle gemeene fridh widh macht.

Therföre så giorde högb:te K : M : mykit båttre/ hwar H : K : M : affskaffer all Oenigheet / och icke then medh vndersåternes förderff/ aff hwilket Gudh högeligen förtörnes / föder och widh macht håller / Så och befaler/ at all Krijgzrustning och Fiendtligit förehaffuende må affskaffet warde. Och ther någer haffuer then andre at tiltale/ at han thet gör in för Lagh och Rätt. Thet är een

L from

pientissimi ac Christianiss: Regis est officium, ciuium manus, à mutuo sanguine cohibere, interim scribat, iubeat Sac: Reg: Maiest: quæ ex usu sunt suæ Maiest: & utilitate & decore Regni, mutuoq; Iuramento conformia, ea fideliter exequentur; quæ aliena videntur, deprecando suspendentur. Et uti à sententia Philippi Macedoniæ Regis, quidam Mahetas, ad eundem Regem melius informandū prouocauit, ita & Sueci. Et orant, Illustrissimus Princeps & Senatus, ne sua Maiest: regnante, sese vicem gerente, Senatoribus Consulentibus, Iura Regni, quibus nihil antiquius esse potest; labefactentur. Carolus V. hospitio in Gallia admodū liberali, á Francisco Rege exceptus, cum ad petitionem dicti Regis, qui ipsum dum ibi esset, Regem Galliæ appellauit; nonnullos Barones & Equites crearet, tamen postmodum disputatum fuit, inualidum fuisse, quod factum erat in Regno alieno, ubi ius ipsius Maiestatis, non potuerit intrare, salua utriusq; Regni dignitate. Nusquam enim Iura Maiest: nisi in Regno cuius sunt, legitimè conseruantur, siue per Regem, siue per vicem gerentem. Transportata verò in alienum Regnum, facilè eiusdem claritate officiuntur, nisi alterutrum, parere oporteat. Habemus leges scriptas, & habemus constitutiones Regni

celeber-

From/gudhfruchtigh och Christeligh Konungz Embetes förtage all oenigheet och twedrecht som emellom vndersåterne swäffuer. J midler tijdh må H: K: M: scriffue/ biude och befale/ thet som kan ware H: K: M: och heele Rijket gagneligit / berömligit / och then inbördes trogne Leoz plicht lijkmätigt/ hwilket alt flijteligen skal bliffue efterkommit. Men thet som här medh icke öffuereens kommer/ thet bliffuer egenom ödmiuk bön vpskutit. Och såsom en widh nampn Mahetas appellerede ifrå Philippi Konungz vthi Macedonien doom / in til then samme Philippum bätter vnderwijstan / thet samme göre the Swenske och. Theslijkes begäre högbite F: R: och Rijksens Rådh/at Rijksens rättigheet/ hwilken bör j acht haffues / icke mätte vthi H: K: M:s Regementz tijdh / och medhan H: F: R: pår Rijket före/ och the gode Herrer skole rådh giffue / förminsket warde / heller omkullslås. Keyser Carl then Fempte / når han mechte herligen och wäl vthi Franckerijke / aff Konung Francisco bleff vndfången/giorde han ther några til Frijherrer och Riddere/ effter Konungens egen begären / hwilken och honom så lenge han ther war/ Konung j Franckerijke kallede/ Men sedhan bleff disputeret/ at alt skulle räknes för ogillt/ som vthi ett fremmende Konungerijke giordt war/ effter hans Matesteets rättigheet sigh icke så wijdt streckie kunne / vthan ett there Rijkes myndigheetz förklenring/ Ty ens Konungz rättigheet kan ingestädes bättre widh macht hålles/ än vthi thet Rijket/ tijt then medh rätte hörer/ och thet antingen egenom Konungen sielff / heller then som är j hans stadh förordnet. Men når hon bliffuer förd vthi ett fremmende Konungerijke/ tå bliffuer hennes skeen lätteligen förmörcket / så frampt thet eene Rijket icke är thet andre vndergiffuit. Wij haffue scriffuen Lagh och

 gamble

celeberrimas, tempore Margarethæ Reginæ, Erici decimi tertij, Alberti Regum & aliorum, non abolitas, non antiquatas, quibus expressè cautum est, Regni negocia Regibus absentibus, per indigenos Consiliarios atque Primates, & magnos Regni officiales, curari debere, nec Regum extra Regnum degentium, iussa aliter quam per Senatum consulta fuerint, oportere exequi. Claris Legibus & Iuramento Regum, denique tabulis hæreditarijs, id cautum est. Extant tabulæ inter Gostauum Regem & Ericum decimum quartum filium, cum in Angliam Matrimonij causa cum Elizabeta Regina, erat profecturus, ubi expressè obligatur, omnia negocia Regni Sueciæ, ad Regem patrem, vel ipso mortuo, ad vicem gerentem & Senatores, Postmodum etiam secundò, cum iter susciperet, ad Iohannem tum temporis Ducem Finlandiæ, postea Regem Sueciæ, cum Consiliarijs Gubernatorem; referre. Considerent præterea, cum Rex Hispaniæ Philippus Reginam Angliæ in uxorem duceret, quam plenè & sufficienter utrique Regno cauebatur, ut sua cuique præeminentia & dignitas illibata reseruaretur, nec in externum Regnum una cum persona Regis migraret, utrumque tamen hæreditarium est. Longè etiam validius argumentū accedit, Legibus nostris

expressum.

gamble Rijksens Statuter / hwilke åre giorde vthi Drotning Margretes / Konung Erichs then XIII. och Konung Albrechts tijdh / och sedhan altijdh widh macht hållne / vthi hwilke vthtryckeligen opåbudet warder / At Rijksens åhrender skulle egenom inländske Rådh och Befalningzmän vthrättede warde / Och icke Konungens breff och befalninger bliffue hållne / medh mindre än the först åre aff Rijksens Rådh öffuerwägede. Thet samme är och egenom klar Lagh / Konungens Eedh och Arffföreningen förbudet. Hwilket och vthwijser then Regeringz Ordning / som bleff vprättet emellom sälig Konung Göstaff och hans Son Konung Erich then XIIII. när han på Echtenskaps handel medh Drotning Elisabeth / hade achtet begiffue sigh til Engeland / vthi hwilken han vthtryckeligen förplichter sigh / At weele alle Swenske saker skiute in til sin Fader / heller på dödz fall / til Rijksens Föreståndere och theß Rådh / Thet samme bleff sedhan när han annen gång på then reesen sigh begaff / och sin broder Her Jahan / tå Hertigh til Findland / (then och effter honom Konung wardt) medh Rijksens Rådh til Föreståndere j sin fråwaro satte / vthläffuet och beslwtet / at han skulle late them om alle Sweriges Rijkes saker beställe. Och öffuer alt thette / så skole och the vthskickede Sendebudh öffuerwäge och betenckie / huru fulkomligh försäkring begge Rijken giffuen bleff / när Konung Philippus vthi Hispanien / Drotningen aff Engeland til hustro bekom / at hwart Rijke för sigh / sin rättigheet och myndigheet oförkrenckt behålle skulle / och icke late then medh Konungens person vthi ett fremmende Konungerijke warde förd / oanseet at både Konungerijken åre Arffkonungerijken. Och kan vthaff wår bescreffne Lagh / ett fast starckere bewijs tages: Ty then

 som

expressum. Tenetur etiam Rex, quisquis hic existens, Sueciæ Regnum ex consilio suorum Senatorum, Suecorum nimirũ & non aliorum, gubernare; quantò magis ad idem faciendum obligatur, dum est remotior, & auribus & oculis alienis uti cogitur. Astricti sunt præterea Senatores Regni huius Iureiurando, Regalia & Iura Regni, non solũ per se illæsa conseruare; verum etiam, ut idipsum planè Rex faciat, semper ac seriò monere, Licet negocia hæc Senatoribus laboriosa, & plerumꝙ nullo suo merito periculosa, & curam perturbatæ Rep: onerosam, cum cura rei domesticæ quæstuosa, libenter commutauerint, de quo ipsam Reg: Maiest: cum hic esset, seriò compellarunt, Caruerunt tamen me herclè & illi & Legati, hac molestia, si nuper cum Regia Maiestas hic esset, dignè sua præsentia uti licuisset. Nam negocia Regni ea qua decuit fide & diligentia tractanda susceperunt, sed vix ad inaugurationem & summa cum difficultate, ? em non ambiguam, imò ante iuratam & confirmatam, diutius quam par erat, disceptando ventum est. Gubernationis forma deinde ad tempus usꝙ profectionis diuersis consilijs & emendationib. suspensa & protracta, nullo Senatus consensu accedente, idꝙ toti mundo constat, accidisse de industria & volun-

tate

som Konung vthi Swerige är / skal medh sitt Rådz Rådh / Sweriges Rijke styre och rådhe / medh infödhom Swenskom Mannom och ey vthländskom / huru mykit meere är han tå förplichtet thet samme at göre / medan han så nijdt ifrå stadder är / och andres öron och ögon bruke måste. Så äre och Rijksens Rådh medh Edh förplichtede / et the icke alleenest för theres personer skole hälle thette Rykes Rättigheeter och Frijheeter widh macht / vthan och rådhe och förmane Konungen / at han thet samme gör: Ändoch thesse saker falle Rijksens Rådh beswärlige / och hafsue / vthan någen theres förskyllen / stoor fahre medh sigh / Så at the then beswärlige Rijksens omsorg / gerne medh theres huushåldz omwårdnet / byte wille / hwilket them fast nyttigere ware skulle / Ther om the och H: K: M: medhan han j Landet war / medh alffuor hafsue förmanet. Och ther man hade rått måtte mwte och bruke H: K: M:s nårware / medhan H: K: M: här vthi Rijket war / så hade både the och wälb: te vtskickede Sendebudh / medh thenne möde warit förskonede. Ty the hade taget sigh före / om Sweriges wårdnede saker / medh then troohect och flijt som them borde at beställe: Men the kunne nåpligen til sielffue Cröningen komme / och thet icke vthan stoor möde / efter om the saker bleff disputeret / hwilke doch ingen twiffnelsmål medh sigh hade / vthan were långt tilförende medh Edh stadhfeste och bekräfftigede. Sedhan så bleff medh Regeringz Ordningen / egenom åtskillige rådh / meninger och förbättringer vpskuffuet och fördrögt / alt in til Konungens affreesende / och icke eens Rijksens Rådz samtycke ther til fordret / hwilket alt / efter som heele werlden kunnogt är / egenom theres illistigheet och stemplinger skedde / hwilke thette Rijke icke mykit gott vnthe: eller sigh

tate illorum, qui Regni huius minimè amantes fuerant; vel rerum ignari; vel fortaßis meritó á consultatione rerum Sueticarum erant arcendi; vel deniq; eorum, qui Regnum hoc iure succeßionis, Suecos verò seruitute regendos esse, tacitè statuerint. Hoc detestantur; illud quidem agnoscunt & seruabunt inuiolabiter, ut libertatis conseruandæ augendæq; non seruitutis obtrudendæ vinculum seu fundamentum, prout ipsamet, pacta hæreditaria clarè testantur.

Tributum in dicto Conuentu, nullum imperatum est, sed potius spontanea voluntate, eo modo uti lex exigit, oblatum, ex causa in lege expressa, sumptus scilicet bellici resarciendi.

De moneta memoria ferè exciderat, nec enim tanti momenti est. Constat quamplurimis Principibus & Ciuitatibus illæso Iure Maiestatis, esse concessum, Ius cudendi monetã. VVastenis quoq; Regis & Principis fratris, nomine colligato, numisma incusum est, qua incude, in specie concordiæ etiam principium Regni Rex parens cudit, qui etiam postmodum Duci fratri facultatem cudendæ monetæ, quoad vixerat lubens concesit.

Atq; ita

ler sigh på Swenske saker litet förstode: Eller medh rätte icke borde vthi Swenske Rådhslagh blifsue brukede: Eller och the som vthi then mening wore / och hemligen hoos sigh beslwtet hade/ At Sweriges Ryke skulle effter Arffzrätten regeres / Men Swenske egenom träldom. Til hwilket ther sidhermeere the Swenske en wederstyggelse haffue / Men thet förre gerne bekenne och widh macht obråtzligen hålle weele / Doch lijke som en grund och förbund/ hwilket tiener til at beware och föröke theres Frijheeter/och icke til at trängie them någen träldom vpå/effter som sielffue Arffföreningen klarligen vthwijser.

Hwadh som Beskattningen widhkommer/ så bleff på samme Rijkzdagh / ingen Beskattning vpåbuden / vthan godhwilligen aff Rijksens Ständer samtyckt och at vthgöres beraket / effter ther satt / och vpå the fall/ som Laghen kräffuer och ther vthtryckte warde/ Nemligen / til at affbetale Krijgzbekostneden.

Om Myntet hade iagh nästen förglömt / Ty thet haffuer icke heller så mykit vpå sigh/ Effter thet år allom kunnogt / sådant ware fast ringe Förster och Städer / vthan någen Maiestets förkrenckelse / effterlåtit. Vthi Wadstene år och Mynt slaget / vpå hwilket haffuer salig och höglåfligh Konung JOHANS och högb: [ic] F: N: des Hertigh CARLS nampn tilsamen bunone stånndet/ medh hwilken Pregel H: K: M: til ett Een gheez tekn vthi sitt Regementz begynnelse/ haffuer mynte låtit/ hwilken Råttigheet til at låte mynte H: K: M: och haffuer sin Broder/ så lenge han leffde/ gerne effterlåtit.

M Och år

Atq; ita Magnificis & Generosis Dominis Legatis responsum est, idq; ut citra offensionem Sac: Reg: Maiest: quam summa ac integerrima fide, Status & Ordines Regni huius obseruant & venerantur, accipiatur ac interpretetur, etiam atq; etiam contendunt. Et licet fusius, non tamen factum est, quod præter Regiam Maiestatem in patria constitutam, cuiq; alteri rationem Sueci reddere teneantur, sed quod omnibus planum faciant, sese à nota criminis læsæ Maiestatis tacité insinuatæ, abesse longius. Plures sunt Articuli, quibus idem stigma conantur inurere, Quorũ pleriq; in tractatu Sudercopensi enumerantur: Eos etiam Legum & Statutorum Regni huius, fidelia applicata, diluent. Quanquam Status & Ordines Regni Poloniæ & Magni Ducatus Lithuaniæ socios agnoscant, sub eiusdem Regis iustissimo Imperio, non iudices, intelligent florentissimi Regni Poloniæ, & Mag: Ducat: Lit: Ordines, nulla in re Illustrissimum Principem & Senatores Sueciæ ab ipsis dissentire, minimè omnium in amore concordiæ, & odio discordiæ, nec sibi quicquam magis gratum esse, quam mutua & æqua moderatione omnia componi. Non dubium est, fieri posse, si adhuc ad obducenda Reip: vulnera, eorum quorum oportet, consilia adhibeantur, sublatis

Och är så hårt medh swaret til the vthskickede Sendebudz framsatte beskyldninger / och thet något wijdtlöfftigt / hwilket alt / vthan högb:te K: M:s förtörnelse (then the Swenske Ständer medh högste trooheet / wörde och ähre) må vptaget warde / ödmiukeligen begäres. Är doch icke skeedt för then orsak skuld / at the Swenske någen annen än H: K: M: när han är innan Rijkes städder / plichtige äre reede och räkenskap göre: vthan til at bewijse och allom vppenbart göre / At the äre långt ifrå then beskylning / medh hwilken them hemligen warder tillagdt / At the haffue moot H: K: M:s myndigheet handlet. Thet äre och många flere Artikler / medh hwilke the beflijte sigh komme the Swenske samme klick vpå / hwilke måstedeels vthi Suderköpingz Affskedh warde vpräknede. Och kunne egenom wåre Statuter och Recesser lätteligē bliffue tilbake dreffne. Och ändoch the Swenske bekenne the Polniske och Littowiske Ständer för sine wenner och bröder / lijke som the / hwilke vnder en Konung äre / Så haffue the lijkwäl icke satt them til Domere öffuer sigh. Och måge the Polniske och Littowiske Ständer wette / at högb:te F: N:de och Swериges Rijkes Rådh / vthi ingen ting medh them skilachtige äre / myket mindre vthi Eenigheetz kärleek / och oenigheetz haat: Och är them intet tacknemligere / än at alt måtte egenom sachtmodigheet warde affskaffet / Så som och intet twifle / at thet wäl skee kan / om vthi Rijksens saker theres Rådh warder bruket / hwilkem thet och widhkommer / Och theres hoot som gerne hoote / och doch sigh för hoot intet befruchte / warder affskaffet. Elliest ther saken egenom wäpneskifftende (hwilket Gudh förbinde) skal warde slijten / Så bliffve icke alleenest Konungerne och Försterne sielffue ther aff förderffuede / v-

 than

sublatis subinde minis eorum qui minantur & minas non pauent. Aliâs si armis dirimenda sit controuersia, quod Deus auertat, non solũ ipsimet Reges & Principes: Verum etiã vicini Principes & Ciuitates perturbabuntur, magno fortassis Regiæ familiæ incommodo. Nam utra pars vinceret, sua cum pernicie vinceret, ut sæpe in bello ciuili, utraque pars attenuata, tertio cuique facilè in prædam cedat.

Dignum igitur est Polonorum prudentia & æquitate, mutuaque societate idque Illustrissimus Princeps & Senatores amicè ac fraternè petunt, ut suadentibus Magnificis Dominis Legatis, in id amplissimi Regni Poloniæ, Magnique Ducatus Lithuaniæ Status & Ordines incumbant, quodque socios & amicos reuera decet, ut Sacræ Regiæ Maiestati, D. nostro utrinque Clementissimo sinistram hanc de ipsis suspicionem animo euellant, Eandemque ipsi vicissim deponant: Et Sac: Reg: Maiest: orent, moneant, obtestentur, ne iniquissimorum quorundam hominum consilia, Regno huic noxia admittat, nec patiatur animum suum Regium, Regno paterno abalienari, Et non qua Relligione DEVM, sed qua fide & integritate, SVECI, suam MAIESTATEM colant, consideret. Petunt Legati abrogari & aboleri, quæ legibus sunt repugnantia: fiat: idque Illustrissimus Princeps & Senatores omni instantia petunt. Enumerantur singula capita, quibus Lex Suetica Regem & subditos Iureiurando mutuo obstringit, ut non difficile reperiri possit, si quid contrauentum sit, sequitur:

than och the nästkomliggende Förster och Städer / och än tilåwentyrs medh thenne Konunglige Familiés störste skade. Ty hwilken parten som wunne / tå wunne han medh sitt forderff / efter som vthi inbördes krijgh offte är skeedt / ther begge twistige parterne så äre vthmattede wordne / at the sedhan vnder fremmende Herskap komne äre.

Hwarföre borde the Polniske och Littowske Ständer/för theres höge förstånd och rättrådigheet / Så och Naborlige wenskap skuld / hwilket och H: F: N: och Rijksens Rådh flijteligen begäre / sigh ther om winlegge / effter som wenner och förbundz bröder höffues/At the/högb:te K: M: then mistancken förtoge / och för theres egne Personer then bortlade. Så och / at H: K: M: icke följer en hoop ondes orättrådige anslagh och ingiffuende / heller ther egenom later sitt Konunglige hierte ifrå sitt Arffkonungerijke affwende: Vthan fast meere öffuerwåger och betrachter / medh hwadh huldskap och manskap the Swenske H: K: M: bewågne äre / än hwadh Religion the dyrke Gudh. Och såsom the vthskickede Sendebudh begäre / at alt måtte affskaffes / som stråffuer emoot Lagh och Rått / Så må thet wål skee / och begärer H: F: N: och Rijksens Rådh medh högste flijt thet samme. Och når som man wil vpråkne alle Artikler / medh hwilke Sweriges Lagh egenom Eedzplicht / Öffuerheeten och vndersåterne tilsammen binder / så kan man lätteligen förnimme / hwadh ther emoot handlet år / Ty ther vthi år Besluetet medh thenne orden författet: Wij skolom honom råtta lydno holla/ och budh hans fulkompna / j allo ty som oß swarligit år/ både för Gudi och Mannom / honom at biuda / och

 oß at

quitur generalis conclusio his verbis: Nos scilicet subditos, teneri Regi nostro ad veram obedientiam: iussis scilicet ipsius parere in omnibus probabilibus, DEO & hominibus, ipsum iubere & nos exequi, saluo Iure suo & nostro. Nihil Sudercopiæ conclusum est, quod Legibus & Statutis Regni, Iureiurando confirmatis, repugnet, si aliter cuiq; persuasum sit, hos Iudices atq; Censores adhibeat. Non sunt obscuræ, non sunt ambiguæ: non sunt abrogatæ: Imò aliquoties Sacramento adacto confirmatæ. Non sublatæ per hæreditariam Regum successionem, in ullo articulo, sola electione in Ius deuolutionis mutato; aliâs integrè seruari, imo & melioribus adaugeri debere; omnia pacta testantur. Huic trutinæ acta transacta subijciantur, rationem reddere Dux & Senatus, non recusant, Regi mitissimo atquè clementi, aliorum delatione non abalienato. Liceat Suecis Legibus & Priuilegijs, magno suo maiorumq; suorum merito partis, inhærere ac impunè frui, quæ Sac: Reg: Maiest: iurauit, omninò salua fore, speratur omninò ac obnixè petitur. Tum quoq; qua patientia Rex Macedoniæ causam priuatam recognouit: Eadem clementia Serenissimus ac Potentissimus Rex, causam Regni vetustissimi & nunc hæreditarij, in solio Paterno, uti confidimus examinet. Nec enim ita aurem unam accusatoribus patefecit, ne non aliam illis seruet calumnijs impollutam. Status vicissim & Ordines Regni Poloniæ Magniq; Ducatus Lithuaniæ in omnes gentes, præsertim in hanc, quæ sub unius Regis imperio, societate quadam cum ipsis coniuncta videtur; ea fore æquitate sibi pollicentur; ut non solum omni su-

spicione

oß at göra / Man rätt häldtan hans och wårom. Thet är intet vthi Suderköping beslwtet / som stråffuer emoot Lagh och Statuter / hwilke medh Eedh och löffte äre stadfäste. Then som någen annen mening ther om haff-uer / han kalle thesse til Domere och stilles Mån j saken/ The äre icke mörke / intet twiffuelachtige / intet aflagde/ vthan egenom Eedh / någre gånger stadfäste / hwilke och egenom Arfföreningen vthi ingen Punct / blätte Arffzrätten vndantagandes / äre bortlagde / vthan äre aldeles behåldne / hwilke och borde förbättras/effter som alle Affhandlinger vthwijse. När som nw hwadh aff-handlet är / vthi then wichtskålen warder öffuerwåget/ tå wil H: F: N: och Rijksens Rådh / göre sin Her Broder och nådige Konung (så frampt hans hierte egenom andres falske berättelse / ifrå them icke affwendt är) reede och råkenskap / för alt thet the haffue handlet. Thet må jw bliffue the Swenske efftерlåtit / at frijt niwte och bruke the Priuilegier / som theres Förfäder och the / wål och troligen sigh förwärffuet haffue / Effter som och H: K: M: them medh Eedh låffuet haffuer/ at the skole oförkrenckte widh macht hålles. Och begå-re the / såsom och wisserligen försee sigh / at högb: te K: M: thette gamble och nw wordne Arffkonungerij-kes saak / medh sådant tålemodh / vthi sin Her Faders Konunglige stool förhörer / som Konungen vthi Ma-cedonien om priuat saker plägede ransake / Ty han öp-nede icke så thet eene öret för them som klagede / at han jw thet andre obesmittet för alle lögner förwarede. Så försee the sigh och / at Ständerne vthi Polen och Stor-förstendömet Littowen / sigh emoot alle Nationer / syn-nerligen emoot the Swenske / hwilke vnder en Konungz Regemente medh them vthi förbund synes ware/ så rätt-

wijse

ſpicione impoſterum ſuperſedeant: Verum etiam ipſimet innocentiam Suecorum alijs teſtatam reddant: ſin ſecus, quod non ſperant, proprij fortaſsis alicuius ſperati commodi cauſa, aut etiam fauoris, nulla habita innocentiæ ſuæ ratione, non carebit periculo, cum malum alienum vicino plerumq; noceat. Florens quidem eſt Regnum Poloniæ, ac ut ſemper floreat gratum eſt; Extant viciſsim monumenta ac veſtigia fixa, Regnum hoc floruiſſe, quod licet iam belli diuturnitate ſit attritum, neq; mirum, quod nam Regnum aut Reſpub: totos 36. annos proprio ære, proprio milite bellum gerit, & non atteritur: ut facilè videatur iam quicquid poſſe obtrudi. Tamen ſibi perſuadeant dicti Ordines, quemadmodum rapido flumine erumpente, & caſu grandioris arboris ſuccisſæ, quæ in vicinia ſunt in damnum una rapiuntur: Ita quoq; occaſus ſiue mutatio per exigua veteris Status & Gubernationis potentiorum Regnorum, alios ſecum trahet in exitium.

Quamobrem obteſtantur Princeps & Senatus, Inclyti Regni Poloniæ ampliſsimos clariſsimosq; Status & Ordines, ut authoritatem, qua apud Sac: Reg: Maieſt: pollent, quò excuſationi huic locus ſit, interponant, opesq; ſuas, fortunas & quæ alia ipſis ſunt chariora, non ad euertendas Leges & Priuilegia, ſed ad ea conſeruanda impendant, quo nullum firmius robur ad firmanda ſceptra, Regiamq; gemini Regni dignitatem diuturnam retinendam & augendam inueniri poteſt, nec gente Polona quicquam dignius, libertatis enim vindices & Priuilegiorum aſſertores, ſumma

cum

wijſe låte finne / at the icke alleeneſt medh all mistancke
här effter haffue fördrag / Vthan och the Swenſkes o-
ſkyldigheet allom kunnog göre / Men hwar anners ſkeer /
thet the doch icke weele förgåppes / at the meere anſee nå-
gen förmodelig nytte / gunſt / heller hyldeſt / än wår oſkyl-
digheet / Så går thet icke aff vthan ſtoor fahre / effter
then eene grannens olycke / pläger gemenligen ſkade then
andre. Thet är ſant / at Polen är ett mechtigt Konun-
gerijke / och at thet ſå lenge må bliffue / gerne wij ſee och
önſke / Så äre ther emoot wiſſe mercke och tekn / At Swe-
rige haffuer och j ſin tijdh ſtädt j flor / Hwilket / ändoch
thet nu egenom långlig Feigde / är ſå aff ſigh kommet /
at hwar må nw tilbiude hwadh honom ſynes / thet doch
intet vnder är / Ty hwadh Rijke haffuer fördt vthi 36.
iempne åhr medh eget Folk och Penninger krijgh / och
är icke bleffuet vthblåttet ? Så måge lijkwäl förbemäl-
te Stånder / ſigh wiſſerligen ther til förlåte / at lijke ſom
en ſtarck Ström / när han bryter ſigh vth / heller ett ſtort
Träå / när thet omkull fält warder / tager medh ſigh
hwadh ſom näſt omkring ſtåår / Altſå före och ſtoore
Rijkers vndergång och faſt ringe förandringer j Rege-
menten / andre medh ſigh på förderff.

Hwarföre begärer H: F: N: och Sweriges Rij-
kes Rådh / aff the Polniſke Stånder / at the weele ſitt an-
ſeende / ſom the haffue hoos H: K: M: vthi thenne ſa-
ken bruke / ſå at wår vrſecht och endtſkyldning må hoos
H: K: M: finne rum / Och icke anwende ſitt godz och
alt thet the kärt haffue / til at vmſtörte Lagh och Rätt /
och wälfångne Priuilegier / vthan them heller widh
macht hålle / Ty thet kan intet bätter medel finnes / til at

 ſtadfäſte

cum laude semper habiti sunt, Idcirco minimè metuendum est, eos id alijs velle obtrusum iri, quod ipsimet eodem loco quo Sueci constituti, iniquum esse duxerint. Magni ut par est, Sueci faciunt Polonos; Regis autem Maiestatem vitæ & fortunarum suarum periculo, si necesse fuerit cum ipsis constanter defendent, atque una cum Polonis Regio Iuramento innixi, in fide & obedientia erga Regem perpetuò sunt perseueraturi. Neque per illos stabit, quin pristina seruetur inter hæc duo Regna concordia, saluo Iure utriusque. Offerunt sese vicissim Amplissimo Senatui & Ordinibus Regni Poloniæ Magnique Ducatus Lithuaniæ ad studia & officia, ut sunt & fuerũt semper propensissimi. Obnixè rogantes, ut eos sibi habeant de meliori nota commendatos, Et Responsum hoc pro ratione temporis boni consulant, quod non lædendi vel inuehendi, sed defendendi sese causa, ipsis omninò fuit necessarium. Quod superest, Illustrissimus Princeps simul ac Senatus, Magnificis Dominis Legatis, nauigationem placidam vento secundo, & felicissimum reditum ad suos comprecantur.

MANDA-

stadfäste Konungens wälde och myndigheet / Så och begge Rijkers gamble anseende och dignitet widh macht hålle och styrckie. Så står och the Påler intet bättre / effter the altijdh för Frijheeters och Privilegiers förwarere / icke vthan stort loff och berömelse äre häldne wordne. Hwarföre ingelunde til befruchtendes är / at the thet androm weele vpå trängie / thet the sielffue / om thet them tilbudit bleffue / achtede orätt ware / och icke wille vndergå. The Swenske hålle mykit vthaff the Påler / effter som tilbörligit är / weele och lijff och godz medh them vpsettie och wåge / om så behoff göres kan / til at manligen förswara Konungens myndigheet / Såsom och så wäl som the / hålle sigh widh Konungens Eedh / och altijdh ware H: K: M: lydige / trogne och rätrådige. Så skal och intet hoos them feeles / at then gamble Eenigheet begge Rijken emellom / jw må widh macht hållen bliffue / Doch hwart there Rijket sin Rätigheet oförkrenckt förbehållen. Och tilbiude högb:te Furst: N:de och Rijksens Rådh / the Polniske Stånder igen all wenskap och tienst / til hwilken at bewijse / the altijdh weele finnes benågne. Flijteligen therhoos begärendes / at the Polniske och Littowске Stånder / weele late them altijdh ware sigh vthi then bäste måtte befalet / Och thette Swar effter tijdzens lågenheet til gode tage / hwilket the icke til at förolempe någen / vthan sigh til at förswara / aff högste nöden ther til twingede / haffue författe lätit. Ther hoos så önsker högb:te F: N:de och wälb:te Herrer Sweriges Rijkes Rådh / the vthskickede Sendebudh een behagelig Seglation / at the medh fogeligit wäder och behållen reese / måge komme lyckesamligen til sine igen.

MANDATA

SERENISSIMI, POTENTISSIMIQVE PRINCIPIS AC DOMINI,

Dni: SIGISMVNDI, Suecorum, Gothorum VVandalorumq; &c. &c. Nec non Poloniæ Regis, &c. &c. &c.

Ad

ILLVSTISSIMVM PRINCIPEM ET DOMINVM, Dnum: CAROLVM, Regni Sueciæ

Principem Hæreditarium & Gubernatorem, Sudermanlandiæ &c. &c. &c. Ducem.

Exposita per Illustres & Generosos, Dnum: ERICVM BRAHE, *Comitem in VVisingzburg, Baronem in Lindholm, & ARVIDVM GVSTAVI in Boxholm.*

Stockholmiæ 3. Octobris, Anno &c. 1596.

SI eorum recordamur quæ proximo die Saturni de Punctis & Articulis in Instructione (Legatorum Serenissimi Regis) contentis propositæ sunt, hoc quidem præcipuum fuit, quod nimirum Illustrissimus Princeps satis in mentem reuocare poterit, quam frequenter Sac: Reg: Maiestas, post transactam Coronationem, tàm per internuncios quàm per literas cum Celsitudine eius agi curauerit,

The Wärff

Som Stormechtigeste Högborne Furste och Herre / Her SIGISMUNDUS / Sweriges / Göthes och Wendes / etc. etc. Konung Sc. och Konung vthi Polen / &c. &c. &c. haffuer befalet at vthrättes /

Hoos

Högborne Furste och Herre / Her CARL / Sweriges Rijkes Arffurste och Föreståndere / Herugh til Sudermanneland / &c. &c. &c.

Egenom sine Sendebudh / the Edle Wälborne / Her ERICH BRAHE / Greffue til Wisingzborgh / Frijherre til Lindholm / och Her ARFWIDH GUSTAFSON til Boxholm.

I Stockholm then 3. Octobris / Åhr etc. 1596.

THETTE är (om wij rätt minnes) hwadh j Lögerdagz talet wardt / medh sampt the Puncter och Artikler vthi Instructionen förmälles / At H: F: N: wäl kan komme sigh thogh / huru offte K: M: effter hans K: M:s Konunglige Cröning / bådhe egenom budh och skriffuelser / lådt handle medh H: F: N: på hwadh sätt som Regeringen / vthi H: K: M:s Arff-

 rijke

curauerit, quibus rationibus Regni sui hæreditarij Sueciæ Gubernatio in suæ Maiestatis absentia institueretur, quemadmodum ea etiam quæstio inter Regem Senatumq; Regni (diu multumq;) sit disceptata: unde tandem eó res deducta est, ut forma quædam Gubernationis ab ipsa Regia Maiestate subscripta & consignata sit, quæ postea Illustrissimo Principi, sicut & Senatoribus ipsis exhibita fuit.

Quanquam verò Serenissimus Rex & statim & deinceps, non secus cogitare potuit, quam ut dicta Ordinatio ita esset composita, ut nihil in ipsa desideraretur, quod alijs salua Maiest: à se permitti posset, & ad Regni emolumentum ac salutem spectaret: Quapropter oportuisset Illustrissimum Principem ea optimè contentum fuisse: sed tamen cognouerat Sac: Reg: Maiestas, partim ex Celss: ipsius Legatis, partim ex literis diuersis temporibus datis, non solum non illi plenipotentiæ acquiescere Celsitudinem eius, sed etiam pleniorem potestatem postulare, quam cum ipsi Serenis: Rex non absq; euidenti suæ Maiestatis Regijq; nominis eleuatione ac detrimento permittere potuit: Ideo Regia Maiestas se hoc facere non posse decenter excusauit, fraternè, amanter & grauiter monens, ut ulteriori eiusmodi petitionis molestia liberaretur, & potius acquiesceret illa plenipotentia, quæ Principi in forma Regiminis prius est à sua Regia Maiestate directa, præsertim cum ipsius vigor, non usq; adeo erit diuturnus, quandoquidem cogitet Rex, Deo remige & auspice, quam primum ad nos reuerti, ut sic præsens statuat & disponat de rebus omnibus, quæ necessariæ esse, & reformatione aliqua

indigere

rijke Swerige / j H: K: M:s fråware företages skulle/ Såsom och H: K: M: om thet samme åhrende / som offtest handlede och talede / medh H: K: M:s Rijkz Rådh / Så at på sidlychtenne / bleff tå aff H: K: M: vnderskreffuen och förseglet een Regerings Ordning / then H: F: N: såsom och wälb:te Rijkz Rådh / bleff tilstält.

Nu ändoch H: K: M: så wäl tå strax (såsom och nw sedhan) icke annorlunda tänckie kunne / än at samme Regerings Ordning skulle så ware stält och författet / at ther vthi icke några nödhtorfftige Artikler wore förgätne / som H: K: M: stodh androm til at befale / och om betroo / och H: K: M:s Arffrijke til godo tiene och komme kunne: Hwarföre och högb:te Furste / wäl skulle haffue kunnet sigh ther medh åtnöye lathe: Så haffuer H: K: M: doch lijkwäl genom högb:te Furstes budh och åtskillige breff förstådt / At H: F: N: sigh ther medh icke haffuer welet giffue til fridz / vthan een ytterligare Regerings Ordning / och widhare Fulmacht aff H: K: M: åstundet och begäret / hwilket / medhan thet H: K: M: vthan någen sin Kong: myndigheetz förminskelse / icke haffuer stådt til at göre / haffuer H: K: M: sigh therwthinnen tilbörligen förwägret / Och ther hoos broderligen / kärligen och alffuarligen förmanet H: F: N: at H: F: N: wille medh sådanne widhare anmodende / H: K: M: haffue förskonet / och låte bliffue widh thet H: K: M: eene reese giordt haffuer / helst medhan thet och kunde bliffue en ringe och stackot tijdh / at man på then Regerings Ordning lijte skulle. Förty H: K: M: achtede medh Gudz tilhielp (medh förste tilfälle och lägenheet / komme til sitt Arffrijke igen / och tå vthi egen Konunglig persons närwarelse / laghe om

alle

indigere videbuntur. Sed cum Illustrissimus Princeps nollet eam rem in tantum tempus differri, & moram reuersionis Sereniss: Regis valdè impatienter ferret atque ideò excitaret Ordines Regni ad Conuentum Sudercopiæ cogendum, ut per eorum suffragia ampliorem gubernandi potestatem adipisceretur. Vehementer igitur displicuit Regi, quod subditi, qui iuramenti religione ad ipsius Maiestatis fidem adstricti sunt, contra illius edictum vocati eò confluxerunt, & quidem eò proposito fine, ut quid contra Maiestatis Regiæ æstimationem concluderetur: Cuius rei cogitatio Serenissimum Regem non mediocriter urit.

Sed tamen ut tàm Illustriss: Princeps videat & cognoscat, quâ constantia Sereniss: Rex velit & desideret, ut mutuus ille fraternitatis respectus, & illud beneuolentiæ vinculum, quod ipsa natura & sanguinis propinquissima ratio, illis imposuit, sanctissimè conseruetur: Quàm etiam ut omnes Regni Ordines cognoscant, quám sollicitè desideret Sac: Reg: Maiestas omnes confusiones, quæ in Republica oboriri poterunt, ex quibus Regnum in nonnullum discrimen vocari & adduci posset, salutaribus ijsdemque tempestiuis remedijs præueniri: complacuit ea de causa & præter Regias hortatorias literas amoris plenissimas, etiam per Legatos plenis mandatis interpellaretur ipsius Celsitudo & caueretur, ut supremis dissidiorum facibus & motionum occasionibus sublatis, acquiesceret sua Celsitudo Regiminis Ordinationi, quam Sereniss: Rex nobis patria excedens tradidit & reliquit, ijsque omnibus abstineret, quæ contra fore putarit, præsertum cum multa habeantur inter de-

alle saker / som aff nödhen ware kunde / och någen förandring syntes behöffue. Men effter thet H: F: N: icke haffuer welet ther til samtyckie / och högbb:te K: M:s tilkompst affoÿde / och therföre låtit sammen kalle H: K: M:s trogne vndersåter / Sweriges Rÿkes Ståndar/ til thet Möthe som berammedes vthi Suderköping/ någen yttermeere och större Fulmacht vthi Regeringsakerne/ aff them at bekomme / Så haffuer H: K: M: tagit thet fast illa widh sigh/ at H: K: M:s Eedhsworne vndersåter til något Möthe skulle bliffue kallede och ståmde/ emoot H: K: M:s vthtryckelige forbudh/och än hälst vthi then acht sammenkalles / at the något thet samtyckie/ beiake och beslwte skulle / som H: K: M:s Regalier och Konunglige myndigheet för när wore / Therföre och H: K: M: kenner sigh haffue fast stoor orsak at beswåre.

Doch på thet/ at så wål H: F: N: må see och förnimme/ medh hwadh alffuar som H: K: M: på sine sidhe/ wil at widh macht skal hållen bliffue then broderlige kårlige tilförsicht / benågenheet och gode wilie / som högb:te K: M: och högb:te H: F: N: på naturens och blodhskyldskapsens wågne / altÿdh bör ware emellan/ Så och sedhan H: K: M:s trogne vndersåter alle/ Sweriges Rÿkes inbyggere/ måge och görligen wette och förstå / medh hwadh vmsorg och åhoga H: K: M: wil at alt misförstånd som vpkomme kan vthi Regeringen(ther aff heele Rÿket lätteligen kunde föres vthi oroo och olycke) måtte egenom skälige medhel vthi tÿdh/bliffue förhindret och affskaffet. Therföre haffuer H: K: M: öffuer sin Konunglige alffuarsamme broderlige förmanings skriffter/ welet beskickie H: F: N: medh sine fulmyndige Sendebudh/ hwilke H: F: N: om alle så-

ter decreta Sudercopensia Typis excusa, quæ videntur spectare ad crimen læsæ Maiestatis, ijs præcipuè violatis, quæ ex placitis Suecanæ legis, soli Regi competunt, & Serenifs: Reg: Maiest: sibi & posteris cogitet usurpare & tueri, eiusq; generis Regalia succedentibus Regibus ita prorsus relinquere, quemadmodum ea ex maioribus, suæ Serenifs: Maiestati tradita sunt & nuncupata. Cuius dignitatis tuendæ gratia, subditi secundum leges Sueticas & concepta Iuramenta atq; suffragia, obnoxij sunt & obligati.

Debent igitur prædicti Legati summa prudentia & studio eò sententiæ Illustrifs: Principem perducere, ut prorsus velit antiquata quæcunq; in Conuentu Sudercopensi contra anteactam Ordinationem decreta esse consciuerit, & statutis prius à Rege datis adhæreat & acquiescat, & habeantur illi Ordines ac officia, quæ in ijs constituti sunt, debito in vigore.

Vectigalia Regni à Cameræ Præfectis alijsq; in eam rem ordinatis, colligantur, & abs ijsdem iuxta Serenifsimi Regis præscriptas rationes & literas unicuiq; datas expendentur.

Officiarij omnes in functionibus attributis persistant, & restituantur remoti.

Omnes quæ Coronæ sunt, Arces, Præsidia, Ciuitates, Prouinciæ & Dynastiæ, ut & cætera omnia, seruitoribus Regiæ Maiestati iuratis, olim commissa, iterum illis pateant & commendentur, quandoquidem & ipsi ad earum rerum administrationem, nonnunquam

danne saker påminne kunde / som här til någet misför- stånd högb:te K: M: och H: F: N: emellom förorsaket haffue / Och ther hoos på högb:te K: M:s wägne förmane H: F: N: än nw / at blifsue widh then Regerings Ordning som H: K: M: leeffde effter sigh / och medh alt thet som ther emoot stråffuer / affstå / Synnerligen / effter thet H: K: M: vthi för:de Suderköpings Möthes prentede Beslwt / som ther giordt bleff / synes ware thervthinnen på sin högheet och Konunglige rättigheet förnär skeedt / Serdeles vthi thet som Sweriges Lagh Konungen alleene tilägner / Och H: K: M: bådhe för sigh / sine Konungzlige Mans Arffuinger och Efterkommende / täncker til at forträde och försware / Och sådanne Konuglige rättigheeter aldeles oförkrenckte / Konungerne effter sigh leffua och låte / såsom H: K: M: them aff framfarne Sweriges Konunger handfät haffuer / Ther til vndersåterne effter Sweriges Lagh / och giorde Edh och löffte / äre förbundne och förplichtede / medh höge macht och förmögenheet at hielpe och fordre.

Therföre skole wälb:te Legater medh största och bäste beskedenheet beweeke högb:te Furste ther til / at H: F: N: affskaffer hwadh som om Regeringen vthi för:ne Suderköpings Möthe / emoot förre Regerings Ordning bleff beslwtet / och widh förskreffne Regerings Ordning blifsue / Så at the Embeter som K: M: ther vthi gillevt och ordnet haffuer / måtte och tilbörligen widh macht håldne warde.

Rijksens Ränte och Inkompst skal aff Cammerrådhet och andre vthaff högb:te K: M: ther til förordnede Män och Tienere vpbärin warde / och effter skreffne Ordning / Så och K: K: M:s vnderskreffne Förlänings och vnderhåldz breff vthdeelt igen.

O ij Befalnings-

nunquam inutiles fuerint aut inepti, eorumque copia non modica existat. Illustrissimi Principis ministri remoueantur administratione Regni, neque ex publicis Coronæ bonis alantur, aut ulla stipendia faciant.

Sic & Patrocinia per Regias literas, quibusuis personis facta & collata, secundum legis Suecanæ authoritatem, pro ratis sanctè & reuerenter habeantur, ut ne quis causa non legittimè cognita ac disceptata, in carcerem vel aliud quoduis supplicium per vim rapiatur.

Omnia Ciuitatum, aliorumque iustè acquisita Priuilegia, debito sint in vigore & respectu, ut si quid ijs contrarium fuerit, repudietur & ascindatur.

Inusitata Onera, Exactiones, Structuræ & sumptus qui hospitaliter exigi consueuerunt, absque singulari Regis permissione & mandato, subditis non imperentur.

Veteranis seruitoribus aulæ, uti sunt Equitibus, Cursoribus, Armigeris & cæteris, decenter & debitè persoluatur. Quique ad seruiendum amplius inutiles non fuerint, necessarijs sumptibus tollerentur.

Porrò cum Titulus ille, qui Illustrissimo Principi nomine Iuris hæreditarij nuncupatus est, tàm apud exteros quàm inter nostrates, multò sit magnificentior & laudabilior illo nuperè ex Decretis Sudercopianis adscititio, quo Illustrissimus Princeps sese inscripserit Gubernatorem Sueciæ: & cum ille ambiguitatem pariet, siquidem ab omnibus similiter

non

Befalningzmän hwar j sin stadh/ bliffue widh theres kall/ och the affsatte åter igen tilsatte.

Alle H: K: M: s och Cronones Slott/ Fäste/ Städher/ Land och Häreder/ såsom och andre Befalninger och Embeter/ aff H: K: M: s Eenskylte Eedhsworne tienere/ hwar effter sin lägenheet/ igen betiente/ Allthenstund och wäl sådanne Personer äre tilfängz/ som brukelige och skickelige ware kunne/ Högbemälte Furstes egne tienere/ frå Cronones Embeter satte/ såsom icke heller någen löhn eller vnderhåld/ them aff Cronones beståldt bliffue.

Vthi lijke måtte/ at högbemälte K: M: s förswarelse breff/ måtte effter Sweriges Lagh/ vthi tilbörlig acht haffues/ och icke någre emoot Laghen oförhörde och olaghwundne/ anten fängslede eller elliest qwalde och plågede bliffue.

Alle Städhers och andres wälfångne Priuilegier/ widh macht hålles/ och hwadh ther emoot är/ affskaffes.

Ingen ny tunge/ anten medh beskattning/ bygninger/ gestninger eller elliest/ vndersåterne/ H: K: M: s serdeles samtyckie förvthan/ pålegges.

Gamble Hoffttienere/ Hingsteridere/ Lackeyer/ Drabanter/ och andre/ tilbörligen och nödhtorfftelligen lönes/ och the som någen tienst göre kunne/ ther effter skäligen vnderholles.

Widhare/ effter thet then Titel/ som H: F: N: förre bruket haffuer på Arffråttens wägne/ Nemligen/ Swериges Rijkes Arffurste/ är fast meere H: F: N: berömmelig/ bådhe hoos vth: och inländske/ än then Nye Titel/ som H: F: N: effter Suderköpingz Möthes Beslut/ sigh på taget haffuer/ som är Sweriges Rijkes Förestandere/ hwilken Titel och til intet annet tiener/ än at för-

 orsake

non intelligetur & accipietur, eius igitur usu nihil penè accedit, vel decedit Illustrissimi Principis plenipotentiæ & authoritati. Debent igitur Legati in id potissimum elaborare, ut Illustrissimus Princeps omittat & renunciet Titulum Gubernatoris, qui prius nunquam sub Regibus legittimè constitutis, in usu cuiquam fuit, sed usitato sit contentus saltem, cum inter omnes sit honestus satis & commendatus.

Commotionem autem istam quam contra Flemmingum exortam esse persenserat, non patitur Sereniss: Regia Maiestas latius serpere & propagari, sed flagitat ut omne admissum, iuxta Legem patriæ vindicetur & corrigatur.

Cum prouentus Annonæ, uti comperimus, adeò nunc tenuis sit, ut immodica illius fiat caritas, admonendus est Illustris: Princeps, ne quæ vis frumenti ad exteras nationes exportetur, undè subditi ad summam famem, inopiam & calamitatem adduci possent, quod periculum Sereniss: Regia Maiestas omni consilio libenter præuenerit & auerterit, ut ex hac etiam parte Reipublicæ ratio habeatur.

Demum cum Illius Celss: vectigalia Regni, per aliquot annorum curricula in manibus habuerit: debent Legati efflagitare rationes, ut planæ & expeditæ sint, si quando Rex in patriam reuenerit (quod per Dei gratiam propediem fiet) ac statim

pateat,

orsake misförstånd / såsom then och aff alle icke lijke eens förstånden bliffuer / Så giffuer then icke högb:te Furste / något / eller och något förmunskes ther medh / aff H: F: N:des Fulmacht och Myndigheet / Hwarföre skole och Legaterne ther på medh största flijt fordre / At H: F: N: medh samme Föreståndere Titel affstår / hwilken icke heller någen tijdh / når regerende Konunger haffue warit / är bruket bliffuen / och medh sin wanlige Titel sigh benöye låter / som är bådhe hoos en och annor berömmelig nogh.

Thet buller som H: K: M: haffuer förnummit ware begynt emoot Her Claus Flämming / wil H: K: M: vthi ingen måtte / hwarken vpå then eene sidhen / eller then andre / skal något widhare företages / vthan hwadh feel som finnes kan / skal effter Sweriges Lagh / medh rätt och skääl / tilbörligen rättet och åtskilt bliffue.

Och / alltheastund (Gudh bättre) åhrswåxten / som wij förnummit haffue / sigh så ansteller / at dyr tijdh är än nw förmodende / Therföre wil H: F: N: ware påmint / at icke någen Spannemål bliffuer vthaff Rijket stadd / theregenom vndersåterner j alsomstörste nödh / hunger och twäldt / kunne stadde bliffue: Hwilket H: K: M: så mykit mögeligit ware kan / gerne wil j tijdh förekomme / och vndersåternes båste j så måtte ramme och wette.

Til thet sidste / medhan högb:te Furste nw vthi några samfälte åhr haffuer hafft Sweriges Rijkes Rånte händer emellom / så skole och Legaterne fordre ther vpå / at wisse och klare Register och Råkenskaper måtte förfärdiges på all vpbördh och vthgifft. På thet at når högb:te K: M: kommer / hwilket H: K: M: förmoder

pateat, quæ debita Regni fuerint persoluta, & quæ secus.

Hasce quæstiones Legati tenebuntur, quo possint modo, solertia & prudentia (uti ipsis confidimus) proponere, proinde ac res nostras atque negocia quàm rectissimé confici: voluntatem ac mandatum nostrum quàm perfectissimé expleri posse arbitrentur.

Illustrissi-

moder medh Gudz nådige tilhielp snart skee kunne/ måtte tå sinne klart för sigh/ hwilke aff Rijkens gäld betalte eller obetalte äre.

Thesse förbenämde Artikler skole wälb:te Legater på bäste sätt effter theres förstånd / försichtigheet och beskedeligheet / såsom wij them om betroo/ framsätte / och som the kunne wette wåre saker och ährender theregenom bäst förfordrede / och wår wilie och befalning vthrettet och fulkomnat bliffuer/ &c.

W

The

ILLVSTRISSIMIS, REVERENdissimis, Illustribus, Reuerendis, magnificis & generosis Dominis Senatoribus & Ordinibus inclyti Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, amicis & vicinis nostris, syncerè nobis dilectis.

CAROLVS *DEI GRATIA*, REGNORVM SVECIAE, GOTHIAE, VVANdaliæq; *Hæreditarius Princeps & Gubernator, Sudermanniæ, Nericiæ, VVermelandiæq; &c.* DVX.

ILLVSTRISSIMI, REVERENDISSIMI, ILLVSTRES, REVERENDI, MAgnifici & generosi, amici & vicini syncerè nobis dilecti; Dilectionibus vestris & vobis salutem precati, nostra studia, officia, omnemq; beneuolentiam amanter & benignè, prout postulat uniuscuiusq; status atq; conditio, deferimus.

Literæ à vestris Dilectionibus & vobis redditæ nobis sunt, quas Illustres, magnifici & generosi, Stanislaus Dzialynsky Castellanus Elbingensis & Senator Regni Poloniæ, Stanislaus Czykovvsky, terræ Cracouiensis Succammerarius generalis, & Nicolaus Sapieha Palatinides Minscensis & Secretarius Regius, Oratores vestri, cum mandatis ad nos missi attulerunt, quos cum benignè audiri peteretis, vestræ authoritati & amicitiæ id tribuimus, ut ad audiendũ eos, Stockholmiam, quo ijdem Oratores vestri appulerant, statim petere contenderemus.

The Högborne/ Högwördigeste/ Edle/ Wördige/ Wälborne och Wälbördige Herrer/ thet Konungerijke Polens och Storfurstendömet Lithowens Rijkes Rådh och Ständer/ wåre gode Wenner och Naboer/ Naboerligen och Wenligen.

CARL medh Gudz nåde/

Sweriges Rijkes Arffurste och Föreståndere/ Hertigh til Sudermanneland/ Nerike och Wermeland/ &c.

HÖgborne/ Högwördigeste/ Edle/ Wördige Wälborne och Wälbördige gode Wenner och Naboer/ nåst een wenlig helsen/ tilbiude wij Edhers Kärligheeter och Edher/ effter hwars och eens stånd och lågenheet/ wår wenlige helsen/ benågenheet och alt gått.

Wij haffue Edhers Kärligheeters och Edher skriffuelse medh the Edle/ Wälborne och Wälbördige/ Stanislao Dzialinsky/ Castellan vthi Elbingen och Polniske Rijkes Rådh/ Stanislao Czykowsky/ vnderCammererer j Crakow/ och Nicolao Sapieha/ Konunglig Secreterer Edhre vthskickede Sendebudh/ bekommet. Och effter Edhers Kärligheeter och J/ therudhi flijteligen begäre/ At wij wälb:te Edhre vthskickede Sendebudh audiens giffue wille: Therföre så haffue wij theres wärff och ärender til at vptage och förhöre/ oß til Stockholm begifwit/ j tijde wälb:te Edhre Sendebudh wore ankomne/ Och haffue wij thär Edher begären förnummit.

mus, ibicꝫ vestra postulata cognouimus. Cumcꝫ paucis intertectis diebus nomine Regiæ Maiestatis Sueciæ & Poloniæ, Domini agnati & fratris nostri charissimi, Illustres & magnifici Domini, Ericus Brahe, Comes VVisingzburgensis, & Arvidus Gostaui in Boxholm, populares nostri, penè eadem, quæ vestri Oratores in mandatis habebant, literisꝫ à Regia Maiestate superiore æstate nobis redditis simillima, idiomate patrio exponerent, ipsorum relationi eodem idiomate paucis post diebus respondimus, quod responsum postea à Suetico in Latinum conuersum, vestris etiam Oratoribus dari iussimus, quo perlustrato, intelligetis certè, non ijs tantum querimonijs, quas Legati vestri prolixa Oratione retulerunt, verum alijs etiam criminationibus, quæ vos superioribus temporibus latuerunt, esse responsum. Vnde Dilectiones vestræ & vos iudicare poteritis, non omnibus qui nouos rumores hinc in inclytum Regnum Poloniæ perferunt & spargunt, esse fidem adhibendam.

Hoc igitur responso Oratoribus vestris dato, Dilectionibus vestris & vobis satisfecisse nos planè confidimus. Regiam Maiestatem etiam satisfactionem nostram accepturam nobisꝫ æquiorem fore, omninò persuasum habemus. Et quidem Dilectiones & magnificentiæ vestræ sibi de nobis omnem amorem, beneuolentiam & optima quæcꝫ polliceantur, quicquid enim pro utriusꝫ regni coniunctione mutua, amicitia & vicinitatis iure, Vestris Dilectionibus & vobis præstare poterimus paratissimos nos experiemini. Regiæ Maiestati etiam, Domino agnato & fratri nostro charissi-

rissi

Men effter thårsammestådes / sedhan någre få dagher
wore förotj gångne / Och på Kong: Maiest: til Swe-
ge och Polen &c. wår Elskelige kåre Herbroders wägne /
the Edle och Wålborne / Her Erich Brahe / Greffue til
Wisingzborgh / och Her Arfwidh Göstafson til Box-
holm / wåre Landzmån / samme wårff / som Edhre vth-
skickede / hade / hwilke och stemde öffuereens medh the
breff / som wij vthi förgångne Sommer ifrå H: K: M:
bekomne. Therföre haffue wij them på Swenske swa-
ret / effter som the på samme tungemål sine wårff haff-
ue ingiffuit / Hwilket Swar wij sedhan haffue på Latin
låtet wendet / och befalet Edhre vthskickede Sendebudh
öffuergiffues / ther vthaff / når j thet igenomlåsit haffue /
wål warde förnimmendes / icke alleenest ware swaret til
the beskyldninger / som Edhre vthskickede egenom een
widtlyfftig Oration framsatte / vthan och til månge an-
dre / som Edher hår til dagz haffue warit förborgede.
Så kunne och Eders Kårligheeter och J ther aff döm-
me / at man icke til alle skal såttie troo och loffuen / som
Nye tijender hådhan effter dijth til Polen före.

Och förseer wij oss at wij medh thette Swar / Edhers
Kårligheeter och Edher / nogsampt haffue giordt tilfyl-
lest. Såsom och wisserligen oss ther til förlåte / At högbe-
Kong: Maiest: thenne wår råttmåtige vndskyldning
vptager / och hår effter / sigh annorlunde j saken besinner.

Och måge Edhers Kårligheeter och J / Edher til oss
alt gått förseee: Ty hwadh wij kunne Edher til Naboer-
lig wenskap och benågenheet ware / effter thesse begge
Rijkers förbund / wenskap och Naboerlige tilförsicht /
Ther til skole Edhers Kårligheeter och J / oss altijdh fin-
ne redebogne. Så wele wij och bewijse K: M: wår El-

eissimo, quantum in nobis erit, & quæcunque ipsius Regiæ Maiestatis, naturæ, propinquitatis & datæ fidei iure debemus, ad ea omnia præstanda nihil faciemus reliqui, eiusque Maiestatem & vestras itidem Dilectiones & vos, diuinæ benedictioni commendamus. Datæ Stockholmiæ VII. Calen: Nouemb: Anno &c. 1596.

CAROLVS *DEI GRATIA*, REGNORVM SVECIAE, GOTHIAE, VVANdaliæq; *Hæreditarius Princeps & Gubernator, Sudermanniæ, Nericiæ, VVermelandiæq; &c.* DVX.

Carolus.

sk.lige kåre Herbroder / alt hwadh wij på Naturens / Syllkapens och wår Eedz wägne / skyllige och plichtige äre / och ther aff intet låte til bake bliffue. Och befale H: K: M: såsom och Edhers Kärligheeter och Edher / uthi GUDZ thens Alzmechtiges beskydd och beskärm / til all wälfärdh. Aff Stockholm / then 26. Octobris / Åhr etc. 1596.

CARL medh Gudz nåde / Swerigres Rijkes Arffurste och Föreståndere / Hertigh til Sudermanneland / Närike och Wermeland / &c.

Carolus.

APOLOGIA

DECRETI SVDERCOPENSIS, ET RESPONSVM ILLVSTRISSIMI PRINCIPIS ET DOMINI,

Domini CAROLI, Regnorum Sueciæ, Gothiæ, VVandaliæq; Hæreditarij Principis & Gubernatoris, Sudermanniæ, Neruiæ, VVermelandiæq; &c. DVCIS.

AD EA GRAVAMINA

quibus

SERENISSIMVS AC POTENTISSIMVS PRINCEPS ET DOMINVS,

Dominus SIGISMVNDVS, Suecorum, Gothorum, VVandalorumq; Rex, Magnus Dux Finlandiæ, Careliæ, VVoschouiæ, Ingriæ Ruthenorum, Æsthonumq; in Liuonia &c. Dux. Nec non Rex Poloniæ, Magnus Dux Lithuaniæ, Russiæ, Prussiæ, Masouiæ, Samogithiæ, Kyouiæ, VVolhiniæ ac Liuoniæ &c. DOMINVS, ipsius Celsitudinis Dominus Agnatus & Frater dilectissimus, tùm literis suis Cracouiæ XXX. Aprilis huius M. D. XCVI. anni datis, quas Martinus Kernerus, ipsius Celsitudinis minister aulicus attulit, tùm quoq; illis Orationibus,

quæ

Then

Högborne Furstes

och Herres/ Her CARLS/ Swериges Rijkes Arffurstes och Förestånderes/ Hertigh til Sudermanneland/ Nerike och Wermeland/ etc.

Rättmätige endtskyllen och Swar/ Vpå the beskyllninger/ hwilke

Then

Stormechtigeste

Högborne Furste och Herre/ Her SIGISMUNDUS/ Sweriges/ Göthes och Wendes Konung/ Storfurste til Finland/ Carelen/ Wätzki Pethin och Ingermanland vthi Ryßland/ och öffuer the Ester i Lifland Hertigh/ etc. Så och Konung vthi Polen/ Storfurste til Littowen/ Ryssen/ Pryssen/ Masuren/ Samogitien/ Kiowien/ Wolhinien och Lifland etc. Herre.

H: Furst: N:des käre Herbroder/

Bådhe egenom sin Skriffuelse/ dateret vthi Crakow/ then 30. Aprilis/ i thette närwarande åhr etc. 96. Och H: F: N: i Nyköping aff Marten Brandener/ H: F: N: Hoffienere/ then 3. Julij leffreret:

Q Så och

quas

ILLVSTRES ET MAGNIFICI Domini Legati Sueci & Poloni, Sueci quidem mandatu Regiæ Maiestatis, III. Octob: Oratores Poloni verò, Illustrissimi Reuerendissimiq; Senatus, nec non Illustrium, Magnificorum, Generosorum ac Amplissimorum, Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Ordinum omnium nomine, XXVI. Septemb: eiusdem anni, in aula Stockholmensi,

IPSIVS CELSITVDINE, NEC NON ILLVSTRIBVS ET GENEsis Dominis, Regni Sueciæ Senatoribus præsentibus,

habuerunt,

ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM, præter ipsius Celsitudinis opinionem, insimulat.

QVAE APOLOGIA ET RESPONSVM, tùm veritate, tùm ijs rationibus nititur, quibus REGIAE MAIESTATI *satisfecisse se,* ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS *planè confidit.*

Stokholmiæ 23. Octobris, Anno &c. 1596.

Primum

Så och ehuruwäl the Orationer/ som the vthskickede Swenske Sendebudh/ effter hög-bemälte Kong: Maiest:s befalning/ then 3. Octobris/ Och the Polniske/ vpå the Högborne/ Högwördigeste/ thet Konungerijke Polens och Storfurstendöme Littowens Rijkes Rådz/ och the Edle/ Wälborne och Wälbördige/ samme Rijkes och Storfurstendömes Ständers wägne/ then 26. Septembris/ vpå Stockholms Slott/

Vthi högbemälte Furst: N:des Och the Edle och Wälborne Herrers/ Sweriges Rijkes Rådz närwaru reciterede/

Hans Furst: N:de oförmodeligen tilmäter och förwijter.

Therwthi sanferdeligen swares/ medh sådanne bewijs/ som hans Furst: N:de förseer sigh/ at hans K: M: later sigh medh benöye.

Actum Stockholm/ then 22. Octobris/ Anno &c. 1596.

RIMVM REGIÆ MAIESTATIS *grauamen est, quod Illustrißimus Princeps in indicendis Comitijs Sudercopensibus, & Decreto ibidem facto, derogauerit ipsius Maiestatis digintati, præeminentiæ & Iuribus regalibus.*

Ad quod primum obiectum Illustrißimus Princeps sic respondet: Quamuis secundum vulgatam Iuris Regulam. Actore non probante reus absoluitur, *hanc accusationem silentiò præterire posset, quandoquidem ipsius Maiestas non probat, quo pacto ipsius Maiestatis authoritati & Iuribus, ijs capitibus quæ Sudercopensi Decreto inserta sunt, aliquid derogetur, sed nudam duntaxat suam accusationem proponit, nulla adiecta ratione, qua accusatio nitatur & confirmetur. Attamen ut ipsius Celsitudinis innocentia innotescat, sequenti argumento demonstrat, id quod modo dixi Decretum, non solum ipsius Maiestatis dignitatem & existimationem non imminuere, verum etiam eandem stabilire & munire.*

PRIMVM ENIM, NEMO SANÆ mentis (nisi affectibus præoccupatum animum ad judicandum afferat) inficias ire potest, quin Decretum pariens concordiam Religionis, administrationem juris & justiciæ confirmans, confusiones in Rempub. inuectas tollens,

juramen-

Thett förste H: K: M:s beskyllning är / At H: F: N: medh Suderköpingz Rijkzdagz vthskriffning och thet Beslwt / som thär bleff giordt / haffuer förgrupit sigh vthi H: K: M:ts högheet / myndigheet / och Konunglige rättigheet.

Ther til är H: F: N:des rättmätige Swar / At ändoch H: F: N: effter then Juristiske Regle / **Når then som klager / icke bewijser / tå dömes then frij som anklaget warder /** wäl kunne gå thenne beskyllning förbij / effter H: K: M: icke bewijser / huru H: K: M:ts myndigheet och rättigheet medh samme Rijkzdagh är förnär skeet / vthan setter alleene blåtte beskyllningen fram / vthan något wijdhere bewijs. Så wil dochlijkwäl H: F: N: sijn oskyldigheet til at vppenbar göre / medh thenne efterföllende Argument bewijse / At samme Beslwt icke alleenest intet är emoot H: K: M:ts myndigheet / högheet och rättigheet / Vthan och är henne meere til styrekie än til någen förkleenring.

Then först / Så kan ingen förständig och retter dla Man / som ett troget Swenske hierte haffuer / annerl. döme / än at thet Beslwt som förfordrer och förskaffer Eenigheet j Religionen / styrcker Lagh och Rätt / förtager all Oordning j Landet / och Konungens Eedh / löffte och Arfföreeningen widh macht håller / Är Konungens

juramentum & assecurationem Regis, & pacta hæreditaria sarta tecta conseruans, Regiæ Maiestatis dignitatem & jura, magis confirmet quam imminuat.

CVM IGITVR DECRETVM SVDERCOPENSE, *de quo controuertitur, tale, ut modo diximus, sit, ut ex eodem, cum jam trium linguarū Typis excusum vulgò extet, unicuiq; facile apparet, & postea latius declarari debet.*

QVARE OMNIS SVSPICIO MERITO *abesse debet, hoc Decretum Regiæ Maiestatis authoritatem labefactare: Dictitat enim naturalis ratio, historiæ & quotidiana experientia testantur, quod in ijs locis, quo Religionis disparitas inuasit, juris & justiciæ ratio nulla habita fuit, regnauit ἀταξία, exorta est πολυκρασία, ideoq; Reipub: salus non fuit diuturna, Reges breui tempore regnarunt, nec eorum dignitas & jura conseruata sunt: Deinde Regia dignitas diuturna esse nequit, vbi Regis officia negliguntur, quæ sunt: propagare in Regno Religionem, jus & justiciam administrare, ἀταξίας abolere, his enim quasi jactis fundamentis Rerumpublicarum salus innititur, Regumq; tantisper felix fuit gubernatio, quoad illi, ijs quas diximus rebus, dederunt operam. At verò simul atq; illi curam earum rerum remiserunt, eorum gubernatio labefactata fuit, sicut ex historijs, quas recensere hoc loco nimis longum foret, videre est.*

Iam

gens myndigheet och rättigheet meere til styrckie än til förkrenckelse.

Nw är Suderköpingz Beslwt/ ther H: K: M: sigh öffuer beswärer/ ett sådant Beslwt/ som nw vpräknat är effter som aff sielffue Beslwtet/ hwilket på Try tungemål aff Trycket är vthgånget / är til at see/ Och än ytterligere skal bewijses.

Hwarföre borde medh rätte all mistancke haffues fördrag/ j thet/ at förb:te Suderköpingz Beslwt förkrencker K: M:ts myndigheet. Ty all naturlig skääl/ Historier och förfarenheeten giffue medh/ at ther som Enigheet j Religionen icke haffuer warit / Lagh och Rätt icke warit pläget/ Oordning tagit öffuerhanden/ och månge åtskillige Regeringer vpkompne äre: Ther haffuer och Regementet icke lenge widh macht ståndit/ icke heller Konungerne lenge regeret/ heller sin Myndigheet och Rättigheet behållit. Thernäst / så kan och icke Konungens myndigheet lenge bestå / när H: K: M:ts Embete warder försummet / som är / Förfordre Religionen / förskaffe Lagh och Rätt / förtage all Oordning j Landet. Förty / förthenskuld äre alle Regemente funderede / och så lenge haffue alle Konunger lyckesambligen regeret/ emedhan the ther om haffue wårdnet hafft: Men så snart the haffue then åhogen aff sinnet slagit / haffuer och theres Regering en ände taget / Effter som är til at see aff månge andre Regenters Historier / hwilke nw wore alt förlångt at vpräkne.

Nw

IAM ORITVR QVÆSTIO QVAE RES TANdem inuenitur, in Decreto Sudercopensi, quæ paulò antè commemoratis aduersetur; statim enim initio Decreti, sit promissio & confirmatio fidelitatis, qua subditi ratione sui iuramenti, tempore Inaugurationis, præstiti, Regiæ Maiestati obstricti sunt: Dein le Religionis concordia constituitur; omnes enim qui externas superstitiones inuehere & in vulgus spargere conantur, exigente Regiæ Maiestatis iuramento & assecuratione, repelluntur. Omnia illegitima conuenticula prohibentur, quibus rebus, Reipub: commodis maximè prospicitur, qua ratione enim concordiæ in ijs Regionibus consulatur, ubi Religionis disparitas admittitur, quotidiana experientia & potentissimorum Regnorum interitus, & Rerumpublicarum euersiones, docent.

IN SECVNDO EIVSDEM DECRETI membro agitur, de ipsius Celsitudinis titulo & authoritate, Reipub: Rege absente, gubernandæ, neq; hoc ipsius Reg: Maiest: dignitati & iuribus quicquam detrahit, sed potius confirmat. Reipub: enim interest, eiusq; utilitatibus hoc modo consulitur, si unus quispiam præest, qui potentia & authoritate præcellit, quod ex damnis πολυκρατίας, tùm in hac, tùm in exteris Regionibus ortis, facilè existimare licet, sicut externorum, maximo verò huius Regni annales demonstrant. Ex hac enim orta sunt in-

testina

Nw är Spörsmal / hwadh vthi Suderköpingz Beslwt finnes / som icke här medh öffuer eens stemmer. Först / warder vthi samme Beslwt strax j begynnelsen vthlofftuet och stadfast / then trygheet och troheet / som vndersåterne H: K: M: tilförende vthi H: K: M:s Konunglige Cröning / medh Eedh och lyffte tilsagdt haffue / Så warder och Religionens Eenigheet här sökt / Ty här warde alle the som några fremmende Wijlärer weele införe och vthsprijde / effter K: M:s egen försäkring / Eedh och lyffte affskaffede / så och alle olaghlige Conuenticula förbudne / hwilket och mykit länder Land och Rijker til gode och bestånd. Ty hwadh för Eenigheet vthi the Land och Rijker ware kan / som åtskillige Religioner äre / giffuer dagheligh förfarenheet medh / och andre mechtige Landz och Konungerijkers ynckelige vndergång.

Vthi then andre Puncten j Beslwtet / warder handlet om H: F: N:des Tittel och Myndigheet at stå Regementet före vthi H: K: M:s fråware / hwilket och icke är H: K: M:s myndigheet och rättigheet förnär / Vthan henne fast meere widh macht håller. Ty först är thet Rijket mykit nyttigt / At En regerer / som medh macht och myndigheet begåffuet är / hwilket man klarligen kan merckia aff then skade och förderff / som månges Regering medh sigh haffuer hafft / bådhe vthi fremmende Land / och serdeles här vthi Swerige / effter som aff wåre egne Cröniker och fremmende är til at see / theraff inbördes krijgh är fórorsaket / och Rijket vnder fremmende Herskap kommit / til thes

testina bella, Regnumq; in sui detrimentum & interitum alieno jugo subiectum. Nam naturaliter homines ad dissentiendum sunt faciles.

SECVNDO, ETIAM MALE CONSVLITVR *Reipub. si multi pari potestate præsint, inde enim secundum communem præsumptionem (sicut etiam quotidiana experientia, in hoc Regno demonstrat) sequitur, vt vnusquisq; proprijs non communibus commodis sit intentus, tunc quoq; alter alteri nimium confidens, suum officium negligit, juxta versum:* Segnius expediunt commissa negotia plures. Naturale quoddam est vitium, vt quod communiter possidetur, plerumq; negligitur.

TERTIO, APPARET HOC EX NOSTRIS LE*gibus Sueticis, vbi ita habetur:* Regnum hoc Sueciæ vniuersum vni, & non pluribus Regibus sit subiectum. *Vndè liquidò constat, quod dignitas & salus Regni, non nisi vno gubernante, firma consistere possit. Huic legi Sueticæ, etiam externæ leges exterorumq; judicia astipulantur, sicut ex sequenti textu apparet:* Commodius per vnum Regna & imperia gubernari possunt, quam per plures. Item: Plures difficulter aliquid boni præstare possunt. Item: Hæreticum est ponere duos Vicarios in terris.

QVARTO, IN HOC REGNO SVPERIORI*bus seculis, non fuit vsitatum, vt Rege absente, plures pariter*

förderff och vndergång. Ty aff Naturen är Menniskian benägen til osämie.

Til thet Andre / Så är thet och icke rådeligit / At många medh lijke Myndigheet regere / Ty ther aff pläger komme / som then gemeene Præsumption lyder / och dagelig förfarenheet här i Rijket nw vthwijser / at hwar söker sitt / och ingen gemeene bäste / och hwar fetter lijt på then andre / Och therföre vthrette många försummeligere thet them warder befalet / än som En alleene / Så är och ett Naturligit lyte / At thet som mångom tilhörer / warder gemeenligen förglömt.

Til thet Tridie / är thet samme aff wår Swenske Lagh til at förnimme / ther så skriffuit står: Öffuer alt Swerigie äger ey Konung ware / vthan En. Ther medh nogsampt warder tilkenne giffuit / at Landet kan icke widh macht hålles vthan en Regerer / medh hwilket både fremmende Lagh och lärde Måns meening öffuer eens stemmer / effter som aff thenne efterföliende Texter är til at see / Bättre och fogeligere kan Land och Rijker bliffue egenom En regerede / än egenom många. Många kunne swärligen något gått vthrätte. Thet är ett kätterij / at settie twenne Ståttholler på Jorden.

Til thet Fierde / så haffuer och här i Swerige tilförende icke warit brukeligit / At många haffue tillijke

 regeret /

pariter Rempub: administrarent, vt liquet ex VNIONE quæ imperante Margaretha Regina facta, & regnante Erico XIII. renouata est, præterea etiam semper in interregnis vsitatum hîc fuit, ut vnus quispiam ex Regni Senatoribus eligeretur, qui Rempub: capesseret, pluribus verò administratio commissa non est.

QVAMOBREM CVM HIS RATIONIBVS ABVNde *demonstratum sit, gubernationem Regni non pluribus quam vni mandandam esse: Restat vt dispiciamus, an absente Rege aliquis vel præferendus, vel collega cum pari potestate, præter præscripta legum adiungendus sit: At certissima regula Iuris est:* Quod is, qui sentit commodum sentiat quoq; onus. Et, Qui sperat successionem, bona tueatur. *Quæ regula etsi plerunq; in tutelis solet allegari, tamen hîc etiam locum habere potest.* Vbi enim eadem ratio est, idem quoq; ius statui debet, & quæ non differunt ratione, non differunt iuris dispositione, Et quorum æqualis est sanctitas, eorum æqualis celebretur festiuitas.

CVM IGITVR IPSIVS CELSITVDO SIT HVius *Regni Princeps Hæreditarius, ad quem, eiusq; hæredes, hæreditas huius Regni propriè spectat, Si fortassè talis improuisus casus accidat, Quem tamen Celsitudo ipsius deprecatur, imò optat potius, vt Regia Maiestas eiusq; Successores, Dei benignitate, conseruentur incolumes,*

regeret / emedhan Konungen haffuer vthländes warit / effter som klarligen är til at see aff then Vnion, som vthi Drotning Margarethes tijdh skedde / Och sedhan vthi Konung Erichz aff Pomerens Regering bleff förnyet. Så haffuer och altijdh / then tijdh Rijket haffuer vthan Konung warit här j Swerige / bliffuit hållet / At En är aff Rijksens Rådh vthwaldh / som Riket skulle föreslå / och icke Regeringen mångom vthi händer giffuen.

Effter nw aff alle thenne skääl / nogsampt bewijsligit är / At icke flere än En / bör om Regeringen betrodd warde / Så är til at merckia om någen annin må framföre / eller brede widh H: F: N: ther til satt warde / widhere än Lagh säger / medh Rijksens Rådz Rådh effter Konungen icke sielff inrijkes är. Och är thet een gemeen Regle / At then som nytten förwenter / han skal och drage börden. Och then som Arffzrätten förmoder / skal stå godzet före. Hwilken Regle / ändoch hon gemeenligen pläger vthi Mölsmandz döme eller Tutelis brukes / Så kan hon doch likwäl och här haffue rum. Ty ther som samme skääl är / thär bör och samme Lagh gälle. Och lijke Helgon / haffue lijke Höghtijdh.

Nw är H: F: N: en Arffstagen Furste til Rijket / och haffuer både H: F: N: så och H: F: N: des Efftterkommende til at förwente Arffzrätten / hwar thet skall kunne skee / thet doch H: F: N: icke wil åstunde / vthan heller önsker / at GVDH Alzmechtigh wil vpholle / H: K: M: och H: K: M: s Mans-

mes, vt Regnum per ipsos, pacificè, legitimè, diuq́ gubernari poßit, si verò ex improuiso, is, vt dictum est, casus accidat, ipsum jus hæreditatis postulat, vt absente Regia Maiestate, ipsius Celsitudo Regno præsit, præsertim cum ex hac Regia familia, qui eò ætatis processerit, vt ad gubernandam Rempublicam idoneus accedere poßit, reperiatur nemo, nec leges permittunt, vt alius Regno præficiatur, quàm proximus agnatus.

SECVNDO, NATVRALIS ETIAM RATIO. *in quam omnes leges, patriæq́ commoditates coniurarunt, postulat, vt illi Gubernatio Reipub: committatur, qui ei maximè est addictus: at secundum leges præsumptio est pro illo, qui se suosq́ hæredes aliquandò succedere posse sperat. Proindè cum ipsius Celsitudo, vt modo diximus, sit Princeps Hæreditarius huius Regni, nunquam committet ipsius Celsitudo, vt sua culpa Respub: aliquid capiat detrimenti, Nam ipsiusmet Celsitudini eiusq́ successoribus maximum inde damnum oriretur, si, quod Deus auertat, quid grauius Reipub: accideret, ideoq́ ipsius Celsitudini nemo vel præferri vel collega adjungi potest. Quandoquidem igitur euidentibus rationibus ex præcedentibus concludi potest, quod absente Rege, vniuerso Regno non plures quam unus præesse poßit, & præter ipsius Celsitudinem accedere ad rem gerendam poßit nemo, quandoquidem alij per ætatem idonei non sunt, sequi-*

tur er-

arffuinger lenge och wäl / At Swerigies Rijke egenom them frijdsambligen och lenge må regeret warde. Therföre så bör H: F: N: effter Arffzrätten / medhan H: K: M: vtlendes är / stå Riket före / Synnerligen/ effter nw ingen annen aff then Konungslige Familie til ålder och åhr är kommen / som kan stå Rijket före / och effter Laghen ingen annen bör ther til satt warde / vthan then som effter Arffzlinien följer.

Thernäst / så giffuer och Naturlig skääl medh Laagh och Fädherneslandsens wälferd / At then bör om Regeringen betrodd warde / hwilken Rijket troligest meener. Nw är effter all Laagh och Rätt förmodeligest / at then meener troligast / hwilken förmoder sigh och sine Effterkommende en gång ther til komme kunne. Och effter H: F: N: är en Arffutagen Furste til thette Konungerijke / som förbemält är / Så warder H: F: N: icke tilståendes / at Rijket någen skade warder tilfoget / Ty H: F: N: sielff / och H: F: N: des Effterkommende största skade toge ther aff / hwar (Gudh förbiude) at annorlunde än wäl tilginge / och något skadeliget förorsakes kunde / Therföre så kan och ingen annen framföre eller brede widh H: F: N: ther til satt warde. Och effter nw aff alt thette medh godh skääl besinnes kan / at icke meere än En / öffuer alt Swerigies Rijke må regere / vthi Konungens frånwaru / och ingen annen än H: F: N: kan ther til stadd warde / medhan ingen annen är til ålder och åhr kommen / som thet göre kan / Så följer nw ther aff oryggeligen / j så måtte intet ware skeet emoot

H: K:

tur ergo ex his, sine vlla controuersia, quod hac in re cum ipsius Maiestatis dignitatis præiudicio nihil actum, sed hoc duntaxat decretum sit, quod iubent leges & publica patriæ requirit vtilitas, nam ipsius Celsitudo non hoc agit, vt Regiam Maiestatem, quod absit, ex Regno excluderet, sed absente ipsius Regia Maiestate, patriæ saluti & commodis seruiret, nec ipsius Celsitudo Reipub: suam operam obtrudit, sed rogatu Regni Sueciæ Ordinum, ad rem gerendam accessit.

QVOD AD TITVLVM ATTINET, NEQVE *is oppugnat Reg: Maiest. dignitatem & præeminentiã.*

PRIMA RATIO EST, QVOD NON SIT TITV*lus Regis, sed eius qui Regis officio præest, & vicem gerit.*

SECVNDA: NEQVE IN HOC, NEQVE IN *cæteris Regnis, non fuit vsitatissimum, vt ij, qui Regnis & Prouincijs præessent, talibus Titulis appellarentur, vt patet ex nostris annalibus, vbi Dominus Engelius Canuti, Dn: Matthias Kettelmundi, Dn: Steno Sture senior, Dn: Suanto Nicolai, D: Steno Sture junior, & multi alij, Regni Præsides & Administratores vocati sunt.*

TERTIA; DIGNITATI REGIAE HOC TI*tulo nihil detrahi potest, cum Regia Maiestas suis diplomatibus Dn: Nicolaum Flemmingum eodem Titulo honorarit, quod in Regia Cancellaria etiam nunc vsu obseruatur, qui tamen Titulus, vt à Regni Ordinibus non approbatus, Flemmingum minimè decet. Nam Flemmingo*

Illustris-

H: K: M:s myndigheet / Vthan thet alleene ware stichtet/som Lagh medhgiffuer och Fädherneslandet nyttigt är. Ty H: F: N: haffuer icke vnderstådet sigh at skilie H: K: M: ifrå Rijket/ vthan förfordre Landzens wälferd/vthi H: K: M:s fråware. Icke haffuer H: F: N: heller trengdt sigh ther til/ Vthan är aff H: K: M: och Swериges Rijkes Ständer ther til bedin.

Hwadh sielffue Titelen tilkommer / then kan och icke ware emoot H: K: M:s myndigheet och högheet.

Ty först så är thet ingen Konungzlig Titel/ Vthan thens som hans Persons embete och kall förestår.

Thernäst: Så haffuer och hwarken här eller vthi fremmende Land warit obrukeligit/ At the som Land och Rijker haffue förestått/ äre medh sådanne Titler kallede wordne/ effter som aff wåre Crönikor är til at see/ ther Her Torgill Knutson/ H: Matthis Kettilmundson/ gamble Her Steen Sture/ Her Swante Nielsson / vnge Her Steen Sture / och månge andre/ äre Rijkzens Föreständere kallede.

Til thet Tridie: Kan och medh sådanne Titel Konungens myndigheet icke något bliffue betaget / Allthenstund H: K: M: haffuer vthi sin Skriffuelse Her Claus Flemming then Titel giffuit / och än nw dagheligen kaller / hwilken Titel honom icke bör / är ey

S heller

Illustrißimus Princeps multum interest, neq; enim par est vtriq; jus gubernandi, nam ipsius Celsitudo ex Regia familia nata, hujus Regni Princeps Hæreditarius est, sed Flemmingus Regiæ Maiestatis & ipsius Celsitudinis est subditus.

TERTIVM CAPVT DECRETI EST *de Appellationibus, nec quicquā aliud continet, quam quod legibus Sueticis & externis est consentaneum, in ea enim prouincia ex legum præscripto agenda causa, vbi erat delictum, & ibi extare exemplum pœnæ debet, vbi exemplum culpæ extitit, & multæ indè confusiones & patriæ pernicies oriretur, si omnium causarum cognitio in Regno Poloniæ fieri deberet.*

PRIMVM ENIM, CAVSARVM COGNITIO, *tam certò vt debet, fieri non potest, certius enim in re præsenti, delicta cognosci possunt.*

II. FIERI ETIAM POSSET, VT IS QVI IVstam *causam fouet, propter inopiam causa caderet, quandoquidem ipse præsens esse, suam actionem intendere, & in judicio prosequi, testes producere, & alia quæ ad legitimam probationem & causæ cognitionem pertinent, secum habere nequeat.*

III. INCOLARVM FACVLTATES PER TALIA *longa itinera prorsus exhauriuntur, eorumq; indubitatam & ineuitabilem perniciem indè sequi necesse est.*

Regni

heller then wärd at haffue / och aldrig aff menige Rijkſens Ständer är ſamtyckt eller bewilliget / Och är emellom både Perſonerne een ſtoor åtſkilnet / och haffue icke både lijke rätt til Regeringen / Ty H : F : N : är aff Konunglig Stämme födt / och en Arffuagen Förſte til thette Konungerijke / Men Her Claus Flemming är H : K : M : s och H : F : Nå : des vnderſåte.

Then Tridie Puncten j Beſlwtet / är om Appellationen / och innehåller intet annet / än thet ſom medh Sweriges och fremmende Lagh öffuer eens kommer. Ty ſaken bör ranſakes thär hon görs / och böthes thär hon boer / efter ſom Lagh vthwijſer / Och folgde myken Oordning ther aff / ſå och Landz förderff / ther alle ſaker j Pålen ſkulle ranſakes.

Ty förſt / ſå kunde aldrig ſaken thär ſå grundeligen ranſakes ſom thet ſigh borde / Ty mykit wiſſere kan man hwadh brutit är / förfare thär thet är ſkeet / än elliest.

II. Så kunne och ther aff hende / At then ſom een rettfärdig ſaak hade / måſte för ſin oförmögenheet ſkuld vnderliggie / effter han icke ſielff kunne tilſtädes komme / och ſin klagen angiffue och vthföre / eller witne och annet ſom til ſakens laghlige bewijs och ranſakning hörer / hoos ſigh haffue.

III. Så bleffue och Almogen egenom ſådanne reeſor platt vtharmet och j grund förderffuet.

IIII. REGNI SVECIAE VETVSTISSIMAE IVRISdictiones, leges & priuilegia violantur, quod tamen ut fiat, committi nec debet, nec potest, ad quæ conseruanda, omnes vnanimiter Nationes adeò obstinatè elaborarunt & enixi sunt, vt dicere non sint veriti, illos teneri pœna fractæ pacis, qui alienam jurisdictionem violant. Item, quod causam trahens ad forum incompetens, ea mulctatur.

QVANDOQVIDEM IGITVR IPSIVS REGIA Maiestas, jurisiurandi Religione se obstrinxerit, iurisdictionem Regni Suecici violare nolle, contra juramentum suum impingeret, si committeret, vt Regni Sueciæ incolis, forum competens vel in Polonia vel alibi constitueretur. Hinc etiam magnas dificultates tum Rege Erico XIII. tum alijs Regibus imperantibus, exortas esse, nostri annales docent.

V. HVC ACCEDIT, QVOD REGIA MAIESTAS causas Sueticas in Regno Poloniæ neq; cognoscere, neq; determinare ea de causa posit, quod ipsius Maiestati ad eam rem præstandam, illi viri desint, quorum consilio se administraturam Rempub: Sueticam, ipsius Regia Maiestas jurauit.

QVARTVS ARTICVLVS, VBI DISCEPTAtur de officiorum distributione, legibus Sueticis fundatus, nititur, & quoniam leges Regis jus exprimunt, non dubitamus, quin Regia Maiestas leges patrias approbatura

IIII. Så bleffue och Sweriges vhrminnes Iurisdiction och Rättigheet / hwilken ingelunde bör eller kan efftergiffues / theregenom förkrenckt / om hwilken widh macht at hålle / sigh alle Nationer så högt haffue beflitet / at the haffue sagdt / thet the skulle som gemeene Fridzförwerdere straffede warde / hwilke eens annars Iurisdiction förkrenckte. Haffue och sagdt / At then som skiuter saken til orätt Laghsagu / han tapper henne.

Och effter H: K: M: haffuer sworit sigh intet weele förminske aff Sweriges Rättigheet / Så giorde han emoot sin Eedh / hwar han wille at the Swenske skulle haffue sitt forum competens vthi Polen / eller någen annorstädes / ther om och wåre Historier vthwijse / At stoor beswäring haffuer warit / båthe vthi Konung Erichs aff Pomerens och andre flere Konungers tijdh.

V. Så kan och H: K: M: vthi Polen om Swenske saker icke ransake och beställe / effter H: K: M: the Personer icke hoos sigh haffuer / egenom hwilkes rådh H: K: M: haffuer sworit sigh weele Sweriges Rijke styre.

Then Fierde Artiklen / Om Embeters vthdelninger / effter then vthi Laghen grundet är / och effter Laghen Konungens rättigheet vthtrycker / Så twiffler H: F: N: intet / At then jw H: K: M: behager. Och ther H: K: M: widh Laghen / på hwilken H: K: M: sworit haffuer / bliffue wil / Så kan H: K: M:

 vthan

tura sit. Si igitur Regia ipsius Maiestas, leges in quas jurauit, saluas esse velit, non licebit illi absenti & vniuscuiusuis, qui ad eam veniat, particularibus precibus permotæ, officia distribuere. Accedit, quod capite primo de judicijs, quod nostra lingua Tinghmåla Balcken *vocamus, expressè Rex absens, judicem Prouincialem constituere prohibetur, Sed eius judicis constitutio penes illum est, cui Rex eam rem commisit, quiq; Regis absentis vicem gerit: quantò minus id fieri debet in officijs grauioribus, Semperq; fuit vsitatum in hoc Regno, vt Regni Dapifer, quem vernacula lingua* Drotzet *appelamus, absente Rege officia distribueret, vt apparet ex Vnione, qua eadem potestas ipsi delata sit.*

QVANDOQVIDEM IGITVR EX supracommemoratis articulis reperiatur nullus, qui non spectet ad Religionem propagandam, Ius & justiciam administrandam & confirmandam, ad Regni vtilitatem, omnes confusiones tollendas, Regiæ Maiestatis juramentum & assecurationem, Pacta itidem Hæreditaria conseruanda, ex his sine vlla controuersia liquet, quod id, quod diximus Decretum, Regiæ Maiestatis iura & dignitatem non violet, sed potius amplificet & illustret, ideoq; si præscripta legum obseruentur, ipsius Celsitudini ex promisso Regni Ordinum, meritò & haberetur & referretur gratia, quod absente Rege, hoc guber-

vthan Landz stadder / icke några Befalninger vthdeele/ Ty huru kan H: K: M: then Proceß achte/ som Tinghmåla Balken vthwijser vthi Embeters vthdelning/ medhan H: K: M: vthländes stadder är / och effter hwars och eens eenskylte bön som til H: K: M: komme/ Embeter vthdeler. Så warder och vthi thet Andre Capitel j Tinghmåla Balcken vthtryckeligen förbudet/ At Konunger ey må Häredzhöffdinger / medhan han vthrijkes är/ tage/ vthan then Konunger/ thet j händer satte: Huru mykit mindre kan thet skee vthi the höge Embeter / effter Riket ther större skade tager / hwar oduxelige Personer ther til förordnede warde/ Och haffuer altijdh warit här j Swerige brukeligit / At Drotzeten haffuer vthi Konungens fråware / Embeter vthdeelt / effter som aff Unionen är til at see / hwadh macht honom ther giffuin warder.

Effter nw ibland thenne vpräknede Puncter alle/ ingen finnes / som icke länder Religionen til förfordring Lagh och Rätt til styrkie / Fäderneslandet til wälferd/ all oordning j Landet at affskaffe/ Konungens Eedh / lyffte och försäkring / så och Arffföreningen widh macht at hålle / Så föllier nw oryggeligen ther aff/ At thette offtebemälte Beslwt/ meere H: K: M:s myndigheet och rättigheet Amplificerer och Illustrerer än förkrencker. Hwarföre om Lagh skulle haffue sin framgång / ta borde H: F: N: tack och wederleggning / för thet han sigh thenne mödesamme Regering vpåtagit haffuer / vthi H: K: M:s fråware / effter som H: F: N: och aff menige Ständerne loffuet är / och icke en hop

ond

gubernandi molestijs & curis plenißimum onus, obierit & susceperit, nec deceret contumelijs & ignominiosis verbis, quibus literæ ad ipsius Celsitudinem datæ, scatent, hoc pium officium, remunerari, leges enim de eo, qui aliena negotia curat, in hunc modum loquuntur: Quod illi suum officium damnosum esse non debeat. Et, quod illi detur actio, vt consequatur quicquid impendit vel amisit, ratione gestionis, & quod beneficio conuentus vti posit, quamuis euentus non respondeat, modo tamen sine culpa negotium gestum sit. *Multò magis in ipsius Celsitudinem hæc conueniunt, quæ DEI OMNIPOTENTIS beneficio, summaq; sua diligentia, adeò feliciter Rempublicam administrauit, vt exiguo illo tempore, quo magnis laboribus & curis ipsius Celsitudo præfuit, multæ confusiones multaq; damna & incommoda, quæ Regno, si sine Rectore id tempus fuisset, impendebant, & in posterum eo casu imminere & accidere possunt, sublata sint. At verò si Regia Maiestas affirmet, se non tam de ipsius Decreti articulis queri & protestari (quod ij articuli ipsius Maiestatis dignitati & juribus, non adeò aduersari videantur) quàm de ipso jure & potestate indicendi Comitia, quam ipsius Celsitudo sibi arrogârit, quandoquidem ea potestas inter jura regalia, quæ soli Regi competunt, recenseatur. Ad hanc obiectionem, ipsius Celsitudo sic respondet, quod Legibus non facilè poßit probari,*

ende/ spotske och förachtelige ord och skriffuelser/ som H: F: N: nw hoopewijs warde tilskreffne/ och här och thär vthi Landet mange selbsamme beskyllninger vthspridde/ ther vthi H: F: N: weet sigh (Gudh thes loff) aldeles ware oskyldig. Ty man kan medh Lagh såye om then hwilken eens anners ährender beståller/ At honom hans arbete icke bör ware til skade/ och at han medh Lagh må then andre twinge til at wederleggie/ hwadh som han haffuer anwendt och mist/ medhan han then andres saker förestodh/ fast om än icke alt är så wäl bestält. Mykit meere kan H: F: N: thet såye/ effter H. F: N: egenom GVDZ NÅDE och sin högste flijt/ vthan beröm til at såye/ sa lyckesambligen Regeringen haffuer förestät/ At egenom H: F: N: des stoore arbete och omwårdnet vthi thenne stackote och korte tijdh H: F: N: haffuer Regeringen föreståt/ mykin oordning är affskaffet/ och mykin olycke förekommen/ then elliest/ ther Landet hade vthan Regent warit/ hade sigh tildrage kunnet/ och hwar här effter så hender/ sigh förorsakes kan. Men om H: K: M: såger sigh icke så mykit protestere emoot sielffue Beslwtes innehåld/och så synnerligen kunne tenckie ther medh ware handlet emoot H: K: M:s myndigheet/ högheet och rättigheet/ vthan beswårer sigh fast meere öffuer sielffue Rättigheeten til at hålle Rijkzdagher/ hwilken H: K: M: räkner inter Jura Regalia, och såger then hörer Konungen allene til. Så swarer H: F: N: ther til så/ At thet aff

T Lagh

bari, jus indicendi Comitia, inter regalia esse recensenda, cum ea regalia, quæ ex speciali concessione in aliam conferuntur personam, non egrediantur. Secus autem in jure Comitiorum obseruatum, exempla ostendunt. Quod ipsum ex rebus gestis Polonorum apparet, vbi tantam Episcopi Gnesnensis potestatem esse legitur, vt Comitia indicere & Senatusconsulta definire, absente Rege possit. Et quamuis lex aliqua in contrarium allegari possit, meritò tali Legi hoc in casu omnis vis derogetur, quandoquidem tale jus Regno Sueciæ longa præscriptione acquisitum, quemadmodum regalia omnia de jure acquiri possunt. Sicut ex multis Comitijs in hoc Regno celebratis, præsertim Erico XIII. & Iohanne II, Regibus imperantibus, videre licet: Præterea etiam, vt hic Conuentus ageretur, patriæ salus, & summa necessitas postulauit, quæ necessitas omni caret lege, nec legem admittit.

CVM EX HISCE PROBATIONIbus enumeratis, manifestum sit, liquidoq; constet, quod sæpius memoratum Sudercopense Decretum, nihil in se contineat, quod non ad Religionis vnitatem conseruandam & prouehendam, Iurium & Legum confirmationem defensionemq; conducere videatur: Nullis equidem argumentis, quantumuis subtilibus euertere, irritamq; transactionem Sudercopensem Regia Maiestas reddere potest, nisi eadem

dem

Lagh och Rätt icke lätteligen kan eller skal bewisses / Och ther än någen Lagh wore / som sådant innehölle / tå bör then här ingen macht giffues / effter samme Rättigheet är Sweriges Rijke egenom lovlig och lagelig häffdh förwerffuet / effter som alle andre Regalier effter Laghen pläge förwerffues / hwilket aff månge Rijkzdagher / som här vthi Rijket äre hàldne wordne / Synnerligen vthi Konung Erichz then XIII. och Konung Hanses then II. tijdh / är til at see. Så haffuer och Fädernneslandsens wälferdh och högste nöden så krafft / hwilken icke haffuer någen Lagh. Och til thet sidste / Så warder och Rättigheeten til at vthskriffue Rijkdagher / vthi Polen inter Regalia icke räknet / som är off the Polniske Historie Scriffuere til at see / ther Erchiebiscopen j Gnesna haffuer then macht / at han kan både Rijkzdagher hålle / och nyie Stadger göre må / när Konungen vthen landz är.

EFTER NU AF THENNE skääl och bewijs nogsampt vppenbart och klart är / At offteb: te Suderköpingz Beslwt intet annet innehåller / än thet som länder Religionen til förfordring / och Lagh och Rätt til styrkie / Så kan H: K: M: thet medh inge Argument / ehuru spitzfundige the och ware kunne (ändoch the til äwentyrs ringe nogh äre / när man them widh liwset rätt beskoder) omstöte / medh mindre han Eedh och löffte will til intet göre / Ty H: K: M: haffuer sworit och tillagdt / at han wil altijdh wette thette Rijkes bäste. Men på thet at saken thesse meere grund och skääl medh

 sigh

dem opera juramentum suum in dubium vocare velit: Verum ut omnia firmiori innitantur fundamento, quæ ad transactionem Sudercopensem elidendam, conuellendamq́ à Regia Maiestate adducuntur argumenta, illius Celsitudo breuibus dissoluet ac refutabit.

PRINCIPIO HVNC IN MODVM REGIA Maiestas argumentatur: In omni Conuentu legitimo duo potissimum requiruntur. Quorum prius, ut adsit approbatio & consensus superioris: Deinde, ut causæ impellentes necessitasq́ indicendi Conuentum, maturè illi exponantur. Cum autem Conuentus Sudercopiæ habitus, sine Regiæ Maiestatis consensu, causarumq́ urgentium matura significatione, celebratus sit: illum inutilem illegitimumq́ pronunciandum Regia Maiestas censet.

AC VT REGIAE MAIESTATIS SENTENTIA, ratione, legumq́ authoritate suffulta, communitaq́ videatur, ad eam confirmandam & stabiliendam, ex secundo capite Tituli de Regalibus, textum adducit, in quo scriptũ extat: Mandato Regis subditi parere tenentur.

AT REGIA MAIESTAS EDICTO INTERPOSITO prohibuit ne Comitia indicerentur, ut ex diplomate apparet.

AD HOC ILLVSTRISSIMA ILLIVS CELSITUDO respondet, quod quantum ad ipsam propositionem attinet, ea rationibus destituitur. Nam si illi Conuentus solum legitimi vocandi, approbandiq́ essent, qui superioris

consen-

sigh haffue må / så wil H: F: N: förnimme late / huru myket the Argument och Insager / som H. K: M: emoot samme Rijkzdagh anwender och förebår / kunne gälle.

Til thet Förste / Så argumenterer H: K: M: sa: Thet år ett laghligit Möthe / hwilkes orsaker warde Konungen j tijdh tilkenne giffne / och medh Konungens willie och samtycke skeer / Nw säger H: K: M: At Suderköpingz Möthes orsaker / äre icke H: K: M: j tijdh tilkenne giffne / Ey heller år thet medh Konungens willie eller samtycke skeet. Therföre / så år thet icke ett laghligit Möthe.

Och drager H: K: M: in Sweriges Lagh / sin meening til at stadfäste / ther så ståår: Konungens budh effter Laghen måste vndersåterne stånde.

Nw säger H: K: M: sigh haffue budit / at samme Möthe icke skulle skee / och ther emoot protesteret / effter som sielffue breffuen vthwijse.

Ther vpå år H: F: N:des råttmätige Swar / At hwadh sielffue Propositionen widhkommer / haffuer hon ringe grund medh sigh / Ty ther alle Möthe skulle heetes wara laghlige och borde gilles / som åre hållne medh

consensu, causarumq; præcedente significatione indicuntur, sequeretur indè, multa impia Concilia atq; Comitia approbanda, quæ hunc in modum indicta & celebrata sunt, & vice versa, multi vtiles & necessarij Conuentus irriti censendi, cum sine supremi Magistratus voluntate, illoq; planè nescio, sunt habiti, quod dictu esset periculosum, cum in illis multa sint conclusa & definita, quæ ad vtilitatem & salutem Imperiorum ac Regnorum spectant, vt ex nostris, aliarumq; Gentium annalibus manifestum est, Itaq; eundem Syllogismum ita confirmari oportuit. Legitimus Conuentus est, in quo nihil pertractatur, quod non LEGIBVS *sit consentaneum, atq; ad salutem optimumq; Reipublicæ statum pertineat: At in Conuentu Sudercopiæ habito, nihil est determinatum, quod non cum nostro, aliarumq; Gentium Iure conueniat, & patriæ apprimè vtile sit, vt ex ipso Decreto triplici idiomate donato, & in vulgus edito, apparet. Quis igitur eundem Conuentum illegitimum judicabit. Et si legitimus Conuentus vocandus ille sit, de cuius caussis ac necessitate admomonita Sacra Regia Maiestas fuerat, quod Regiam Maiestatem, ac Reuerendissimũ Illustrissimumq; Poloniæ Senatum velle, ex literis Regiæ Maiestatis Orationeq; Dominorum Legatorum conspicuũ est, non potest hic Conuentus vllo pacto illegitimus appellari, cum de caussis, quibus Illustrissimus Princeps Regniq; Consiliarij permoti, hæc Comitia indixe-*

ne medh Öffuerheetens samtycke/och orsakerners tilkenne‑giffuelse / tå wille ther aff följe / at månge ochristelige Rikzdagher skulle gilles / hwilke således äro skedde / Och twert emoot / månge nyttige Möthe ogilles / effter the vthan Öffuerheetennes wetskap och willie äre håldne wordne / hwilkit wore fahrligit at säye / effter vthi sådanne Möthe mykit är beslwtet som länder Land och Rijker til gagn och wälferdh / som är både aff wåre och vthländzske Historier til at see. Borde förthenskuld samme Argument så bliffue stält / Thet är ett laghligit Möthe / vthi hwilkit intet annet warder beslwtet / än thet som Lagh medhgiffuer: Suderköpingz Möthe är ett sådant Möthe / som förre bewijst är. Therföre så är thet ett laghligit Möthe. Och om thet skal wara ett laghligit Möthe / hwilkes orsaker Konungen j tijdh warde tilkenne giffne / effter som H: K: M: sielff skriffuer / och man förnummer aff the Högborne och Högwördigeste thet Konungerijke Polens Rijkes Rådz vthskickedes Oration / at theres meening och så är / Så kan Suderköpingz Affskeedh icke kalles olaghligit / Ty Konungen är ther om tijdheligen nogh wordet tilkenne giffuit / effter som sielffue breffuet / giffuit j Stockholm then 28. Julij / åhr etc. 95. klarligen vthwiiser. Så wiste och H: K: M: wäl / vthi hwadh reede H: K: M: Regeringen effter sigh låth / och therföre intet borde effter orsakerne fråge / Och fast än H: K: M: icke hade wordit ther om j tijdh tilkenne giffuit / så hade thet icke therföre bordt olaghligit kalles / eller settes tilbake / effter ingen Lagh vthi Laghböken finnes / som sådant förbiuder / och thet olaghligit heeter / som

skeer

indixerunt, maturè Illustriß: illius Celß: & Regni Consiliarij Regiam Maiestatem certiorem fecerunt, vt ex literis Stockholmiæ 28. Iulij datis liquidò constat. Ad hæc, non latuit Regiam Maiestatem, quantis in confusionibus, omniumq; rerum perturbationibus, Regnum post se reliquerat, quo minus illius Maiestatem de caussis sollicitam esse oportebat. Nec propterea hic Conuentus illegitimus esset judicandus, etiamsi causæ ad Regiam Maiestatem perscriptæ non fuissent, cum nulla Lex quæ illud præcipiat, in jure nostro municipali reperiatur, illudq; illegitimum vocetur, quod legibus aduersatur. Et si vlla extaret, quæ, ne Comitia, nisi prius caussis Regiæ Maiestati expositis, celebrarentur, vetaret, meritò illa coangustanda vel prorsus antiquanda foret, vbi periculum ex morâ pertimescendum, in quo casu à communibus juris Regulis recedere licet, quæ exceptio hic locum procul dubio habet. Nam quantam in moram pertrahuntur responsa, quæ ex Polonia expectantur, quotidiana experientia ostendit, vt ferè annus excurrat, priusquam illi, qui eo ablegantur, negocia sibi commissa expedire poßint. Deinde, etiamsi illius Celsitudo tam diu Conuentum distulisset, quoad Regiæ Maiestatis literæ allatæ essent, parum ea re actum fuisset, cum iam intelligat illius Celsitudo, totum hoc negocium planè Regiæ Maiestati displicere, ex quo fieri potuisset, vt Reg: Maiest: hunc Conuentum prorsus inhibuisset, non

skeer emoot Lagh och Rätt. Ther och någen Lagh funnes/ som sådant bude / så borde then limiteras eller och aldeles krafftlös achtes / ther som drögzmål någen fahre medh sigh hade/ vpå hwilket fall lofligit är/ at stijge ifrå Lagh och Rätt / hwilken Exception här wisserligen rum haffue/ och gälle bör. Ty huru longsampt thet tilgåår medh the beskeedh som vthur Polen förwentes / giffuer förfarenheeten medh/ så at heele åhret nästan om öper/ för än man til någen beskeedh komme kan. Så hade och litet warit bewendt / fast om än H: F: N: effter beskeedh skulle haffue töffuet/ Ty H: F: N: förnimmer nw / at samme Beslwt H: K: M: aldeles mishager/ och therföre hade kunnet skee / At H: K: M: hade thet aldeles förhindret / Rijket til yterste förderff och sin Kong: myndigheet til ringe förkoffring / som man nw haffuer j handom röör. Och fast än någen behageliga beskeedh hade kommit / så hade thet likwäl warit emoot Sweriges Rijkes vhrminnes Myndigheet och Rättigheet / både j thet / At Sweriges Rijke then macht aff vhrminnes häffd haffuer / at Rijksdagher måge hålles/ när Konungen vthländes är / och högste nöden kräffuer/ Så och / hwar man skulle sökie beskeedh vthländes / huru thette Rijket skulle regeret warde / wore thet Rijket til stoor necsa och förwijtelse. Huru mykit thet och haffuer warit aff nöden / at samme Rijkzdagh måtte hålles/ warder H: K: M: nogsampt aff thenne efterfölgende ståås förnimmendes.

B Ty

set, non sine Regni huius detrimento Regiæq; dignitatis maxima jactura. Et quamuis gratum ac acceptum aliquod responsum Reg: Maiest: dedisset, tamen hoc immemoriatæ Regni huius consuetudini repugnasset, tum quia Regno huic liberum permissumq; semper fuerat, Rege in exteris Nationibus hærente, necessitateq; extrema vrgente, Comitia indicere, tum etiam quia Regni huius administrandi modum ac formam ab exteris petere, Regno huic dedecori ac ignominiæ esset futurum. Quam necessarius autem hic Conuentus fuerat, sequentes rationes docebunt.

PRIMO ENIM OMNIBVS IN CONFESSO, *est, quod Regia Maiestas fateri cogitur, nisi eadem opera, Regnum hoc sua Maiestate non incommodè carere posse, asserere velit. nullum Regnum, modò in florenti statu perdurabit, sine certo capite ac Rege, certaq; administratione esse posse. Iam Regno egressa Regia Maiestas erat, illudq; sine certo Gubernatore, certaq; gubernationis forma, post se reliquerat, nec spes vlla reditus in hæreditarium suum Regnum affulgebat, cum certò constaret, Regiam Maiestatem Ordinibus Regni Poloniæ, priusquam indè soluisset, fidem dedisse, simul ac Regno esset inaugurata, constitutisq; in Suecia rebus, statim ad illos reuersuram, reliquumq; vitæ tempus ibidem exacturam, quod etiam exemplar obligationis Polonis Cracouiæ præstitæ, illius Celsitudini à Comite Erico Nycopiæ 15. Ianuarij exhibitum,*

apertè

Ty först är thet allom uppenbart (hwilket och H: K: M: icke neka kan / så frampt H: K: M: icke säye wil / At Rijket kan ware H: K: M: förvthan) At intet Rijke / så frampt thet skal må wäl / och bliffue beståndende / kan vthan Regent och Regering ware / Nw war H: K: M: aff Rijket faren / och hade ingen wiß Regent eller Regering effter sigh lätet / war och icke wään vpå H: K: M:s amkompst j Rijket igen / effter thet war nogsampt kunnigt och wetterligit / At H: K: M: för sin affreese ifrå Polen / hade Ständerne tilsagdt / sigh willie så snart han sitt Arffrijke hade anammet / komme igen / och sedhan altijdh bliffue hoos them / thet och Copien vthaff samme Förskriffning / hwilken H: F: N: egenom Greffue Erich vthi Nyköping leffreret bleff / och war dateret j Crakow then 15. Junij / Åhr &c. 92. vthwijser. Och effter nw H: K: M: twenne reeser haffuer skildt sigh ifrå Rijket / som förste gång skedde / then tijdh H: K: M: vthan H: F: N:des och Rijksens Ständers wetskap / loff och minne / togh widh thet Wahl Konungerijket Polen / och än til medh / medh thette Rijkes skadeligeste Conditioner / the och än nw in til thenne dagh / aldrig samtyckie eller bewilligede äre / Så och förmodeligit / at the aldrig här effter vthaff någen redeligh Swensk Man / någen sin bewilliade warde. Therföre war jw aff nöden / at man vthan försummelse tenckte til the medel / egenom hwilke Rijket kunne föreståndet warde / så frampt thet icke skulle komme på en obätteligh skade och ytterste förderff. Och effter icke hoos en siodh / någen Regent öffuer Landet settie / eller någen Regerings form vndersåterne föreställe /

B ij vthan

apertè ostendit. Quare omninò necessum erat, vt de medijs, quibus Regnum Regia Maiestate absente gubernari posset, deliberatio institueretur, ne Regnum ex illa confusione, quæ paulatim pullulare incepit, aliquid detrimenti caperet. Quia autem nec Gubernator subditis præfici, nec forma certa præscribi, sine illorum consensu ac voluntate potuit, necessum omninò erat, vt Regni Ordines conuocarentur, communibusq́ suffragijs, aliquem eligerent, qui Regnum jam penè Rege destitutum, & quasi in interregno constitutum, gubernaret.

DEINDE, NISI SVBDITIS DE GVBERNAtore *prospectum fuisset, ad quem suas querimonias deferre potuissent, sed quiuis illis pro libitu imperare potuisset, à quo vix nunc abstinetur, postquam Regno aliqua gubernationis forma reddita est, ius atq; justicia administrantur, idq; ideò, quod Regia Maiestas Sudercopense Decretum irritum, suspectumq́ reddidit, atq; in contemptum adduxit, inde fortaßis occasionem Subditi captare potuissent, recedendi ab ea, qua Reg: Mast: deuincti sunt fide & obedientia, cum se à legitimo & inaugurato atq; coronato Rege desertos viderent, cui sui facti ratione, maiorumq́ exemplis, non destituerentur. Adhæc aliquod aliud incommodum inde resultare potuisset, ita vt plurimum fit, vbi nullus certus Gubernator, nullaq́ administratio certa est. Præter has enumeratas Rationes omnes, illud etiam accedit,*

vthan theres gode willie fångnan. Therföre war sw alde es aff nöden / at man vthan försummelse skulle läte Rikens Ständer tilsammen kalle / På thet the medh eenhellige wahl/ en vtkore kunde/ som Rijket / hwilket nästan vthan Konung synes ware/ laghligen och wäl regere skulle.

Thernäst / hwar och icke vndersåterne medh någen wiß Regering hade bliffuit försorgde / och någen Regent bekommit / för hwilken the sine brister hade kunnet giffuit tilkenne/ vthan hwar och en hade måtte öffuer them effter sin egen willie råde och biude / såsom man förnimmer än nw nepligen kan haffues fördragh / och dagheligen skeer / sedhan Rijket til någon Ordning kommet är/ och Lagh och Rätt warder pläget / hwilket alt ther aff förorsakes / at H: K: M: haffuer giordt Swderköpings Beslut mißtenckt / och kommit thet i förachtt/ Så hade the ther aff kunnat tage tilfälle/ såsom än nw hende kan / hwar icke skriftes böther vpå och medh tijdigt och wälbetenckt rådh förekommit warder/ at the beswäre sigh öffuer H: K: M: och til äwentyrs stige öffuer til en trygheet och trooheet / som the H: K: M: loffuet haffue/ effter the förnimme sigh således aff sin egen Öffuerheet emoot Eedh och lyffte ware förlätne / och H: K: M: sigh vthan theres weitskap ifrå them söndret haffuer / til hwilket the til äwentyrs rätmätigh skääl och Exempel kunne förewende / hwilket alt är gångit förbij emoot Suderköpings Afskeedh / och meere ther medh i acht hålles [illegible] trygheet och trooheet / som the H: K: M: loff-

 uet

ctit, quod nondum bello, quod nobis cum Mascho intercedebat, quodq; jam annos 26. durauerat, finis impositus erat, appropinquauitq; hyems, quo tempore hostis arma huic Regno inferendi, damnoq; afficiendi, optimam commoditatem habuit: Limites etiam Regni præsidiario milite denudati erant, ac planè hostium impreßionibus expositi, ad quem conducendum, communis consensus, communeq; auxilium requirebatur. Quare omninò necessum erat, vt hisce imminentibus periculis, maturè occurreretur, quod nulla alia ratione commodius fieri potuit, quam Sudercopensi Decreto.

QVOD AVTEM REGIA MAIESTAS ex prædicto textu II. capitis, titulo de Regalibus, vbi omnes subditi Regis mandato parere jubentur, euincere conatur, hunc Conuentum illegitimum esse, animaduertendum illius Celsitudo censet, quomodo ex eodem textu, hoc ipsum deduci queat. Duplicem autem Regis verba interpretationem admittunt. Prima, vt subditi Regis mandato solum obedire teneantur, cum fuerit legibus consentaneum, illisq; vestitum. Quem sensum, si Regis verba recipiant, disputationem Regiæ Maiestati illius Celsitudo non mouebit, sed solum sciscitabitur, vtrum eiusmodi Conuentus legibus prohibetur. Quod si lex adferri nulla potest, qua eiusmodi Conuentus interdicuntur, non inconcinnè Celsitudo illius indè colliget, eosdem de jure esse permissos. Quicquid enim non est prohibitum, permissum censetur.

net och tilsagdt haffue. Så hade och något annet buller kunnet åstadhkomme / effter som gemeenligen skee plåger / ther ingen wiß Regering eller Regent är / Såsom och här vthi Rijket Exempel nogsampt haffue låtet påskijne. Hwarföre war aldeles aff nödhen / at j tijdh sådant skulle förekommes. Öffuer alt thette / så war icke heller än tå / når H: K: M: drogh här aff Rijket / någen ände på then Feigde som nw Tiugu sex åhr / emellom thette loflige Rijket och Rysland warit haffuer / leed och fast emoot winteren / på hwilken tijdh Fienden bäste tilfälle haffuer / at tilsöge thette Konungerijke någen skade / hwar han thet elliest göre kunne / Och ther til medh war och intet beställt om något Krijgzfolk widh Rijksens Grendzer / som them hade kunnet förswara / hwar Fienden något wäldsambligit hade weelet tilbiude.

MEN THET H: K: M: WIL BEwiise aff thet Andre Capitel vthi Konunge Balcken / ther så lyder / At vndersåterne skole Konungens budh stånda / at thette ett olaghligit Samqwemd är / Så är nw til at merkie / huru sådant ther aff wil bewijses. Och kan H: K: M:s skriffuelse på tweggehande sätt förstås. Först / at wndesåterne skole Konungens budh effter Laghen stånde / når thet laghligit är / och vthi Laghen grundet / hwilken vthtydning om samme ord medh sigh haffue / så wil H: F: N: icke mykit ther emoot disputere / vthan alleenest fråge / om och sådanne Samqwember warde vthi Laghen förbudne / Och ther icke någen Lagh bewijses kan / så sluter H: F: N: effter

Laghen

fetur. Et quod lex non dicit, nec nos dicere debemus, Quæ leges in proposito nostro, vel ideo magis locum habent, quod hîc de priuatione juris agitur, quo nemo priuandus est, nisi legibus, id expressè caueatur. Quod si autem illa verba idem significent, quod leges præcipiant, vt quicquid Rex mandauerit, id subditi exequi debeant, ex eo multæ incommoditates sequentur. Eo enim pacto fiet, vt quicquid Rex præcipiat, siue justum, siue iniustum id fuerit, omne vim legis habeat, subditiq; exequi teneantur. Quæ lex magis Tyrannum, quam Christianum Principem redoleret. Quamuis enim Cæsar Monarcha sit, cuius in pectoris scrinio, omnia jura continentur, quiq; potest rescribere atq; statuere contra jus positiuum, non indignum tamen sua Maiestate judicauit, dicere se subiectum Legibus. Econtra verò, Tyrannorum omnium communis vox est, Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.

II. NON POTEST EADEM LEX, TAM GENE*raliter intelligi, vt voluit Regia Maiestas, cum Regis imperium, juramento, cautione & legibus sit circumscriptum atq; limitatum, nec se latius diffundat, quam illa permittunt, quibus etiam ad id respondetur, quod Regia Maiestas literis suis inseruit, se non absolutum; sed limitatum Imperium illius Celsitudini concessisse. Cum enim Regia Maiestas absolutum Imperium, vt jam demonstratum est, non habeat, quomodo illud in alium transferre potuit, quod non habet.*

Cum

Lagken therthaff / At hwadh som icke är förbu-
dit / thet hålles ware effterlåtit. Ther och samme ord betyde / thet Lagh förmå / at vndersåterne skole Konungens budh stånda / hwadh han biudendes eller befalendes warder / Så följer ther aff en seldsam Consequens, Ty så måste man Konungens budh stånda / hwadh heller han befaler thet rätt är eller orätt / hwilket wore een Tyrannisk Lagh / och icke någen Christen Konungz. Ty ändoch Keysaren en Monarch är / hwilken all Lagh haffuer vthi sitt hiertans skrijn / och förmå något stadge emoot werldzligh Lagh Så haffuer han likwäl sagdt / At thet är en sådanne röst som en Keysare wäl wärd är / säye sigh ware Lagken vndergiffuen. Men twert emoot / haffue alle Tyranner sagdt / Så wil iagh haffuat / Så befaler iagh / Min willie skal hålle för Lagh. Hwilket gemeenligen haffuer en ond ånde ingit / effter som alle Historier vthwijse.

II. Så kan och icke thenne Lagh så *generaliter* förstås / som H: K: M: wil / effter H: K: M:s wälde / egenom Edh / Löffte / Försäkring och Sweriges Lagh limiteret är / och sigh icke widhere strecker / än the medhgiffue. Ther medh och bliffuer refuteret, thet H: K: M: sigh säger icke haffue giffuit H: F: N: absolutum sed limitatum Imperium, Ty H: K: M: haffuer icke sielff något absolutum Imperium, Och therföre kan H: K: M: icke giffue en annen / thet han icke sielff haffuer.

III. CVM EXPRESSE IN IVRAMENTO REgis & nostro jure municipali contineatur, *QVOD REX NIHIL ALIVD IMPERARE SVBDITIS DEBEAT, QVAM QVOD CORAM DEO ET HOMINIBVS AEQVVM, IVSTVMQVE SIT*, *quomodo Rex subditis, quicquid velit, mandare potest, aut quomodo subditi illius Imperio, in omnibus quæ mandauerit, parere, sunt obnoxij, præsertim si aliquid præcipiat, quod legibus statutisq́ patriæ aduersetur.*

CVM IGITVR HÆC LEX CVM EXCEPTIONE INTELLIGI DEBEAT, VT IAM *est demonstratum, nec se latius extendat, quam juramentum Regis Regniq́ Iura permittunt, rectè queri potest, vtrum tantam potestatem Rex habeat, vt Conuentum Sudercopensem impedire vel disturbare possit?*

PRIMO ENIM SERENISSIMA REGIA MAIESTAS *juramento promisit, se noua lege subditos non aggrauaturam, nisi consensu ac voluntate illorum prius impetrata. Cum autem Lex in toto nostro jure reperiatur nulla, quæ Conuentus, Rege apud exteros commorante, celebrari vetat, & ut talem legem Regia Maiestas sancire & introducere queat, subditorum approbatio in primis requiritur. Certò autem certius est, subditos ad hanc rem consensum suum non accommodaturos, cum omnium eorum studia ac voluntas in Sudercopensia Comitia conspirauerint, illaq́ vnanimes miserint & con-*

firma-

III. Så står och vthtryckeligen i Laghen/ AT HAN SKAL BIVDE THET SOM FÖRSWARLIGIT ÄR/BÅDE FÖR GVDH I OCH MANNOM/ HONOM AT BIVDE OCH OS AT GÖRE. Huru kan tå Konungen biude hwadh han wil/ och huru äro tå vndersåterne plichtige Konungens budh altijdh stånde/ hwar som biudes thet som icke är laghligit och förswarligit/ och än ther vthöffuer Riket skadeligit.

EFTER NW THENNE LAGHEN bör *limitatè* förstås/ och sigh icke wijdhere strecker/ än Konungens Eedh/ Försäkring och Sweriges Lagh medhgiffuer/ Så är een frågen/ om och Konungen macht haffuer/ samme Herredagh at förbiude:

Först/ haffuer H: K: M: loffuet sigh willie hålle sine vndersåter widh Sweriges Lagh/ och ingen ny Lagh giffue Almogen/ vthan Ja och godh willie thera fångnan. Nw finnes ingen Lagh vthi wår heele Laghbook/ som förbiuder/ At man icke skal hålle Samqwembder/ medhan Konungen vthlåndes är/och ther Konungen skulle någen sådan Lagh stichte/ så måtte thet skee medh Almogens samtyckie/ Men nw är thet kunnogt/ At Almogen ther til sitt samtyckie icke någen sinn giffuit haffuer/ ey heller giffue wil/ effter the alle Suderköpingz Rijkzdagh bewilliget/och eenhelleligen besökt icke heller aff Konungens förbudh något wist haffue. Therföre så kan och icke Konungen then Laghen stiffte/ och förthenskuld ingen macht haffuer at förbiude samme Rijkzdagh/ medh mindre at H: K: M: wil göre emoot sin Eedh/och sedhan

 emoot

firmauerint. Quapropter talem legem Sereniß. Regia Maiestas ferre non potest, ideoq; nec Conuentum Sudercopiæ habitum, prohibere, nisi Sac: Reg: Maiest: contra juramentum præstitum, datamq; fidem, & huius Regni jura agere velit, tum etiam Regnum suum Hæreditarium in summum discrimen adducere.

SECVNDO, ETIAM SACRA REGIA MAIESTAS *juramento cauit, se omnia Iura ac Priuilegia huius Regni, sarta tectaq; conseruaturam, cum autem Regni huius immemoriatum Ius ac Priuilegium sit, Comitia indicere Rege absente, nec Regni Statum ita ordinante, vti par æquumq; fuerat, quod ex Comitijs, superioribus seculis celebratis, manifestum est, Præsertim verò imperantibus Erico XIII. & Iohanne II. vbi Regni Ordines conuenisse leguntur, ad componendas literas, quibus Regem officij sui admonerent ac hortarentur, ne Regnum in tantis perturbationibus relinqueret, vti tunc factum est.*

ET QVAMVIS ILLVSTRISSIMA ILLIVS *Celsitudo haud ignoret, quod non Exemplis sed Legibus sit judicandum, considerandum tamen existimat, Exempla in duplici esse differentia, quorum alia legibus ex diametro repugnant, alia cum legibus consentiunt, illorum nulla authoritas est, hæc cum legibus æquam vim habent. Cum autem prædicta Exempla legibus non sunt contraria,*

vti

emoot Swériges Lagh / och komme sitt Fädhernesland och ArffkonungeRijke på ytterste förderff. Och kan hwar ährligh förståndigh Man här brede widh merckie / medh hwadh rätt H: K: M: thet vthi then Ju.macht / som H: K: M: H: F: N: påtrengie wille / haffuer insettie lätit.

Til thet Andre / så haffuer H: K: M: loffuet / At H: K: M: skal alle Frijheeter och Priuilegier widh macht hålle. Nw är thet Swériges gamble och vhrminnes Rättigheet / at hålle Rijkzdagher / när Konungen icke haffuer inrijkes warit / och så om Regeringen beståle för sin affärdh / som thet sigh medh rätte hade bordt / som är til at see aff the månge Herredagher / som j Swerige äre hälldne / Synnerligen vthi Konung Erichz then XIII. så och Konung Hanses then II. tidh / som förbemält är / ther Rijksens Rådh / sampt Ständerne äre tilhoope komne / At skriffue breff til Konungen / och förmane honom / at han sin Eedh och lyfte wille thogkomme / och icke vthi een sådan oordning leefwe Regeringen effter sigh / som tå skeddt / och (tu werr) Swériges Rijke nw hänbom röön haffuer och vthi swäffuer.

Och ändoch H: F: N: wäl weet / At man icke skal döme effter Exempel vthan effter Lagh och Rätt. Så bör li kwäl achtes / At Exempel äre tweggiehande / somblige medh Laghen / och somblige emoot / Thesse bör man ingen krafft giffue / Men the andre haffue lijke krafft medh Laghen / Och effter thenne icke äre emoot Laghen / vthan fast meere medh / effter som nw be-

 wijst

vti jam probatum est, & in sequentibus vlterius demonstrabitur. Non potest Sacra Regia Maiestas eadem jure improbare. Deinde illius Celsitudo non tam exempla respicit, quam frequentiam actuum cursumq; temporis ad præscriptionem requisiti, quæ consuetudinem introducunt, quæ consuetudo non solum æquam cum legibus vim habet, sed etiam illis interdum authoritatem suam derogat. *Quare Illustrissimæ Celsitudinis sententia apud æquos judices defendi facilè potest, quod anteacti temporis exempla allegauerit.*

TERTIO, CVM REGIA MAIESTAS SANCTE *promiserat, se nihil, quod ad huius Regni salutem, florentemq; statum pertineret, intermissuram, illius Maiestas Sudercopense Decretum, irritum reddere non potest. Cum in illo nihil contineatur, quod non ad salutem & incolumitatem patriæ prouehendam augendamq; plurimum conferat, vt ex ante demonstratis est manifestum. Et si vlla lex extaret, qua caueretur, ne Comitia in absentia Regis celebrarentur, rebus tamen sic stantibus, ea restringenda foret, vbi Regni salus, propter absentiam Regis periclitaretur.* Salus enim populi suprema lex esto. Princeps publicam vtilitatem priuatæ anteponere debet.

CVM IGITVR ILLIVS CELSITVDO ET RE*liqui huius Regni inhabitatores, vlterius Regiæ Maiestati*

nom

wisst är / och än ytterligere bewisses skal. Therföre bör sådañe Exempel icke ogilles/ såsom och H: K: M: medh ingen rätt kan säye ther emoot. Sedhan så seer H: F: N: icke så myckit på sielffue Exemplen / som vpå sielffue bruket och sedwanen / hwilken sedhan han en laghlig häffd på sigh bekommit haffuer / icke alleenest medh Laghen lyke gelier / vthan förrager och honom sin krafft och authoritet. Och är H: F: N: des meening för alle opartiiske Domere j så måtte wäl förswarligh / ther H: F: N: vthi sin skriffuelse på Exempel sigh beroper.

Til thet Tridie / så haffuer H: K: M: sworit / At H: K: M: wil weite thette Landz båste vthi alle måtte / Nw länder thette alt som vthi Suderköping bleff beslutet / til Landsens båste / som för bewijst är. Så kan H: K: M: thet icke förbinde eller ogille. Och om än någen Lagh wore som thet vthtryckte / Så skulle han vthi sådant fall limiteres / ther Landet vthi någen fahre står/ och så förlåtit bliffuer egenom Konungens affreesende / som nw skeet är. Ty Almogens eller vndersåternes wälferdh är then aldrehögste Lagh. Öffuerheeten måste meere achte gemeene mans wälferdh/ än sin egen.

Effter nw H: F: N: såsom och andre flere Sweriges trogne Jnbyggiere/ icke widhere förplichtede äre / Konungens budh stände, än Konungens Eedh/ Förså-

non sunt deuincti, illiusq; mandato parere tenentur, quam quoad Iuramenta, Cautiones ac jura permittunt, Regioq; jureiurando aduersatur, si celebrata Comitia & Decretum communi consensu factum ac approbatum, Regia Maiestas impedire velit. Rectè hinc sequeretur, subditos ad hoc non esse obligatos, vt eius Edicti sint obedientes, præsertim cum hic Conuentus Regni Regisq; saluti innitatur.

SECVNDA REGIÆ *MAIESTATIS OBIECTIO EST.*

QVOD POSTQVAM REGNVM EX ELECTITIO HAEREDITARIVM ESSET FACTVM, NVLLI VNQVAM VIVENTE REGE CONVENTVS SVNT CELEBRATI, QVARE SI IDIPSVM NVNC TENTARETVR, REPVGNARET HOC REGIAE MAIESTATIS DIGNITATI AC IVRIBVS REGALIBVS.

*AD HOC SVA CELSITVDO RE-*SPONDET: QVOD AB EO TEMPORE, QVO *primum Regnum Sueciæ hæreditarium factum est, nunquam Reges, duo tam longo interuallo disiuncta, & linguis ac populis inter se discrepantia Regna, eodem tempore administrauerint, sed semper in suo hæreditario Regno sunt commorati, illoq; summa cum laude præfuerunt. Quare necessum non erat, vt alius hunc laborem in se deriuaret.*

Försäkring / Lagh och Rätt medhgiffuer / och thet emoot Konungens Eedh är / At han skal samme Rijkzdagh förbiude / Så föllier therotaff / At vndersåterne icke äre plichtige vthi thette fallet Konungens budh stände eller lydige ware / Synnerligen / effter ther vppå både Konungens egen / och Fädhernes landsens wälferd henger.

Til thet Andre / Så giffuer

H: K: M: före / At sedhan Sweriges Rijke ett ArffRijke bleff / haffuer aldrig warit brukeligit / At något Samqwembd skulle hålles / medhan Konungen haffuer warit j lijffue / och therföre är thet emoot Konungens myndigheet och rättigheet / effter thet nw skeet är.

THER OPPÅ ÄR H: F: N:des rättmätige Swar / At sedhan Swerige ett ArffRijke bleff / haffuer aldrig Sweriges Konunger vthländes stadde warit / och twenne Konungerijker så wijdt affelegne / och så åtskilleligit Folck / bädhe medh tungemål och seder tillijke regeret / och sitt Arffkonungerijke / vth i slödanne oreede effter sigh låtit / som nw tilförende är förmält / vthan haffue altijdh innenlandz stadde warit / och medh högste flijt och åhoga sitt Arffrijke förestått / och therföre icke giordes behoff / at någen Föreståndere sigh then mödhen skulle vpåtagit haffue. Såsom och icke Ständerne någen Herredagh hålle / Ändoch at Konungen närwarendes för Landsens anliggiende wärff och åhrender skuld / icke haffuer kunnet Regementet förestå /

riuaret, Ordinesq́ Regni conuocaret, Quamuis ne ipsi quidem Reges in Regno constituti, aliter Rempub: gerere potuerint, quin rebus sic exigentibus, Conuentus aliquando indicerent, quo minus idipsum nunc admirationi duci, aut suæ Celsitudini vitio verti debuit, cum Regnum penè destituatur Rege, & ataxia inualuerit.

DEINDE COMMODE QVERI HIC POTEST, *Vtrum ex successione plus juris & potentiæ Regiæ Maiestati accesserit, quàm priores Reges, qui libera electione rerum summæ præficiebantur, habuerunt? Quod si doceri nequit, maiorem authoritatem ac potentiam in suam Maiestatem esse translatam, quid impediet nunc Comitia indicere, eaq́ constituere, quæ in Regis Regniq́ ac totius posteritatis emolumentum sint cessura, cum illis imperantibus, externaq́ Regna Gubernantibus, idipsum factitatum Historiæ testantur.*

TERTIO ARGVMENTATVR REGIA MAIESTAS.

CVM IN SVDERCOPENSI CONVENTV NOVAE LEGES LATAE SINT, SOLIVSQVE REGIS SIT, NOVA EDICTA CONDERE ET PROMVLGARE, DVBIVM NON EST, TRANSACTIONEM SVDERCOPENSEM REGIAE MAIESTATIS AVTHORITATI AC DIGNITATI MVLTVM DEROGARE, IDEOQVE PRORSVS ABOLENDAM.

Ad hoc

stå / medh mindre han nw haffuer måst vndertijdhen Ständerne tilsammenkalle / Och therföre icke borde för widunder hålles / ther något sådant nw skedde / medhan Riket så gått som vthan Konung år / och stoor oordning haffuer vthi Rijket öffuerhanden taget.

Thernåst / så år H: F: N:des meening och fråge / Om Swериges Konunger meere myndigheet bekommit haffue / så mykit theres Konunglige råttigheet widhkommer / sedhan thet ett Arff Rijke bleff / ån som the förre Sweriges Wahl Konunger haffue haffi? År thet nw så / at the icke meere Råttigheet haffue / som nogsampt bewnstigt år / Arffzråtten vndantagandes / hwi år thet tå icke låfligit / nw så wål som widh theres tijdh / når the vthlåndes haffue warit / at hålle Rijkzdagher / och thet beslwte som kan lånde Konungen sielff / hans Efterkommende och heele Riket til wålferdh / hwilket alt vthi Suderköping år sökt och befordret / som nogsampt tilförende år bewijst.

TIL THET TRIdie / så argumenterer H: K: M:
Then som gör någen ny Lagh vthan Konungens Jaord / han handler emoot Konungens myndigheet och Råttigheet / Ty thet hörer Konungen alleene til at införe ny Lagh / Nw år vthi Suderköping ny Lagh giord / Therföre så år ther medh emoot Konungens myndigheet handlet / och therföre bör Suderköpingz Affskeedh intet gålle.

AD HOC ILLIVS CELSITVDO RESPONDET. QVOD NON SIT SOLIVS REgis nouas leges sancire, sed ad hoc requiritur etiam consensus subditorum, sine quo hac in re fieri nihil potest. Adhæc nulla lex noua in eodem Conuentu lata est, prout antea sigillatim demonstratum est. Quare ne sic quidem aliquid contra Regis Maiestatem actum esse, doceri potest.

QVARTO ARGVMENTATVR REGIA MAIESTAS. NON MVLTVM TEMPORIS AB INAVGVRATIONE SVA EFFLVXISSE, VT FACILE EORVM MEMINISSE POTERIT, QVAE TVNC PROMISSA CONCLVSAQVE SVNT, IDEOQVE EADEM PECVLIARI CONVENTV ALIQVO RENOVARE, NECESSVM NON ERAT.

AD HAEC ILLIVS CELSITVDO RESPONDET, SE NON TAM DE TEMPOre solicitam esse, quam quomodo ea Pacta Conuenta Regia Maiestas seruauerit, aduersus quorum maximam partem, Regiam Maiestatem multa commisisse, illius Celsitudo docere posset, nisi Regiæ Maiestatis honori ac existimationi consuleret.

DEINDE LAEDIT EADEM OBIECTIO magis Regiæ Maiestatis causam, quam illam propugnat, quod Regia Maiestas dicit se recenti memoria tenere, quæ in in-

Ther swarer H: F: N: så til / At thet hörer icke Konungen alleene til / at stadge någen ny Lagh / Ty såsom H: F: N: tilförende aff Konungens Eedh bewijst haffuer / Så hörer ther och Almogens Ja och willie til / och kan Konungen ingen ny Lagh göre / vthan theres samtyckie. Så är och ingen ny Lagh vthi samme Rijkzdagh giordt / effter som tilförende margfalleligen bewijst är / Hwarföre är och icke j så mätte näget emoot Konungens myndigheet handlet.

TIL THET FJERDE / så införer H: K: M: At thet icke så lenge är sedhan Cröningen stodh / At H: K: M: jw kommer wäl ihogh / hwadh tå vthlyffuet och belwfat bleff / och therföre intet giordes behoff / At H: F: N: en sönnerlig Rykzdagh haffuer tilsammen kallet / och ther förnyet.

THER TIL SWARER H: F: N: At H: F: N: seer ther intet vpå / huru nyligen thet skeet är / eller huru lenge thet är sedhan thet vthloffuet bleff / vthan fast meere / huru wäl thet är hollit worden / Och kunne H: F: N: bewijse myket ware handlet emoot H: K: M:s Eedh och försäkring / ther H: F: N: icke wille H: K: M:s lempe och gode nampn förskone hwilket H: F: N: doch nödges at göre / hwar H: K: M: sigh sielff j saken icke rätter / och skaffer bätter vpå thet som här til kan förseet ware.

Ther näst / så förwerrer och then *Obiection* meere H: K: M:s saak / än henne hielper / i thet at

in Inauguratione suæ Maiestatis facta, transactaq; fuerunt. Pro sua enim excellenti prudentia Regia Maiestas facilè assequi potest, quæ suspicio inde oriatur, cum quis omittit, quod se jure facere debere sciuit.

III. HINC ETIAM IVDICIVM FIERI POtest, *quomodo in posteritate illud ipsum seruabitur, cum in initio data opera negligatur.*

IIII. ADHAEC INFREQVENS NON EST, VT *quod semel est conclusum, renouetur. Multa etenim in Constitutionibus, publicisq; Edictis, reperiuntur, quæ in nostro jure sunt comprehensa, quod & si nemini ignotum esse debet vel potest: attamen cum multis modis aduersus illud peccetur, commodum Reges, Regniq; Ordines duxerunt, si illa capita, in quæ potissimum subditi impingunt, in nouas Constitutiones ac Edicta congesta, populo proponerentur. Quod etiam aliarum Gentium exemplis illustrari & amplificari posset, nisi ea commemorare nimis longum foret.*

QVINTA REGIÆ *MAIESTATIS OBIECTIO. CVM IL-*LVSTRISSIMVS PRINCEPS HISCE COMITIIS OCCASIONEM PRAEBEAT, VT REGIA MAIESTAS ILLIVSQVE CELSITVDO, AC TOTA POSTERITAS REGNO ET SVCCESSIONE PRIVENTVR, SVDERCOPENSE DECRETVM OMNINO EST ABROGANDVM.

Ad hoc

H: K: M: skriffuer sådant nyligen ware vthläffuet/ och sigh komme wäl ihogh/ hwadh vthi Cröningen vthläffuet bleff/ Ty H: K: M: aff sitt höge förstånd/ kan sielff betenckte/ hwadh ther aff præsumeres/ när en aff berådt modh försumer/ thet han weet sigh göre skole.

III. Sedhan kan man och här aff förnimme/ huru thet framdeles skal bliffue hållit/ efter thet nw strax j begynnelsen aff berådt modh (Ty H: K: M: skriffuer sigh wäl komme ihogh/ hwadh som vthläffuet är) warder brutit.

IIII. Så är thet och icke obrukeligit/ At thet som en gång är beslutet/ warder förnyet/ Ty man haffuer vthi Recesser och Mandater mykit som ståår j Sweriges Lagh/ hwilken åndoch han aff sigh sielff allom noogh kunnigh är/ Doch likwäl medhan theröffuer icke så warder hållit/ haffuer altijdh warit sedwanligit och brukeligit/ både här och vthi fremmende Konungeriker/ At the förnämbste Puncter skulle förnyes/ och vthi synnerlige Mandater och Recesser författes.

THEN FEMTE H: K: M:s Obiection är/ At H: F: N: giffuer tilfälle egenom samme Rijkzdagh/ At H: K: M: och H: K: M:s Lijffzarffuinger/ Så och H: F: N: sielff och H: F: N:des Affsöde/ warde skilde ifrå Regementet och Arffötemingen. Therföre så bör Suderköpingz Rikzdagh intet gilles/ Eller thet Beslut som ther giordt är/ någen krafft haffue.

THEN

AD HOC ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS RESPONDET, EXPERIENTIA, *perpetuus Historicorum consensus, & omnes Politici testantur, duas esse præcipuas causas, propter quas DEVS Imperia de gente ad gentem transfert. IMPIETAS & INIVSTICIA. Quare ex contrariorum natura sequitur. Qui Religionis concordiæ consulit, Ius & Iusticiam administrat, eum mutationibus nullam occasionem præbere. Quod autem Illustrißima illius Celsitudo Regniq; Ordines, hunc scopum in Comitijs Sudercopensibus sibi solum propositum habuerint, ex ipso Decreto apparet, & antè abundè est probatum. Quare iure Illustrißimus Princeps non accusatur, quod hisce Comitijs aliquam ansam præbuerit; vt Regno Regia Maiestas eiusq; successores priuarentur. Cum enim in Sudercopensi Decreto, de nouo cauetur, vt subditi juramentum fidelitatis, quod Regiæ Maiestati antea præstiterant, inuiolatum conseruent, omnia erronea Dogmata, quæ cum nostra recepta & vsitata Religione non conueniunt, tollantur, vi bonæ consequentiæ inde rectè deducitur (negato enim toto, negantur partes) quod qui Sudercopense Decretum impugnat, is eadem opera etiam subditos juramento, quo Sacræ Regiæ Maiestati sunt obstricti, liberat, Religionis concordiam perturbat, pacta hæreditaria euertit. Quare non immeritò illius Celsitudo scripsit, Regiam Maie-*

statem

THER TIL SWARER H: F: N: således / Förfarenheeten giffuer medh / så och alle Historier och Politiske Scribenter / At twenne äre the förnämbste orsaker / hwarföre Gudh Regementet ifrå thet eene Folcket tager och giffuer thet andre / nemligen: OGUDACHTIGHEET och ORETTFÄRDIGHEET. Therföre / så följer oryggeligen ex contrariorum natura, At then som Religionen / Lagh och Rätt förfordrer och widh macht håller / ingen orsaak ther til giffuer. Nw haffuer H: F: N: sampt the andre Rijksens Ständer / intet annet medh samme Möthe sökt / än Eenigheet vthi Religionen / och Sweriges Lagz styrckelse / effter som aff sielffue Beslwtet är til at see / och nogsampt tilförende är bewijst. Therföre kan H: F: N: icke medh rätte beskylles / At H: F: N: medh sämme Beslwt giffuer någen orsaak ther til / At H: K: M: må bliffue skild widh Regeringen / vthan fast meere kommer H: K: M: thet sielff til wäge / effter H: K: M: wil göre Suderköpingz Beslwt til intet / Ty effter vthi Suderköpingz Beslwt warder vthlaffuet then trygheet och trooheet som vndersåterne Konungen sworit haffue / Så och Arfföreeningen skal widh macht hålles / alle Bijlärer effter Konungens Eedh affskaffes / Sweriges Lagh styrkes / Så följer effter naturlig skääl therVthaff / At then som Suderköpingz Beslwt ogiller / han säger vndersåterne frij ifrå then trygheet och trooheet the Konungē sworit haffue / Förkrencker wår Religion / och gör Arfföreeningen och Sweriges Lagh til intet. Hwarföre förmeener H: F: N: sigh haffue rätt skriffuit / Ehrlige Män måge och ther om döme / At ther H: K: M: ogiller Suderköpingz Beslwt /

Z slwt /

statem non posse Decretum Sudercopense, nisi subditis fidelitatis juramentum remittat, seq; ipsam ac posteritatem suam successione excludat, irritum facere.

DEINDE, OBLIGATIO QVA SVBDITI Regiæ Maiestati sunt deuincti, est conditionata, & Regiæ Maiestatis juramento & cautioni subditis præstitæ, innititur. Cum autem in Decreto Sudercopensi nihil contineatur, quod non cum Regiæ Maiestatis juramento, ac securitate data conueniat, vt ex ante commemoratis planum est, sequitur inde, si Regia Maiestas transactionem Sudercopiæ erectam, euertere velit, conditionem non adimpletum iri. At manifesti juris est, quod ab obligatione recedere liceat, vbi conditio non adimpletur. Quare si Sudercopensem transactionem rescindat, occasionem subditis præbebit à sua Maiestate deficiendi, de quo Illustriss: Princeps Reg: Maiest: suis literis fraternè admonuit.

TERTIO, IGNOTVM ALICVI ESSE NON potest, quod vsu apud omnes gentes inualuit, vt quam primum conditiones ac pacta Reges violauerint, subditos fidelitatem ac obedientiam ipsis resignasse. Nam quid in Suecia, Polonia, Gallia, Anglia, Scotia, ac Dania obseruatum sit, nemo est qui ignoret, & pleni sunt Historicorum libri; Inter quos etiam populos, nonnulli reperiuntur, qui expressè suis legibus cauerunt, ne subditi

aliquam

slwt/så ogiller han och then trygheet och troohet som vndersåterne H: K: M: tilsagdt och swerit haffue/ och skiller sigh sielff och sine Konunglige Afföde ifrån Regementet/ och haffuer förthenskuld H: F: N: icke giffuit ther någen orsaak til.

Til thet Andre/ så weet H: K: M: At then Obligation, medh hwilken vndersåterne H: K: M: bebundne äre/ är wilkåhrligh/ och refererer sigh in vpå then Eedh och lyffte/ som Konungen vndersåterne giordt haffuer/ Ther nw H: K: M: wil til intet göre Suderköpingz Affskedh/ Så gör och H: K: M: til intet thet han egenom sin Eedh och tilsäyelse haffwer vndersåterne låffuet och tilsagdt/ effter Suderköpingz Beslut intet annet inneholler. Och ther medh bliffuer tå then Conditionen icke fulbordet/ på hwilken vndersåterne Konungen förbundne och förplichtede äre Och effter thet är vthi Laghen efterlåtit/ at man ifrå sin Obligation stijge må/ när Conditionen icke warder fulbordet. Så följer nw At ther H: K: M: Suderköpingz Affskedh til intet gör/ så giffuer H: K: M: och tilfälle/ at vndersåterne ifrå then trygheet och trooheet/ som the H: K: M: tilsagdt haffue/ stijge måge.

Til thet Tridie/ så är thet och ingom okunnogt/ at hoos alt Folk haffuer warit brukeligit/ At så snart Konungen icke haffuer weelet bliffue with Eedh/ lyffte och tilsäyelser/ Tå haffue vndersåterne honom/ Manskap/ huldskap och trooskap vpsagdt/ Så at nw icke meere bör nämpnes något Exempel/ brwk/ eller skriffuin Lagh/ vthan Ius Gentium, Ty hwadh både här vthi Swerige/ Så och Polen/ Franckrijke/ Engeland/ Skotland och

aliquam suis Regibus præstarent obedientiam, si contra leges quicquam præciperent, vt ex Statutis Polonicis apparet.

QVARTO, LEGIBVS ETIAM EST PERmissum, vna parte contra Pacta Conuentionis agente, etiam alteram ab ijsdem impunè recedere posse. Deinde etiam inter Dominum & subditos æqualis fidei relatio, vt fidus Dominus fidos subditos efficiat.

QVAMOBREM PLENVM ID PERICVLI, Regiæ Maiestati eiusq; Maiestatis Successoribus esset, si ipsius Regia Maiestas Sudercopense Decretum euertere vellet, cum nihil in illo contineatur, quod non cum Regiæ Maiestatis iuramento dataq; cautione, ac nostro Iure & Priuilegijs consentiat. Ex hisce, quiuis cordatus, qui non præconceptis opinionibus laborat, videre potest, quibus rationibus permotus Illustrissimus Princeps scripserit, Regiam Maiestatem non posse Sudercopensem TRANSACTIONEM conuellere, nisi enumeratorum incommodorum aleam subire velit.

ET QVAMVIS ALICVI IN MENTEM VEnire potest, quod subditis ab Obligatione recedere non liceat, etiamsi contra pacta Regia Maiestas ageret, propterea quod Regiæ Maiestati iuramento sint deuincti, quod illos, quantumuis enormiter læsi fuerint, sine periurij nota violare, nefas est. Tamen hic considerandum, quod iura-

mentum

Dannmarck haffuer brukeligit warit/ thet är allom vppenbart/ och giffue Historierne nogsampt tilkenne/ hwilket nw wore för longt at vpräkne/ Och äre någre ibland thesse Land/ som vttryckeligen vthi sine Statuter och Lagh haffue/ At man Konungen ingen hörsamheet eller lydno plichtig är/ ther han emoot Laghen något begynne wil/ som är til at see aff the Polniske Statuter.

Til thet Fierde/ så giffuer Lagh och Rått medh/ at när then eene Parten icke Pacta Conuentionis håller/ så är icke heller then andre plichtig them hålle/ vthan må frijt stijge ther ifrå. Och är emellom Herre och vndersåter lijke trooheets bebindelse/ så at en trogen Herre gör en trogen tienere.

Hwarföre är thet H: K: M: så och H: K: M:s Efterkommende fahrligit/ och heele Rijket skadeligit/ hwar H: K: M: wille Suderköpings Rijkzdagh til intet göre/ efter ther är intet annet beslutet/ än thet som medh föregångne Handlinger lijkmåtigt är/ och heele Rijket gagneligit/ som offte förmält är. Aff thenne beskeedh alle/ kan sw H: K: M: och alle åhrlige Mån merkie/ at thet H: F: N: haffuer skriffuit/ hwar H: K: M: wille Suderköpings Affskeedh til intet göre/ så gör H: K: M: medh thet samme vndersåterne frij ifrå then trygheet och trooheet the H: K: M: plichtige äre/ hwilken skriffuelse är grundet både på Lagh och Exempel/ Testamenter/ Arfföreninger/ och naturligh skääl.

Och åndoch någen til äwentyrs kan säye/ At vndersåterne icke måge stijge ifrå sin Obligation,

 effter

ramentum non sit vinculum iniquitatis & iniustitiæ, quod tamen ex hoc sequeretur, si Regia Maiestas impunè a iuramento recedere posset, & subditi nihilominus omnium officiorum Religione astringerentur. Nihil enim iuramentum Regis aliud continet, quam liberum Religionis exercitium & quæ cum Iure nostro, Priuilegijsq; consentiant, quæ si Regiæ Maiestati tollere fas esset, & subditos vigore iuramenti in obsequio ac fide retinere, esset illud iniustitiæ & iniquitatis vinculum.

SEXTO OBIICIT REGIA MAIESTAS. SI PRODITIO ALIQVA REGNO IMPENDISSET, NON TAMEN SATIS CAVSAE HABVISSET ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS INDICENDI COMITIA, NISI PRIVS REGIAE MAIESTATIS CONSENSVM AD EAM REM OBTINVISSET. QVANTO MINVS NVNC IDIPSVM FIERI OPORTEBAT, CVM NIHIL DETRIMENTI MERITO METVI DEBVISSE VIDERETVR.

AD HOC IPSIVS CELSITVDO RESPONDET, SE FACILE EXISTIMARE NON *posse, quibus hæc sententia fundamentis innitatur, cum in eiusmodi casibus, Legibus omninò soluti sumus. Licet enim parricidium grauissimum delictum est, quod adeò*

horren-

effter the Konungen medh Eedh förplichtede äre / hwilken the icke bryte måge / ehuru stoor skade the och ther aff haffue kunne. Så bör håär brede widh likwål achtes / at Eedh är icke orättferdigheetennes band / hwilket wisserligen håå aff wille följe / ther Konungen måtte fritt ifrå sin Eedh / lyffte och försäkring stijge / och likwål hålle vndersåterne widh then huldskap och manskap the Konungen sworit haffue / Ty Konungens Eedh författer intet annet än wår Religions frijheet / och hwadh som Swueriges Lagh och Swerjaes Rijkes vhrminnes Rättigheet innehåller / hwilken om Konungen måtte til intet göre / och dochlikwål vndersåterne ther til hålle / at the effter theres Eedz lydelse / skulle honom hörsamme ware / tå were wisserligen theres Eedh orättferdigheetennes band.

THEN SJETTE

H: K: M:s Obiection är / At om någet merckeligit Förräderij hade warit vppå färde / så hade H: F: N: ändå icke hafft nogsam orsaak til at sammenkalle Rijksens Ständer / medh mindre än H: F: N: först hade hafft H: K: M:s samtyckie ther til / mykit mindre nu / effter ingen nödh haffuer warit på färde.

THER OPPÅ SWARER H: F: N: så / At ändoch orsakerne / lägenheeterne och nödhen / äre i föregående nogsampt bewijste / Så kan likwål H. F: N: icke see / huru ther aff naturlig skääl följer / effter

horrendum ac detestabile antiquis Romanis visum erat, vt putarint illud in hominem cadere non posse, ideoq; pœnam, qua eiusmodi peccatum condignè punirent, excogitare difficulter potuerint; legibus tamen suis, non solum filium insontem judicarunt, si parentem aliquid proditionis molientem interfecerat, verum etiam præmijs affecerunt. Deinde generalis omnium legum exceptio est. Salus populi, suprema lex esto. *& Necessitas caret omni legi, ex qua videre est, in eiusmodi casibus â præscripto legum, recedere fas esse. Quid si in tam atroci & nefario scelere legibus exempti sumus, vbi ex proditione aliquid patriæ imminere periculum videtur, quantò magis licebit pari vrgente necessitate, CONVENTVM indicere, qui nunquam legibus interdictus inuenitur. Et potest Regia Maiestas ex ijs, quæ hactenus commemorata sunt, colligere, si Regnum secundum eam, quam Regia Maiestas gubernationis formam post se reliquit, administrari diutius debuisset, non leuius ex ea re detrimentum cepisset, quam si proditio aliqua fuisset pertimescenda.*

QVOD

effter Lagh och Rätt medhgiffue / At man vthi sådanne fall är all Lagh vndantagen / Ty ändoch parricidium then groffueste mißgerning är / then någen tijdh bedriffues kan / hwilken hoos the Romere haffuer warit så wederstyggelig / at the icke haffue kunnet tenckie någen menniskie skulle henne bedriffue / och therföre icke kunnet neppligen något straff vpfinne / ther medh the nogsampt haffue kunnet sådanne synder straffe / Likwäl haffue the egenom sin Lagh och Rätt / icke alleenest sagdt Sonen frij och ledig / när han för förräderij sin Fader haffuer dräpit / vthan haffue och giffuit honom ther til medh förähringer. Så är thet och een gemeen Exception på all Lagh / at vndersåternes wälferd är then bäste Lagh / som förbemält är / Medh hwilken nogsampt giffz til at förstå / at enär sådanne fall på färde äre / tå bör man icke tilsee / huru Lagh och Rätt förmå. Är thet nw så / at man vthi een så groff och wederstyggelig synd må emoot Lagh och Rätt handle / ther förräderij förhanden är / mykit meere må man vthi sådanne fall en Rijkzdagh tilsammen kalle / hwilken icke finnes vthi Laghen ware förbuden / och aldrig j ewigheet skal bewijses något förrädeligit ware handlet. Och kan H: K: M: förthenskuld wäl förnimme aff thet som tilförende vpräknet är / At ther Rijket skulle lenge haffue bliffuit widh then Regeringz Ordning som H: K: M: här effter sigh lååth / så hade Fädherneslandet icke mindre skade ther aff taget / än något förräderij hade på färde warit.

VOD AD CRIMINATIONES ATTINET, QVAS ILLIVS CELSITVD: REGIA MAIESTAS INTENDIT, EAE CVM NVLLO INNITANTVR FVNDAMENTO, FACILE DILVI POSSVNT, NAM QVOD ILLVSTRISSIMO PRINCIPI OBIICITVR, QVOD FORMVLAM GVBERNATIONIS IMMVTAVERIT, &c.

AD HOC ILLVSTRISSIMVS PRINCES RESPONDET, SE NVLLAM GVBERNationis *formam vidisse, nedum immutasse. sed solum sibi à Regia Maiestate plenam potestatem, per Ernum Gustaui transmissam, in quam tamen illius Celsitudo nunquam consentire voluit, cum imperfecta esset, nec eam in se potestatem contineret, quam benè constituta Respublica postulauit. Quare se Imperio omninò abdicare in animum induxerat, nisi Regni Senatores atq; Ordines suis precibus, assiduisq; sollicitationibus eum à proposito dimouissent, demisseq; rogassent, vt patriæ salutem sibi magis curæ esse vellet, quàm quæ in illa plenipotentia reperiretur imperfectio. Quare suspicari Illustrissimus Princeps, non potest, de qua Gubernationis forma Regia Maiestas Dominiq; Legati loquuntur, dum Reg: Maiest: Regnum sine Gubernatore & Prorege, post se reliquerat, qui omninò in benè constituta Repub: perfectaq; Gubernationis forma, requirebatur.*

Adhæc

HWadh the beskyllninger widhkommer / hwilke H : K : M: tillägger H: F: N: så kunne the lätteligen tilbake driffues/ effter the ingen ståål eller witzord medh sigh haffue / Ty thet H: F: N: beskyles/ At H: F: N: haffuer Konungens Regeringz Ordning förandret / och ther medh handlet emoot Konungens myndigheet/ &c.

THER TIL ÄR H: F: N: des SWAR/ At H: F: N: haffuer aldrig någen Regeringz Ordning seet eller bekommit/ Alleene är H: F: N: een Fulmacht tilhande sendh/ egenom Her Erich Göstafsen / hwilken H: F: N: dock aldrig haffuer wedertaget weelet / effter hon war ofulkombligh / och icke inneholt then macht och myndigheet/ som ett fulkombligit och wälbestält Regemente kraffde / uthan hade aldeles j sinnet icke widhere befatte sigh medh Regementet / hwar the Wälborne Herrer Rijksens Rådh/ så och gemeene Swariges Rijkes Ständer / H: F: N: eenhelleligen och på åtskilleliae tijdher ther om icke hade bedit och begäret/ at H: F: N: wille meere ansee sitt Fädherneslandz bäste/ än hwadh feel uthi samme Fulmacht kunne finnes. Therföre kan H : F : N : icke tenckie hwadh för een Regeringz Ordning H: K: M: kan säye haffue effter sigh lätit/ Althenstund H : K : M : haffuer Rijket uthan Regent förlätit / och sigh til ett fremmende Konungerijke begiffuit.

 Så kan

ADHAEC, NON POTEST CERTAM GVBERnationis formam subditis præscribere, juxta quam Regnum in sua absentia administrari debeat. Nam Regni Status indies mutatur, multiq́ noui casus incidunt, qui vnius angustæ formæ cancellis se includi non patiuntur: Quod vel ex ipsis legibus animaduertere licet. Nam etsi leges inuentæ & latæ sint, vt ciuibus perpetuam quandam actionum omniũ formam præscribant: Vsu tamen ita exigente mutantur & abrogantur, inq́ earum locũ nouæ, quæ vtilitati patriæ magis accommodatæ sunt, substituuntur.

QVOD SI AVTEM NOMINE FORMAE GVbernationis Regia Maiestas intelligat, eam quam diximus plenam potestatem, næ illa cum propter adductas rationes, tum etiam eas, quæ sequentur, multis modis vitiosa est. Nam cum Illustriss: Principi multa obijciuntur, quæ in illa plena potestate prohibita non inueniuntur, sequitur, aut Principem iniustè accusari, quod eo pacto contra Gubernationis formam à Regia Maiestate datam egerit, aut eam imperfectã censendam, cum illa omnia non contineat, quæ ipsa Reg: Maiest: in benè ordinato Imperio requirit.

DEINDE REPVGNAT EADEM SIBI IPSI, cum Illustriss: Principi iniungatur, vt Regni Regisq́ commodis consulat atq́ prouideat, & tamen ei interdicatur ne Comitia celebret, cum sine illis publicæ vtilitati, rectè aliter consuli nequeat; Quod vel ex eo manifestum est, quod nulli vnquã ferè extiterint Reges, qui sine Comitijs Rempub: laudabiliter gesserint.

Så kan och H: K: M: icke någen twiss Ordning föreställe/ huru om alle saker vthi H: K: M:s fråware skal bestält warde/ Ty effter Landsens lågenheeter sigh dagheligen förandre/ och månge nye tilfälle hende kunne/ Therföre så kan icke all ting effter een Ordning beställes/ hwilket man aff Lagh och Rätt förnimme kan/ Ty åndoch the äre therföre stadgede/ At alle the som vthi Landet boo/ skole sigh ther effter rätte/ så bliffue the likwäl effter Landzens lägenheet förwandlede och förandrede.

Så warder och vthi samme Swenske Sendebudz inlagde skriffter/ mykit H: F: N: tillagdt och beskylt/ hwilket doch vthi Fulmachten aldrig finnes ware forfattet/ och therföre kan samme Fulmacht icke ware fulkombligh/Eller och ther hon fulkomblig skal räknes/ tä beskylles H: F: N: icke medh rätte/ effter H: F: N: i så mätte intet emoot Konungens Regeringz Ordning handlet haffuer.

Så är och samme Fulmacht emoot sigh sielff/ effter thervthinnen warder H: F: N: vpåtagdt/ At H: F: N: skal söke H: K: M:s och thette Rijkes gagn och bäste/ och dochlikwäl förbiuder Rijkzdager/ effter vthan them Rijksens wälferdh och bäste icke kan så warde sökt som thet sigh borde/ hwilket H: K: M: ther aff förnimme kan/at inge Konunger eller Regenter neppligen haffue kunnet wäl regere/ medh mindre the jw vndertijdhen haffue måst kalle Ständerne tilsammen.

 Och til

POSTREMO: REPVGNAT HAEC PLENI-potentia Regiæ Maiestatis juramento, Regniq; Sueciæ Priuilegijs ac Iuribus: Sanctissimo etenim Iureiurando Reg: Maiest: confirmauit, se hoc suum hæreditarium Regnum Sueciæ, Patrui sui Ducis CAROLI, Regniq; Senatorum Consilijs administraturam; At verò cum ea Gubernationis formula conscriberetur, ex cuius præscripto Reg: Maiest: se absente Rempub: moderari, imperauerat, ipsius Celsitudo Regniq; Senatores in concilium adhibiti non fuerunt, multò minus eam approbauerunt, erat enim exterorum quorundam consilio compilata, quæ de re etiam minoris authoritatis esse debet, ideoq; juramentum Regis violaretur, si subditi Mandatu Regis se eidem formulæ subijcere cogerentur.

SECVNDO, INCLYTVM HOC REGNVM EX antiquissimis Priuilegijs, quorum memoria non exstat, Rege absente, Conuentus cogendi facultatem habuit, talia & id genus alia Priuilegia Regia Maiestas salua conseruare & defendere juramento sese obstrinxit.

QVOD VERÒ DNI: LEGATI PRAEOCCVpare conantur, Illustrissimum Principem etiam imperfectæ gubernandi formulæ obedientiam debuisse, quandoquidem exiguo tempore ea gubernandi formula duratura erat, Regia Maiestas enim per occasionem, primo quoq; tempore, in hæreditarium suum Regnum DEO benè fauente, redire constituerat.

AD HAEC

Och til thet sidste/ så kan och sådanne Fulmachte eller (om man så kalle skal) Regeringz Ordning/ icke bliffue antagen och gillet/ effter hon emoot Konungens Eedh och Sweriges Lagh giffuin är / Ty H: K: M: haffuer sworit sigh weele regere sitt Arffkonungerijke Swerige medh Hertigh CARLS/ och Rijksens Rådz Rådh/ Nw är thenne Regeringz Forme/ effter hwilken Rijket vthi H: K: M:s fråwarc /skal regeret warde/ vthan Hertigh CARLS och Rijksens Rådz Rådh/ stält och giffuin / och aldrig aff them samtyckt och bewilliget/ vthan egenom fremmendes Rådh tilsammensatt/ hwilken och ther före så mykit mindre gälle bör / Therföre were thet emoot Konungens Eedh / hwar H: K: M: wille tillåte vndersåterne/ sigh ther effter rätte.

Thernäst/ så haffuer och Sweriges Rijke aff ohrminnes Rättigheet then machten hafft / at thet haffuer/ när Konungerne vthlåndes haffue warit/ Rijkzdagher mått halle / hwilken H: K: M: så wål som alle andre Frijheeter haffuer löffuet egenom sin Eedh at förswara.

Men thet wälb:re Sendebudh föregiffue / at fast än then Regeringz Ordning hade warit ofulkomblig så hade likwäl H: F: N: bort sigh ther effter rätte/ medhan thet hade kunnet warit en stacket tijdh / at man på then Regeringz Ordning lijte skulle/ Ty H: K: M: achtede medh Gudz tilhielp medh förste tilfälle och lägenheet komme til H: K: M:s Arffrijke igen.

Ther-

AD HAEC ILLIVS CELSITVDO RESPONdet, quod grauißima Regni negocia, de quibus supra dictum est, tam necessario tempore moram non admitterent, & rebus sic stantibus, Regno vel vno mense irrecuperabile damnum facere potuisset, multò maiora damna, duorum annorum spacio exoriri potuissent: Accedit quod discedente Regia Maiestate absente damnum reditionis spes ferè omnis sublata erat, cum Dominis Senatoribus & Ordinibus Regni Poloniæ, vsq; ad vitæ finem mansuram se Regia Maiestas ipsis confirmauerat.

SECVNDO CONQVERITVR REGIA MAIESTAS, ILLIVS CELSITVDINEM FEVDA CONCESSISSE, QVOD SOLI REGI DE NOSTRO IVRE, IN SIGNVM SVPREMAE PRAEEMINENTIAE EST RESERVATVM.

AD HOC ILLIVS CELSITVDO RESPONDET, SI REGIA MAIESTAS RECTA secum via reputare velit, quid propriè sit Feuda concedere, de quo nostrum Ius loquitur, Illius Celsitudinem hac in re contra Maiestatis Regiæ authoritatem quicquam commisisse nunquam demonstrabitur. Nam quod illius Celsitudo nonnullis Illustribus personis, quasdam Prouincias & prædia aßignauerit, in eo Feuda concesisse dici non potest, cum ea, non vt Feuda ipsis relicta sunt, sed partim oppi-

Ther swarer H: F: N: så til/ at sådanne wichtige ährender som tå på färde wore/ och tilförende äre vpräknede/ tilstadde icke nägen drögzmål/ och kan Rijket vthi sådanne tilfälle tage på en Månedt så stoor skade/ at thet aldrig thet förwinne kan/ än sidhermeere på tw åhrs tijdh/ som nw skeet är. Så weet man och fast andre beskeedh/ om H: K: M:s tilkommelse j sitt Arffrijke igen/ Ty H: K: M: hade the Polniske Ständer tilsagdt/ sigh willie all sin lijffztijdh bliffue hoos them/ som förbemält är.

THEN ANDRE H: K: M:s beskyllning är/ At H: F: N: haffuer Låhn lånt/ hwilket är *Regale*, och höxer Konungen alleene til.

THER TIL SWARER H: F: N: At thet icke bewijsligit är/ om man elliest grannelig en wil tilsee hwadh rätt är/ Låhn låhne/ om hwilket wär Lagzbok taler. Och ther H: F: N: haffuer inrymbt någre höxe Personer/ Godz och Gärder/ thet kan icke heetes Låhn låhne/ effter them samme Godz icke förlänte äre/ vthan them alleenest efterlåtne på nägen tijdh/ til at affleggie then Ränte/ som the för the stoore Summor som Cronen them skyldig är/ haffue at kräffie/ på thet at Hoffuudstolen icke skal förökes/ Konungen och Rijket til en stoor skade: Och en part för then tienst som the Rijket giordt haffue/ och än-dagheligen göre/ Och ther H: K: M:

B b icke ha-

oppignorata nomine æris alieni, quod ipsis à Regno Regiaq; Maiestate debebatur, & jam longo tempore caruerunt, ut eorum annuis prouentibus, usuræ compensarentur, ne Capitalis summa cum Regis Regniq; detrimento nimium excresceret: partim propter operam, quam Regno nauarant & adhuc quotidiè præstant. Et si hoc Regiæ Maiestati displicuisset, Regiam Maiestatem aliam viam ostendere oportuisset, qua dissolui contracta debita potuissent, & cursus usurarum impediri, quod tamen hactenus factum non est, licet Regia Maiestas aliquoties ea de re admonita fuerat. Nam cum jure ipsis hoc debebatur, non potuit Illustrissimus Princeps illis hoc denegare, aut per vim auferre. Adhæc per literas Regia Maiestas Illustrissimum Principem sollicitauit, ut de medijs quibus nonnullis ex ijs satisfieret, cogitaret, in cuius rei euidentiam, literæ in medium produci possunt. Huc accedit & illud, quod quicquid illis Illustrissimus Princeps reliquerat, id cum hac conditione concessit, si Regiæ Maiestatis consensum impetrare possent, quo ostendit se superiorem agnoscere, sine cuius consensu, nihil aggredi velit, quod ad illius Maiestatem spectat.

TERTIO OBIICIT REGIA MAIESTAS, QVOD SVÆ MAIESTATIS FIDELES MINISTRI OPPRIMVNTVR ET LOCO MOVENTVR.

Ad hoc

icke hade weelet sådant haffue/ tå hade H: K: M: borde sagdt några andre vthwäger / hwilket än här til dagz icke skeet är / oanseet at H: K: M: är ther om tillförende nogsampt tilkenne giffuit. Ty effter the ther til berättigede äre/ så kan H: K: M: icke medh wåld them theres förhålle eller ifråtage / Och therföre måst söktt til thenne medel/ effter inge andre haffue på färde warit. Så haffuer H: K: M: och egenom sin skriffuelse til H: F: N: begäret/ at H: F: N: wille tänckie til the medel / egenom hwilke en part aff them kunne tilfridz ställe warde/ som åtskillelige breff äre ther om til at framleggie. Och öffuer alt thette / så är them sådant inrymbdt / på H: K: M:s behagh / medh hwilket H: F: N: nogsampt tilkenne giffuer / at H: F: N: icke j så måtte wil något emoot H: K: M:s myndigheet handle eller företage.

THEN TRIDIE H: K: M:s beskyllning är / At H: F: N: H: K: M:s trogne tienere förtrycker/ affsetter och förföljer.

THER VPÅ ÄR H: F: N:des rättmätige Swar / At H: F: N: icke weet/ När H: F: N: haffuer H: K: M:s trogne tienere förtryckt / Ty thet H: F: N: haffuer en hoop Affällinger ifrå wår Religion / hwilke H: K: M: til stoore Embeter och Befalninger här i Rijket haffuer vpsatt/ vthan H: F: N:des rådh och wetskap/ widh theres Be-

 falnin-

AD HOC RESPONDET ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS, SE NVNQVAM Illius Maiestatis fideles seruos persequutum esse, vel iniuria affecisse. Nam quod nonnullos Pontificio fermento infectos, quos Regia Maiestas Rerum Gubernaculis illius Celsitudini Regniq; Consiliarijs inconsultis, admouerat, suis officijs priuauerit. In eo fideles ministros oppressisse dici non potest, cum Regia Maiestas ipsa, sua cautione illis ad eiusmodi munera & honores aditum intercluserit.

DEINDE IVSTICIAE PROPORTIO VETAT, vt ex Regni reditibus sustententur, cum ex præscriptione cautionis Regiæ ab officijs sint remoti nullamq; operam Regno præstent, vel vnquam antea nauarunt.

TERTIO, CVM IPSIS IVXTA REGIS SEcuritatem plus non debeatur, quam vt vna cum reliquis incolis, Regni priuilegijs juribus & immunitatibus perfruantur, quomodo potest illis aduersus hanc limitatam conditionem aliquid vlterius, saluo Regis juramento concedi. Nam qui plus alicui permittit, quam Regis juramento cautum est, ille in Regis juramentum impingit.

QVARE ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS illos non oppreßit (si modo aliqua oppreßio dicenda foret) sed illi primum se ipsos, qui relicta nostra Religione, in Pontificiorum castra transierunt. Deinde etiam Regia Maiest: qui sua cautione illos officio ac dignitate priuauit.

ADHAEC DISSIMVLARI NON POTEST, quod maxima pars illorum, quos Regia Maiestas eiusmodi

munere-

falninger och Embeter skildt/ thet kan icke heetes H: K: M: s trogne Måns förtryckelse / effter H: K: M: egenom sin Eedh och försäkring sielff haffuer them ifrå sådanne Befalninger vthslwtet.

Så kunne the och icke effter naturlig skääl och Iusticiæ proportionem, aff Cronens ingield försorgde bliffue / allthenstund the effter Konungens försäkring affsatte äre / och Cronen ingen tienst göre / eller en part någen synnerlig giordt haffue.

Och effter them intet meere effter Konungens egen Eedh bör/ än at niute Sweriges Lagh / Priuilegier och Frijheeter lijke medh andre Sweriges vndersåter/ huru skulle tå them emoot then limitatam conditionem, som vthi Konungens Eedh vthtryckes / meere effterlåtit warde/ eller effterlåtes kunne/ medh mindre än at emoot Konungens Eedh worde handlet / Ty hwilken som enom meere effterlåter än Konungens Eedh vthwijser/ han handler emoot Konungens Eedh.

Therföre haffuer H: F: N: them j så måtte icke förtryckt (om thet och näget förtryck skal nämpndt warde) vthan först the sigh sielffue / för thet the haffue söndret sigh ifrå wår Allmennelige Religion / och sedhan H: K: M: egenom sin Eedh och försäkring.

Så haffue och meste deelen aff them som Konungen om sådanne Embeter betrodt haffuer / warit otienlige och Almogen odugse/och icke medh H: F: N: des

 och Rijk-

muneribus præfecerat, planè inepti ad rem gerendam subditisq; inutiles fuerunt, nec cum consensu Illustrissimi Principis, Senatorum Regni ac subditorum, uti leges præcipiunt, ijs officijs sunt præfecti: Quare jure ab ijsdem remoti.

POSTREMO NONNVLLI EX IIS, QVIBVS talia officia assignata erant, nefandorum scelerum accusabantur. Et quia seipsos regere non potuerunt, nec alijs ut imperarent, æquum erat. Quos etiam Illustriß: Princeps sibi persuadere non potest, inter Regiæ Maiestatis fideles ministros numerari, cum illud Regiæ Maiestati dedecori & opprobrio esset futurum, si talium hominum opera uteretur.

QVARTA REGIÆ MAIESTATIS QVÆRELA, QVOD REGIAE MAIESTATIS LITERAE INHIBITIONIS, ALIAQVE DIPLOMATA CONTEMNVNTVR.

AD HOC ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS RESPONDET, SE DIPLOMATA Regia nunquam contemptui habuisse, quando secundum præscripta legum data essent, nec cognitionem legitimamq; causæ decisionem impedirent. Quod autem Illustrissimus Princeps nonnullos, qui præiudicio communis famæ laborabant, ac inauditorum criminum accusabantur, in iudicio comparere compulerit: Deinde etiam quosdam mendaces

homines

och Rijksens Rådz Rådh / så och Almogens samtyckie / som Lagh säger / ther til kempne / Och therföre effter Swериges Lagh och gamble Priuilegier råttmåteligen affsatte.

Til thet ytterste / så haffue och meste deelen aff sådanne Personer warit berychtede / och therföre bör them icke regere andre / effter the sigh sielffue icke wål regeret haffue / Och förseer H: F: N: sigh til H: K: M: at sådanne berychtede Personer icke warde vnder H: K: M:s trogne Mån och tienere råknede / effter thet H: K: M:s myndigheet och Existimation, och mången åhrlig tienere mykit förnär år.

THEN FJERDE H: K: M:s beskyllning år / At H: K: M:s Förswarelse så och andre breff / förachtes.

THER VPÅ ÅR H: F: N:des RÄTTmåtige Swar / At H: F: N: haffuer H: K: M:s breff vthi ingen måtte förachtet eller ogillet / ther the haffue warit laghligen giffne och til råtte. Men thet H: F: N: haffuer laghligen låtit slå effter några berychtede Personer / som för groffue och ohörlige laster åre blesfne beskylte / och (theß werr) öffuertyges kunne / och sombliga aff them til laghlig ransakning och förhör låtit anamme / Sedhan och hafft för sin egen Person laghligit

tiltal

homines, qui de illius Celsitudine multas criminationes in vulgus sparserant, iniuriarum actione conuenerit; ac praeterea nonnullorum aliorum Imperium, qui se Suder. opensi Decreto opposuerunt, abrogauerit, quos tamen homines omnes suis Diplomatibus ne in iudicio comparerent, suam in fidem & tutelam Regia Maiestas receperat: In eo Illustriss: Princeps cogitare non potest, se contra Regiae Maiestatis literas inhibitionis, de quibus Iura loquuntur, quicquam admisisse, cum illae ipsae literae jure nullae essent.

NON POTEST AUTEM REGIA MAIESTAS *suis literis eiusmodi homines tutari, cum juramento receperat, se Iura Regni salua conseruaturam, & legibus expressum sit, vt qui communi famâ oneratus fuerit, se suspicione liberet.*

DEINDE, NEC CAESARI TANTA POTENTIA *est, vt tertio jus suum auferre possit, aut cui culpam condonare, nisi cum parte laesa prius transigatur. Quare cum ijdem homines Illustrissimum Principem aliosq; laeserant, non potuit Regia Maiestas illos ab omni actione suis Diplomatibus immunes praestare.*

ADHAEC, CUM NIHIL IN SUDERCOPENSI *Conuentu actum sit, quod non ad salutem Regiae Maiestatis & patriae plurimum conferat, ac Religionis concordiae inseruiat, vnde etiam legitimus idem Conuentus non iniuria vocatur, ideò earum literarum, quibus illi, qui Sudercopense Decretum impugnant, defenduntur, authoritas*

vlla es-

tiltal til några lögnachtige Menniskior / som om H: F: N: groffue lögner och iniurier haffue vthspridt / Såsom och til en hoop andre / the ther sigh emoot Suderköpingz Beslwt haffue vplagdt / och ther ifrå affsöndret / hwilke Personer alle / H: K: M: haffuer egenom sine förswarelse breff tagit vthi sitt hegn och förswar. Så at the til alt laghligit tiltal icke äre plichtige at sware / Så synes H: F: N: ther medh icke näget ware handlet emoot H: K: M:s Förswarelse breff / om hwilke Lagh förmåler / effter sådanne breff emoot Laghen giffne äre / och therföre icke bör achtes eller gilles.

Ty först / så kan H: K: M: sådanne Personer vthi sitt hegn och förswar icke tage / effter H: K: M: haffuer loffuet sigh weele hålle allan Swetiges Almoge widh theres beskreffne Lagh och Rätt / och alle rättwiße styrckie och vthi Laghen vthtryckeligen förmältes / At sådanne Personer som vthi vppenbart rychte komne äre / skole sigh för sådanne tilmähle frije.

Så haffuer och icke Keysaren then macht och myndigheet / at han någers Rätt kan bortgiffue / eller och någen sin brott förlåte / medh mindre än saken medh Målsägenden är först förlijkt / Och effter både H: F: N: så och andre vpå sine egne wägne laghligit tiltal til sådanne Personer haffue / Therföre kan H: K: M: them icke medh sine Förswarelse breff / för sådanne laghlige tiltal förswara eller frije göre.

Och til thet Tridie / effter j Suderköpingz Rikzdagh intet annet handlet är / än thet som länder H: K: M: och heele Fädhernesslandet til wälferdh och

 beständ/

vlla esse non poterit, præsertim cum ijsdem Regia Maiestas magnam fenestram dissentionibus, animorumq; distractionibus in Regno aperiat, pro vt quotidiana experientia ostendit, & nunc in Finlandia luce merediana clarius est, vndè Regum ac Regnorum interitus nasci solet.

DEINDE ADVERSANTVR EAEDEM LITERÆ *Regis juramento, iuriq; nostro municipali, in quo ita descriptum extat.* Omnes suos subditos tuebitur ac defendet, præsertim verò pacificos & quietos, qui secundum Legum præscripta viuere velint, tam contra turbulentos & contensiosos, indigenas quàm exteros defendet, In primis autem immunitatem Ecclesiasticam, omniaq; beneficia mulieribus & domibus indulta atq; concessa, tuebitur. *Nam contra hæc omnia peccandi Regijs diplomatibus captatur occasio. In Finlandia etenim ad apertum bellum res deducta est, subditorum facultates nouis intollerabilibusq; exactionibus exhaustæ & attenuatæ, ita vt Regiæ Maiestati tributum pendere nequeant, & fame aliquoties centeni perierint, Præterit iam Illustrißimus Princeps reliquas iniurias, quibus subditi afficiuntur, vt sunt rapina, raptus, stuprum, vis aperta, pacis domesticæ violatio, ac multæ aliæ, quæ nunc recensere nimis longum foret. Quæ tamen omnia non solum impunita hactenus manserunt, licet Regia Maiestas aliquoties de ijsdem admo-*

nita

bestånd / Religionens eenigheet til styrckie / Arffföreningen / så och godh Ordning j Landet widh macht at hålle / Och är förthenskuld ett laghligit Möthe / som förb : t är. Therföre så kan H: K: M: s förswarelse breff ther emoot giffne / icke nägen macht haffue eller gälle / Synnerligen / effter och egenom them giffz tilfälle til stoor twedrecht / splijt och oenigheet j Regementet / såsom man nw dagheligen förnimmer / och är vthi Finland ögensynligit til at see / hwilket alt pläger ware Landz och Rijkers vndergång och förderff.

Så komme och samme Förswarelse breff / icke öffuer eens medh Laghboken / eller Konungens Eedh / ther så står / Han skal allan Almogen sin / frida och frelsa / särlika the spake / som medh spåkt och medh Laghen willie leffua / så för ostyrligom / wrongom / Inländzskom som vthländzskom / Särlika j åminnelse haffua / at holla och styrkia Kyrkiofridh / Qwinnofridh och hemfridh. Emoot hwilket alt egenom samme Förswarelse breff tages tilfälle at handle / Ty vthi Findland haffuer sigh theregenom förorsaket vppenbarligit örligh och krijgh / Vndersåterne warde ifrå theres wanlige skatt afftrengde / och olaghlige och odrågelige vthlager vpålagdt / til theres ytterste förderff och vndergång / så at mänge hundrede åre suultne ihiäl / förvthan all annen orätt och öffuerwåld / som then gemeene Man wederfares och warder tilfoget / som är rån / hemgång / wåldtäkt / hemfridz och Qwinnefridz förkrenckelse / och annet meere / som förlongt wore at vpräkne / hwilket alt icke är alleene här

 til

nita fuerat, verum insuper Regia Maiestas missis Legatis edixit, ne aduersus illum, qui huius mali author & caput est, de jure procederetur.

QVOD VERO AD ALIA REGIAE MAIE*statis Diplomata attinet, illis sua authoritas semper salua mansit, ubi legibus, Regioq́; juramento conformia fuerunt. Deinde non solum in Suecia, verum etiam apud alias gentes ferè omnes, vsu receptum est, vt quicquid Reges in sua absentia gestum vellent, ad eum, qui Regno præfectus esset, perscribere soleant, vt ex sæpè memorata Vnione apparet. Accedit ad hæc, quod falsis eorum narratis, qui Regiam Maiestatem de eiusmodi literis sollicitant, Regia Maiestas in fraudem deducitur, talesq́; literas dat, quæ Regno maximo detrimento essent futuræ, si exequutioni mandarentur. Postremò Regia Maiestas Iureiurando promisit, se de consultu Ducis CAROLI Regniq́; Senatorum, Regnum administraturam, quomodo igitur saluo juramento Regnum dum in Polonia commoratur, eorumq́; hominum præsentia destituitur, quorum opera se vsuram receperat, ordinare potest.*

QVINTO

til dagz bleffuet ostraffet / och icke eens skaffets bøther vpå / vthan nw här öffuer egenom H: K: M:s vthskickede Sendebudh / förbudet / At icke något emoot honom / som rätte Banemannen är / skal företages.

Hwadh the andre Breff widhkommer / så äre the icke heller förachtede wordne / vthan altijdh sin krafft hafft, när the haffue warit laghligen giffne / och Fädhernesslandet nyttige: Men när the haffue ther emoot strijdt / så kan och H: K: M: icke förundre / at the icke vthi sådanne acht och myndigheet äre häldne wordne / som ellieest the ther haffue warit laghligen giffne. Så haffuer thet altijdh warit här j Swerige brukeligit / At när Konungen haffuer vthan Landz stadder warit / och weelet något hafft beställt / tå haffuer han Rijksens Föreståndere och Rådh ther om förnimme låtit / såsom aff Vnionen tilförende bewijst är / hwilke och effter Konungens Eedh bör wette / huru om alle saker j Regementet skal warde beställt / Sa kan och skee / At H: K: M: egenom theres berättelse / som H: K: M: om sådanne breff besökie / offte warder förorsaket / giffue sådanne breff / som orättwijse och Fädhernesslandet skadelige kunne ware / effter som och nw dagheliig förfarenheet vthwijser / at många haffue breff på then skuld och gäld / som för månge åhr sedhan är betaldt. Så warder och Rijksens Ränte egenom sådanne breff bortgiffuen och förringret / hwilket icke bör tilstädies. Och öffuer alt thette, så lyder och Konungens Eedh / At H: K: M: wil Swerigis Rijke / medh thes Rijkes Rådz Rådh / styre och regere / Huru kan tå H: K: M: om Regeringen beställe / eller och andre förordne / som then stulle förestå, mel han H: K: M: vthan landz är.

 Then

QVINTO ILLVSTRISSIMO PRINCIPI OBIICITVR, QVOD SVBDITIS NOVAS EXACTIONES AEDIFICIORVM STRVCTVRAS, HOSPITVMQVE ALENDORVM ONERA, IMPOSVERIT.

AD HOC ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS RESPONDET, QVOD REGIA MAIE*stas id factum esse nunquam euincet. Quamdiu enim Illustrißimus Princeps Gubernationi præfuerat, in hoc semper incubuit, vt subditi oneribus, quibus hactenus præmebantur, leuarentur, de quo testimonium omnes incolæ perhibebunt. Quæ autem Sudercopiæ communibus suffragijs decreta est contributio, eam subditis Illustrißimus Princeps non imposuit; sed subditi vnanimi consensu approbarunt. Nam cum Magnifici Senatores ad Ordines Regni referrent, quantis nominibus Regnum esset obstrictum, quæ sine subditorum auxilio dissolui non possent, & ab ijs peterent, vt communicatis consilijs, media excogitarent, quibus Regnum ex hisce debitis eluctari posset, omnium voces in hanc contributionem dirigebantur.*

ADHAEC PRINCEPS ILLIS DEMANDAVIT, *qui ad contributionem colligendam deputati erant, ne plus quam facultates subditorum permitterent, & ipsi sponte conferre vellent, à quoquam exigerent. Quare immeritò*

Regia

THEN FEMTE
H:K:M:ts beskyllning är / At H:F:N: haffuer vndersåterne beswäret och betunget medh Nye beskattninger / Bygninger och Festninger.

THER TIL ÄR H:F:N:des RÄTTmätige Swar / At thet skal aldrig bewijses. Ty sedhan H:F:N: sigh thette mödesamme Regemente vpåtogh / haffuer han altijdh låtit vndersåterne bliffue widh sine åhrlige vthskylder / effter som hwar och en åhrligh Swensk Man skal wette H:F:N: witnesbördh giffue. Men thet som vthi Suderköping aff gemeene Rijksens Ständer godwilleligen bewilliget bleff / til at affläggie Rijksens skuld medh / thet haffuer icke H:F:N: lagdt Almogen vpå / Vthan när thet aff the gode Herrer Rijksens Rådh war framsatt / och aff Ständerne begäret / At the wille tänckie til the medel / egenom hwilke Rijksens gäld kunde bliffue affbetalte / Tå haffue the aff egit rådh och bewägh / thesse medel vptänckt och beiaket / och icke H:F:N.

Så haffuer och H:F:N: sedhan befalet them / som vthsende wore at samble och vpbära för:de hielpe Skatt / At the skulle läte hwar och en giffue effter som honom täcktes / och hans förmögenheet tillade / och ingen ther öffuer betunge / och är en stoor deel än hoos vndersåterne ekrafdh / för theres oförmögenheet skuld / Aff hwilket nogsampt vppenbart är / At H:F:N: icke haffuer medh samme Skatt Almogen betunget / vthan the sielff-

the sielff-

Regia Maiestas Illustriß: Principem accusat, quod nouis exactionibus subditos onerauerit.

DEINDE TOLLERABILIOR SVBDITIS hæc contributio est, crebris illis grauissimisq; exactionibus & novis aucupijs, quibus bonis subditorum veluti prædæ, insidiæ structæ sunt, illiq; ad summam inopiam redacti.

QVARTO, HAEC EXACTIO NON NISI IN casibus de jure permißis subditis imposita est. Quamuis enim DEI beneficio desiderata pax ab hoste Moscho Regno esset constituta: attamen militibus, quorum opera hoc Regnum pro sua salute contra suos hostes vsum fuit, & alijs, qui magnas pecuniæ summas ad gerendum illud bellum in vsum Regni mutuas exposuerunt, nondum erant sua stipendia & debita soluta. Hæc fuit causa exactionis, quæ imposita est subditis, non aliter ac si bellum adhuc gereretur, quandoquidem debita, tempore belli contracta, nondum vt dixi, erant soluta.

QVINTO, ERANT QVAEDAM ILLVSTRES Personæ & Regum Filiæ, quæ dotem suam è Regno petebant. Vt igitur, id quod ipsis dotis nomine debetur, impetrarent, subditos, secundum leges contribuere debere, visum fuit, imò Regia Maiestas ipsa postulauit, vt Illustrißimus Dux subditis contributionem imponeret, ad

elocandam

the sielffue godwilligen then wedertaget / och anseet Rijksens höge tarff och lägenheet.

Så är och then Skatt drägeligh emoot the månge och stoore Beskattninger och Finantzer / såsom j thenne åhren wancket haffue / Rijksens vndersåter til merckelig tunge och beswäring / som haffue warit Gärder / Gärdeköp / och annet meer / som långt wore at vpräkne / hwilket haffuer warit een osäyelig Summa / och ingen neppligen weet / hwart thet är tagit wägen / eller eens giordt Räkenskap före / Och thette ringe skal nw wijtes H: F: N: vpå / lijke som H: F: N: hade begynt näget nytt / eller medh Rijksens Rådh hade wist någre andre vthwäger / At Rijket hade måtte komme vthur thet förtall / at thet icke skulle kunne them betale / som j thesse Feigdetijdher til thes bäste förstreckt haffue.

Ther til medh / Så är och icke then Skatt vpåbuden / vthan vthi the fall som Lagh förmäller / Ty ändoch (Gudh thes loff) wij til en godh och behagelig fridh medh Muschowiten kompne äre och icke aff någen Feigde wette / Så är doch icke Krijgzfolket betalt / som sigh haffue bruke låtit för Sweriges Rijkes wälferdh och Sweriges Rijkes Fiender / Så och andre som merckelige Summor til samme Krijg och Rijksens bäste förstreckt haffue / bleff tå thenne Skatt vpålagdt / icke anners än som Krijget än nw hade stådt vpå / efter än tå obetalt war / hwadh som på Krijget war kostet.

Så wore och någre höge Personer och Konunge döttrer / som theres Brudhskatt här aff Landet kraffde / til hwilkens affbetalning och vndersåterne effter

 Laghen

elocandam Dominam ANNAM Regiam Virginem. Ideoq; ipsius Celsitudini fit iniuria, cum accusatur, quod subditos nouis exactionibus onerauerit, præsertim cum ijdem subditi sua sponte in eandem exactionem consenserint, seq; ex legum præscripto eam non recusare debere affirmarint: Accedit, quod summa Regni necessitas, quæ lege caret, vt supra commemorauimus, postulauerit.

QVOD AD NOVA ÆDIFICIA ATTINET, QVIBVS ERIGENDIS SVBDITI occupati ac grauati dicuntur, non venit Illustrissimo Principi in mentem, se alia, nisi ea ædificia & opera imperasse, quæ ad arces & prædia, sarta tecta conseruanda, nauesq; reficiendas & alia præstanda, quæ ad propulsandas hostiles irruptiones & Regni defensionem tempore necessario opus essent, facere ex legibus Sueticis subditi obligati sunt, & tamen in his omnibus Illustrissimus Princeps limites eius constitutionis, quam Regiæ Maiestatis Dominus Parens inclytæ memoriæ, sanciuit, atq; ipsa Regia eius Maiestas discedens reliquit, non egressa est. Si verò Regiæ Maiestati ea quæ diximus ædificia omninò prætermittere videatur, Illustrissimus Princeps non repugnat.

AD HOSPITES QVOD ATTINET, QVI SVBDITIS ALENDI, QVO IVRE, quaue iniuria obtrusi dicuntur, confidit Illustrissimus Princeps neminem, neq; de se, neq; de suis ministris, hoc nomine meritò & jure queri posse.

SEXTO

Laghen äre plichtige vndsetning och hielp göre / Och haffuer H: K: M: sielff begäret / At H: F: N: wille Almogen om hielp til then Högborne Fröken ANNAS vthredzel besökie / Skeer förthenskuld H: F: N: maen rätt / thet H: F: N: warder beskylt / At H: F: N: haffuer Almogen medh Nye ålager betunget / vthan the haffue thet sielffue godwilligen betaket / och effter Laghen sigh ther til skyldige bekent / Så haffuer och Rikſens högste tarff så tilsagdt / som förbemält är.

Til Bygningen weet H: F: N: sigh icke heller näget haffue vpåleggie låtit / thet som onödigt eller vndersåterne til någen besråring warit haffuer / vthan hwadh som til Slott och Gärders nödhtorfftige vppehåldning haffuer behödz / Såsom och til Skipp och annet / som til Rikſens wärn och förswar ware bör / när så behöffues kan / ther til vndersåterne effter Laghen skyldige äre at förhielpe / Och doch vthi alt thette icke öffuerträtt then Ordning / som H: K: M: s salige Her Fadher / s och H: K: M: effter sigh läth. Men hwar H: K: M: medh Byngingerne wil aldeles låte bestå / thet kan H: F: N: för sin person wäl lijde.

Öffuer någen olaghlig Gesting / anten aff H: F: N: eller aff H: F: N: des Folk / förhoppes H: F: N: At ingen medh skääl skal kunne haffue sigh til at beklage.

SEXTO CRIMINATVR IPSIVS REGIA MAIESTAS, NON RECTE COLLOCATOS ESSE REGNI PROVENTVS ET REDITVS, IDEOQVE AD REDDENDAM RATIONEM IPSIVS CELSITVDINEM ADHORTATA EST.

AD HANC CRIMINATIONEM IPSIVS CELSITVDO RESPONDET, SE NE *teruncium quidem ex Regni reditibus in suum vsum transtulisse, sed quicquid ipsius Celsitudo accepit, optimè se collocasse affirmat, nempè ad Reipub: æris alieni solutionem, & alias necessarias Regni expensas, vt Regij ratiocinatores, qui tabulas expensarum asseruant, sciunt, deq; ijs rationem reddere poterunt, quicquid verò Illustrissimus Princeps ipse per suos ministros accepit, vt cuprum, butyrum, aliasq; merces, id omne ipsius Celsitudo nomine solutionis debitarum sibi pecuniarum, aliarumq; rerum, quas ipsius Celsitudo multis ab hinc annis Regiæ Maiestatis Domino Parenti, inclytæ memoriæ, & Regno, mutuò dederat, sibi vendicat, & restat adhuc non contemnenda summa, quæ nondum soluta est, vt ex tabulis expensi & accepti videre est.*

ET SI REGIA MAIESTAS IN MEMORIAM *reuocare velit, quomodo huius Regni reditus per suas largitiones, literis in Polonia scriptis imminuerit, & alia per*

Regia

THEN SJETTE

H: K: M:s beskyllning år/ At

H: K: M: meener icke rått ware handlet medh Rijksens Rånte och Pråtzel / Och therfôre begårer H: K: M: At H: F: N: skal gôre reede och Råkenskap.

THER VPå åR H: F: N:des SWAR/ At H: F: N: icke then ringeste Penning aff Rijksens Rånte haffuer til sin egen nytte anammet eller anwendt / Vthan hwadh H: F: N: haffuer bekommit/ thet fôrhoppes H: F: N: sigh wål haffue fôreståndet/ och år anwendt til Rijksens gåldz affbetalning / och andre Crononnes nôdhtorfftige vthlager / fôr hwilken H: K: M:s Cammerere och andre Befalningzmån/ aff hwilke hon alleene warder vpburen/ måge reede och Råkenskap gôre. Hwadh H: F: N: fôr sin person bekommit haffuer / som år Kopper / Smôr / och andre wahrur / thet haffuer H: F: N: vthi sin betalning fôr sine vthlagde Penninger och Penningz wårde / som H: F: N: fôr månge åhr sedhan / H: K: M:s Her Fadher och Cronen / sedhan H: K: M: aff Rijket drogh / haffuer fôrstreckt / anammet / och ståår ån nw een merckelig Summa tilbake obetalt / som Råkenskaperne skole vthwijse.

Och ther H: K: M: wille någet litet ihogkomme / huru Rijksens Rånte egenom H: K: M:s Fôrlåninger ifrå Polen / åre bortgiffne / och thet andre egenom H: K: M:s bref och bestelninger fôrslingret / tå

 hade

Regia diplomata & literas salariorum profuderit & dissipauerit, certè non satis causæ ad postulandam ab Illustrißimo Principe rationem, ipsius Maiestas haberet. Nec est quod ipsius Maiestas ex voto quandam rationem expectet, cum reditus Finnoniæ profusi, & facultates incolarum à militibus, quos alere coacti sunt, ita attenuatæ & exhaustæ sint, vt Regi vel Regno nihil pendere possint. Illustrißimus Princeps etiam, non solum diligenter in hoc incubuit, vt reditus Regni justè conseruarentur, ideoq; malam gratiam apud multos inijt, verum etiam id dedit operam, ut reditus Regij augerentur, sicut doceri potest, reditus ex fodinis, multò esse quàm antea ampliores, & plus etiam commodi accedere his potuisset, nisi quorundam inobedientia impedimento fuisset.

SEPTIMA REGIÆ MAIESTATIS OBIECTIO EST, QVA ACCVSAT ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM, QVOD RELIGIONEM MVTARE CONATVS SIT.

AD HANC OBIECTIONEM IPSIVS CELSITVDO SIC RESPONDET, SE IN RELI*gione nihil mutasse, sed quæ Regni Senatores, Episcopi, Proceres, atq; Ordines in Conuentu Vpsalensi comprobauerunt, ea ipsius Celsitudo ipsorum arbitrio permisit. Neminem enim fugiebat, quam graues & periculosæ superioribus*

ribus

hade H: K: M: ringe orsaak at fordre någen Råkenskap aff H: F: N. Så haffuer och H: K: M: ingen godh Råkenskap at förwente / effter Ränten vthi Finland är förstingret / och vndersåterne egenom Bårgeläger så vtharmede / at the intet förmå göre H: K: M: och Cronen sine vthskylder / och hwar the än nw något hade / så weet tå ingen hwart Räntan är tagen wägen. H: F: N: haffuer och icke allceenest medh all flijt winlagdt sigh / at Crononnes Ränte mätte rätteligen bliffue tilsammen hållen / och ther egenom förwerffuet sigh stoor otack hoos mångom / vthan haffuer och hafft vmsorg och wärdne / at Konungens Ränte mätte bliffue förmeeret / Såsom är bewijsligit / hwadh vthi Bergwercken Konungen til fordeel wederfaret är / och än meere hade skee kunnet / hwar meere hörsamheet til H: K: M:s gagn och båste hade bewijst warit / än som skeet är.

THEN SJUNDE

H: K: M:s beskyllning år / At H: F: N: haffuer frestet förnyelse j Religionen.

THER VPÅ ÄR H: F: N:des RÄTTmätige Swar / At H: F: N: haffuer ingen förandring giordt j Religionen: Hwadh Rijksens Rådh medh Biscoper / Prelater / och the andre Ständer vthi Vpsala samtyckt haffue / thet haffuer H: F: N: stelff satt them j ſlöön / Effter vthi H: K: M:s Her Faders

tijdh /

ribus annis, sub Regiæ Maiestatis Domini Parentis Regis IOHANNIS, inclytæ memoriæ, imperio, dissensiones & dissidia exorta fuerant, idcircò spe consilioq́ his malis remedium afferendi, controuersias componendi, concordiæq́ in Religione resarciendæ studio, Vpsaliam conuenerunt. Est enim Religionis concordia subditorum maximum vinculum, quod corda & voluntates eorum potissimum inuicem conciliat & conglutinat. Econtra verò, nulla ex re maior animorum & voluntatum distractio, Rerumq́ publicarum pernicies nasci potest, quàm ex Religionis disparitate. Quamobrem Regia Maiestas Illustrissimum Principem immeritò accusat, imò potius in Regiam Maiestatem hæc obiectio retorqueri potest. Nam illa quidem restaurationem Pontificiæ Religionis dissimulat, dum libertatem Religionis permittere videtur, interim per suos emissarios Pontifici addictos Sacerdotes, contra juramentum & cautionem præstitam, submittit, qui Pontificias superstitiones, & libellos in vulgus spargant, cuius rei testis est Stockholmia, Cœnobium item Drotningholmense & VVattstenense: Præterea etiam proximè superioribus diebus, ipsius Maiestas subditos ad Pontificias ceremonias, quæ fiũt eleuatione, sale, & candelis, aliasq́ superstitiones, quæ sacrarum literarum fundamento non innituntur, approbandas & amplectendas suo Diplomate adhortata est. An non hoc magis sit tentare Religionem,

quàm

tijdh stoor splijt och oenigheet war vthi Religionen vp-kommen / och bleff förthenskuld samme Möte v[ti]th then acht och meening hållet / at man m[åt]te ther skaffe bother vpå / och all splijt och twistachtigheet stilles / Så och at samme Eenigheet j Religionen m[å]tte åter vpråttet och stadfäst warde. Ty Eenigheet j Religionen / är thet högste som håller vndersåterne vthi inbördes eenigheet sin emellom/ och theres hierter altiides tilsammen binder: Såsom twert emoot igen/ ingen större orsaak til åtskildnet är/ än splijt och oenigheet j Religionen. Beskyller förthenskuld H: K: M: H: F: N: therwthinnen icke medh rätte/ och kan thet meere förstås på H: K: M: som icke wil haffue ord före at freste Religionen / vthan låter Religionen haffue sin frijheet / och emoot Eedh/ lyffte och tilsäyelse / sine Påwiske Präster här och thär j Rijket intrenger/ som bewijsligit är j Stockholm/ Drottningeholm och Wadzstene Clöster ware skeet: Och nw nyligen egenom sine Breff förmaner vndersåterne wederrtage the Påwiske Ceremonier / som är Vphöyelse / Salt / Liws/ och andre flere wiskipelige Ceremonier / hwilke doch vthi then helige Scrifft ingen grund haffue / Sådant är meere freste Religionen än thet H: F: N: förwittes. Och hwar så ther medh handledes / som vthi Vpsala skeedde/ At ett fritt och Christeligit Concilium och Synodus måtte warde hållen / Såsom tå ett Nationale Concilium hölts / tå kunne thet icke heetes at man frestede Religionen / och tå bleffue Eedh / lyffte och tilsäyelse widh macht / och behöffdes icke at insticke här j Rijket så månge Påwiske och affgudeske Böker/ såsom icke heller förföre

 vngdomen

quàm id quod Illustrißimo Principi obijcitur, cuius effectibus non præoccupato judicandum relinquitur. Si verò ipsius Regia Maiestas eam rem hac via aggressa fuisset, vt exemplo Vpsalensis Synodi (quod nationale Concilium fuit) pium & liberum Concilium celebraretur, non posset dici ipsius Regiam Maiestatem tentasse Religionis mutationem, Nam hoc pacto juramentum & assecuratio Regis sarta tecta maneret, nec opus esset Pontificios libellos paßim in hoc Regno spargere, & honestorum ciuium liberos seducere, & imperitæ multitudini, præsertim juuentuti, fucum facere, sicut proximè superioribus temporibus factum esse & adhuc fieri doceri potest, de quo subditi quotidiè queruntur.

DEINDE ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS *omninò confidit, si quædam ceremoniæ ordini in Ecclesijs non magnopere seruientes, sed Pontificiæ idolatriæ non dißimiles, multis scandalum præbentes, ex libertate Christiana abrogantur, non posse eam rem innouationem vel mutationem Religionis appellari: Agit enim Illustrißimus Princeps* DEO *opt: max: gratias, qui ipsius mentem verbo suo ita illustrauit, vt ipsius Celsitudo verbum Dei hominũ commentis discernere queat Præterea etiam Ecclesiasticæ nostræ constitutiones, earum ceremoniarum quæ jam sublatæ sunt, abrogationem permittunt.*

Octauo

vngdomen och månge ährlige Mänz barn här vthaff Rijket/ som nw en long tijdh haffuer skeet / och än nw skeer/ hwilket och dagligen warder klaget.

Och förmeener H: F: N: at ther någre Ceremonier som icke så mykit haffue warit aff nödhen til godh Ordning vthi Församblingen/ vthan haffue medh the Påwiskes affgudherij fast öffuer eens kommit/ Och therföre mången Menniskie förargat/ äre effter wår Christelige frihet afflagde/ thet kan icke kalles någen förnyelse i Religionen/ Ty H: F: N: tacker Gudh/ som H: F: N: vthi sitt helige ord så haffuer vplyst/ At H: F: N: kan åtskillie emellem Gudz ord och Menniskiors stadger/ Synnerligen the som aff sigh sielff äre indifferentes, Så är och vthi wår Kyrkie Ordning effterlåtit / at man samme Ceremonier som nw afflagde äre/ effter lägenheeten förandre må.

Ee ij Thee

OCTAVO REGIA MAIESTAS ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM ACCVSAT, QVOD IPSIVS CELSITVDO OCCASIONEM MVTATIONIS STATVS REIPVBLICAE DEDERIT.

AD HANC OBIECTIONEM ITA RESPONDET, SIBI NON IN MENTEM VENIre, *qua ratione eiusmodi mutationis occasionem dedisse videatur, cum eius Celsitudo tanto ardore, DEI beneficio, puræ Religioni studuerit, Leges & bonum ordinem (absit dicto inuidia) in Regno conseruarit, nam vbi ea, quæ diximus, conseruantur, non præbetur causa vel occasio immutationis, vt naturalis ratio & communis experientia ipsa, documento esse potest. Econtra verò, vbi ea negliguntur & non conseruantur, incolumis Regni Status non potest esse diuturnus.*

QVAMOBREM ILLVSTRISSIMVS PRINceps *ipsius Regiam Maiestatem non sine causa adhortatus est, ne ipsius Regia Maiestas causam vel occasionem mutationis præbere velit, quandoquidem ipsius Celsitudo satis intellexit, quam sæpè contra eius Regiæ Maiestatis juramentum & assecurationem, tum etiam contra Iura Suetica, tam in Ecclesiasticis quam politicis negocijs, vt antè dictum est, peccatum sit.*

NONO

THEN OTTENDE

H: K: M:s beskyllning är / At H: F: N: giffuer tilfälle til förandring j Regementet.

THER VPÅ ÄR H: F: N:des SWAR / At H: F: N: icke kan tenckie / vthi hwadh mått e H: F: N: giffuer tilfälle til förandring / effter H: F: N: medh sådanne alffuar haffuer hållit öffuer Religionen / Swerikes Lagh och all godh Ordning vthi Landet / vthan berömelse at säye / Ty ther thette hålles widh macht / ther kan icke någen förandring förorsakes / effter som naturligh skääl och förfarenheeten medhgiffuer: Men twert om / ther thette bliffuer försummet / och icke widh macht hållit / ther kan icke lenge Regementet bliffue beståndende.

Hwarföre och H: F: N: icke vthan orsaak haffuer H: K: M: formanet / At H: K: M: ingen orsaak eller tilfälle til förandring giffue wil / effter H: F: N. wäl haffuer merckt huru mykit emoot H: K: M:s Eedh / lyffte och försäkring / så och Sweriges Lagh och Rättigheet warder handlet / både vthi Andelig och Werldzlig måtte / som förbemält är.

Ee iij Til

NONO REGIA MAIESTAS ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM CRIMINATVR, PER SVAM ADHORTATIONEM, QVOD IPSIVS CELSITVDO DEGENERARIT A DOMINI SVI PARENTIS VIRTVTIBVS, QVIBVS IVS HAEREDITATIS PARTVM ET ACQVISITVM SIT.

AD HANC OBIECTIONEM IPSIVS CELSITVDO RESPONDET, QVOD REgia *Maiestas magis egeat tali admonitione, quàm ipsius Celsitudo, quoniam ipsius Regia Maiestas vestigijs Aui sui minimè insistit, & multa contra Aui testamentum egerit, quo testamento quasi fundamento, pacta hæreditaria, ut dictum est, innituntur. Et quidem pacta hæreditaria in hunc finem acquisita non sunt, vt Rex suum juramentum, jus & justiciam, eaq; quæ ad felicem Statum & Ordinem in Gubernatione spectant, negligat, quiduis pro libitu agat, & ea quæ ad patriæ salutem summa vrgente necessitate constituta sunt, aboleat, sed potius vt ea omnia sarta tecta conseruet, per quæ pacta hæreditaria suum vigorem obtineant.*

TIL THEN NIJEN-
de / så beskyller H: K: M: H: F: N: egenom sin förmaning och påminnelse / At H: F: N: haffuer stiget ifrå sin Her Faders manlige gerninger / egenom hwilken Arffzrätten förwerffuet är.

THER VPÅ ÄR H: F: N:des SWAR / At samme förmaning fast meere behöffdes H: K: M: än H: F: N: efter H: K: M: är widt stigen ifrå sin salige käre FadherFaders manlige gerninger / och haffuer nykt emoot hans Testamente handlet / på hwilket Arfföreningen är grundet / som förbemält är / Och är icke Arfföreningen therföre förwerffuet / At Konungen skal haffue macht at stige ifrå sin Eedh / Laagh och Rätt / och göre hwadh han wil / så och förhindre all godh Ordning i Landet / och til intet göre thet som til Fäderneslandsens wälferd vprättet är / och hwarcke nödhen haffuer krafft / vthan fast meere til at hålle thet widh macht / egenom hwilket och Arfföreningen haffuer lengste bestånd.

Til

DECIMO OBIICITVR A REGIA MAIESTATE ILLVSTRISSIMO PRINCIPI, QVOD IPSIVS CELSITVDO REGIAM MAIESTATEM PER CAVSAM RELIGIONIS, APVD SVBDITOS IN INVIDIAM VOCET.

AD HOC RESPONDET IPSIVS CELSITVDO, PROBARI NON POSSE, QVOD *ipsius Celsitudo conetur abalienare mentes subditorum à Regia Maiestate, verum econtra eosdem semper ad fidelitatem erga ipsius Maiestatem adhortata sit, vt apparet ex Decreto Sudercopensi. Si verò subditi animos ab eius Regia Maiestate abalienarint, vel in posterum abalienaturi sunt, hoc Regia Maiestas sibi ipsi imputet, ipsa enim eius rei causa est, quod subditorum Iura negligit, nec ea præstat, quæ Regia Maiestas ipsis juramento suo, vt dictum est, confirmauit.*

VNDECIMO REGIA MAIESTAS CRIMINATVR ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM, QVOD REGNVM AFFECTARIT.

*RESPONDET ILLVSTRISSI*MVS PRINCEPS, NVLLA RATIONE PROBARI *posse, ipsius Celsitudinem vel verbo vel re ostendisse,*

quod

TIL THET TIENde/ så är H: K: M:ts beskyllning/ At H: F: N: gör H: K: M: affuund hoos vndersåterne vnder Religions skygget.

THERTIL ÄR H: F: N:des RÄTTmätige Swar / At thet skal aldrig bewijses/ At H: F: N: haffuer j någen måtte affwendt vndersåternes hierte ifrå H: K: M: Vthan haffuer twert ont/ them altijdh til trooheet och tryggheet emoot H: K: M: förmanet / såsom är aff Suderköpingz Affskedh klarligen til at see. Men om vndersåterne något missbagh haffue til H: K: M: fattet / eller här effter fatte kunne/ tå är H: K: M: sielff een orsaak ther til / effter H: K: M: them icke widh sin rättigheet håller och låter bliffue / ey heller efterkommer / hwadh H: K: M: them loffuet och tilsagdt haffuer / effter sin Eedz lydelse/ och Laghbokens innehåld/ som förbemält är.

THEN ELLEFTE H: K: M:ts beskyllning är / At H: F: N: wil göre sigh til Konung/ &c.

THER VPÅ ÄR H: F: N:des SWAR/ Och fråger / hwarvthi H: F: N: haffuer sigh antingen medh ord eller gerninger förnimme låte/

 At

quod se Regem facere velit, contrarium verò probari facilè potest, nempè quod ipsius Celsitudo Regium nomen nunquam appetiuerit, & si ipsius Celsitudo tanto disiderio eius nominis tangeretur, & illegitime affectaret, probatu non esset difficilè, quod psius Celsitudini sæpè oblatum sit, & etiamnum offerri posit, si ipsius Celsitudo à pactis hæreditarijs, & à juramento fidelitatis, quo Regiæ Maiestati obligata est, discedere, ijsq; medys & authoritate uti velit, qua ipsius Celsitudo valet. Nec ideo dici potest ipsius Cesitudinem Regnum appetiuisse, quod ipsius Celsitudo molestißimum Gubernationis onus, una cum Senatoribus illustribus & magnificis susceperit, quia olim multi, humiliori familia orti, minori jure, dignitate & potestate, quàm ipsius Celsitudo præditi, Rempub: Sueticam absente Rege administrarunt, nec propterea ipsis obiectum fuit, quod rebus nouis studentes, Regnum affectârint, ut videre est, ex Vnione quæ gubernante Margaretha Regina facta, & postea Rege Erico XIII renouata est, quo tempore Regni Dapifer, quem Drotzeten *incolæ vocant, absente Rege, pari potestate ac Rex præditus fuerit, qui tamen conferendus non est cum Illustrißimo Principe, qui totius Regni hæres est, quem etiam Reipub: saluti magis consulere decet, quam eum ad quem jus hæreditatis non pertinet.*

Duodecima

At H: F: N: wil göre sigh til Konung/ Ty fast annorlunde kan bewijses/ At H: F: N: Konungzligit nampn aldrig haffuer åstundet eller begäret/ Och hwar H: F: N: så stoor trengten ther til hade hafft/ och olaghligen weelet komme ther til/ så wore icke swårt at bewijse/ At thet H: F: N: offte haffuer stått öpet/ och än tilbiudes kunne/ ther H: F: N: wille stige ifrå Affföreningen/ och then trogne Eedzplicht/ lyffte och tilsäyelse/ ther medh H: F: N: H: K: M: bebunden är/ och ther til bruke the medhel och then myndigheet H: F: N: haffuer. Och kan H: F: N: ther medh icke sägies at trengie sigh in vthi Konungens Regemente/ At H: F: N: then mödesamme Regering haffuer vpå sigh tagit/ Ty först haffuer H: K: M: H: F: N: ther om för sin affreese aff Riket/ sedhan och the Wälborne Herrer Swериges Rijkes Rådh/ och heele Sweriges Rijkes Ständer/ bedit. Så haffue och månge aff fast ringere härkompst/ medh mindre rätt och meere myndigheet och wälde/ vthi Swerige regeret/ then tijdh Konungen haffuer vthländes warit/ än som H: F: N: nw gör/ och medh rätte göre borde/ och dochlikwäl icke bleffuet skylte/ At the haffue weelet göre sigh til Konunger/ Effter som aff then Vnion som vthi Drottning Margarethes tijdh bleff giord/ och sedhan vthi Konung Erichz aff Pommerens tijdh förnyet/ är til at see/ ther Drotzeten haffuer hafft lijke wälde som Konungen sielff vthi Konungens frånwaru/ hwilken doch icke är til at förlijknendes medh H: F: N: som en Arffstagen Furste är til thette Rijket/ och bör meere wårde och sköte sitt Fädernesland/ än then ther ingen Arffzrätt til haffuer.

Ff ij Then

DVODECIMA REGIÆ MAIESTATIS OBIECTIO EST, QVOD CELSITVDO IPSIVS DICITVR MILITES QVAESTVI HABVISSE, ET EORVM STIPENDIA FRAVDASSE.

RESPONDET IPSIVS CELSITVDO SE SPERASSE REGIAM MAIESTATEM tali in ipsius Celsitudinem criminatione nunquam vsuram, quod ipsius Celsitudo, Dei benignitate, non contemnendis annuis reditibus, ipsa aucta sit, vt ipsius Celsitudo pro dignitate sui ordinis, etiam sine tali illegitimo quæstu viuere possit, nec opus ipsi est, vt cum Regiæ Maiestatis & Regni damno aliquid lucrifaciat, quod igitur mercaturam aliquam illis Schedulis quæ militibus subducta ratione, in testimonium residui, datæ sunt, exercuisse Illustrißimus Princeps dicitur, non venit ipsius Celsitudini in mentem, nisi fortasse in hoc reprehendatur Illustrißimus Princeps, vbi semel eius Celsitudo opera Marci Meuij mercatoris Lubecensis & Regiæ Maiestatis subditi Petri Plagmanni, scribæ militaris vsa est, vbi non priuato ipsius Celsitudinis compendio, sed Regni vtilitatibus seruitum fuit, pro quo ipsius Celsitudini gratia non contumelia debetur, & caret adhuc ipsius Celsitudo, sicut & antè commemorati Marci Meuij jam defuncti hæredes, non mediocri summa pecuniæ, in redimendas eiusmodi equitum Schedulas,

THEN TOLFTE

H: K: M:ts beskyllning är / At H: F: N: haffuer driffuit köp medh Restzedler.

THER VPÅ ÄR H: F: N:des SWAR/ At H: F: N: wål hade förmodet/ H: K: M: skulle haffue H: F: N: medh sådanne beskyllninger förskonet/ effter Gudh thes loff / H: F: N: een ståteligh Ränte och inkompst haffuer / ther medh H: F: N: kan sitt Furstelige Ständ vppehålle och vthföre/ vthan sådant Finantzerij / och icke behöffuer at sökie sin fordeel medh H: K: M:ts och Rijksens skade/ Och hwar något köp medh sådanne Restzedler haffuer haffds förhänder/ thet H: F: N: doch icke kommer ihogh/ troor och icke heller/ meere än een reese ware skeet / ther til H: F: N: haffuer bruket Marcus Mewis / Borgere vthi Lybeck/ och H: K: M:ts egen Munsterskriffuere och vndersåte vnder the Tydske Ryttere/ Peter Plaghman widh nampn / tå är ther medh H: K: M:ts och Rijksens gagn och båste sökt / och icke H: F: N:des, för hwilket H: F: N: hade bordt tack och icke otack / som nw skeet är / Och haffuer H: F: N: än här til sampt medh för:de Marcus Mewis Erffuinger Penningerne mist / sigh icke til någen ringen skade. Therföre giffuer H: F: N: hwar åhrlig Erlig Man til at betäncke/ huru rätt H: F: N: warder beskylt /och hwem som störste for-

ste for-

las, expensæ & erogatæ, magno cum vtriusq; partis detrimento, quamobrem ipsius Celsitudo uniuscuiusq; iudicio permittit, quo Iure Regia Maiestas ipsius Celsitudinem hac in re criminari possit & ad quem emolumentũ redeat, vtrum ad Regiam Maiestatem & Rempub: quæ non contemnendam summam pecuniæ inde lucrata est, an verò ipsius Celsitudo aliquid lucri ceperit, quæ sua pecunia hactenus caruit, nec emolumentum aliquod inde sperat.

DECIMOTERTIO,

QVOD ATTINET AD LITERAS OBLIGATORIAS, QVAS ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS REGIAE MAIESTATI DEDISSE QVIDEM SED POSTEA VIOLASSE, DICITVR.

RESPONDET ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS, NON DOCERI POSSE, QVOD TA*libus literis sese obligârit, vel suo consensu eas approbârit, Quamuis verò Regia Maiestas ante suum discessum ex hoc Regno, tales literas ab eius Celsitudine postulauerit, nulla tamen ratione probari potest, Regiam Maiestatem eas impetrasse, Nec vllo quidem iure talibus literis ipsius Celsitudo obligare se potest, quandoquidem antiquissimis Regni Iuribus sunt contrariæ eaq; oppugnant, quibus ipsius Celsitudo nihil detrahere potest: Quare nulla ex ijs efficax obligatio nasci potest, etiamsi Regia Maiestas Illustrissimo Principi tales literas imperasset, Deficit enim hic & consensus & approbatio Iuris, quapropter*

nullius

ste fordeelen ther aff haffuer/ Antingen H: K: M: och Cronen/ som een ståtelig Summa theregenom haffuer wunnit/ Eller H: F: N: som sitt så longen tijdh haffuer mist/ och then winnest intet begäret.

TJE THET TRETtonde/ Hwadh then REVERSAL widhkommer H: K: M: sigh vpå beroper/ At H: F: N: skal ther emoot haffue handlet.

SKÅR THET ALDRIG BEwijssligit/ At H: F: N: en sådanne Reuers iffrå sigh hafftuer giffuit/ eller ther til samtyckt/ Och ändoch H: K: M: för sitt affreesende hoos H: F: N: om en sådanne Reuers anhölt Så skal doch aldrig medh någen skääl bewijses/ At H: K: M: then bekom aff H: F: N: Såsom H: F: N: icke heller medh någen rätt then giffue kunde/ Efter thet Sweriges vhrminnes Rättigheet förnär war/ hwilken H: F: N: icke kan bortgiffue: Hwarföre folier och tå therwthaff icke någen Efficax obligatio eller Exactio, fast om än H: K: M: hade aff H: F: N: en sådan Reuers begäret/ Ty här haffuer både consensus och approbatio iuris feelz/ Är och tå alt förgäffues/ hwadh H: K: M: sigh ther vpå beroper/ och will at H: F: N: skal ware förplichtet sigh ther effter rätte. Til thet Andre/ om än fast kunde bewijses/ thet doch aldrig skee kan) At H: F: N. haffuer giffuit een

nullius momenti est, quod Regia Maiestas eas allegat, & demonstrare conatur, quod illustrissimus Princeps ex ijs sit obligatus. Secundò, etsi posset probari Illustrissimum Prinpem se talibus literis obligasse, quod tamen non factum est, non tamen inde sequitur, Principem esse obligatum sine exceptione, ea quæ continentur in literis exequi. Primum enim considerare decet, an illæ literæ jure vel sub conditione datæ sunt, & si sunt datæ sub conditione tùm Illustriss: Principem antè non obligant, quàm conditio impleta sit: At conditio impleta non est, nam Regia Maiestas recusauit ipsius Celss: tale mandatum seu plenipotentiam qualem ipsius Celsitudo requisiuit. Secundò talis obligatio merè est ciuilis, & potest per exceptionem elidi, quandoquidem ea plenipotentia non subsecuta est, cuius causa literæ eæ obligatoriæ datæ dicuntur, ideo Regia Maiestas eo nomine arguere ipsius Celsitudinem non potest, quod contra suas literas & assecurationem egerit, & quamuis ita ipsius Celsitudo ex ante commemoratis literis obligata non est, tamen ipsius Celsitudo talibus literis se subijcit, quæ consentaneæ sunt ei plenipotentiæ, quàm ipsius Celsitudo requirit, quàm justum verò sit asseuerare, quod Illustrissimus Princeps tales literas obligatorias dederit, quale exemplum huc missum est, quod quidem nullo modo concordat cum ista obligatione, quàm ipsius Celsitudo dedit, omnibus æquis hominibus judicandum relinquitur.

POSTRE-

uit en sådan Reuers ifrå sigh / så wille doch icke strax ther aff fölie / At H: F: N: wore plichtig thet aldeles hålle och sigh ther effter rätte. Ty först / måste här tilsees / om samme Reuers är puré eller sub conditione giffuen / Och effter han är sub conditione giffuen / så obligerer han H: F: N: intet / effter Conditio icke är fulkompnet / och H: K: M: haffuer sigh förwägret at giffue ther emoot een sådanne Fulmacht / som H: F: N: begärede. Thernäst / Så är och een sådan obligatio meré ciuilis & potest per exceptionem elidi, effter Fulmachten icke haffuer ther vpå folgdt / för hwilken Reuersen heetes ware vthgiffuin / Hwarföre haffuer och H: K: M: tå i så måtte intet til at beskylle H: F: N: at H: F: N: skal haffue handlet emoot Breff och Försäkring. Och ändoch H: F: N: effter thenne vpräknede skääl / icke är förplichtet / at hålle then Reuers som H: F: N: haffuer vthgiffuit / Så wil dochlikwäl H: F: N: sigh gerne effter then rätte / hwilken och öffuereens kommer medh then Fulmacht H: F: N: begärede / Men huru berömeligit thet är at vthspriide / at H: F: N: skulle haffue giffuit en sådanne Reuers / som then Copie lyder / som hijt är sendh / ther doch icke ett ord öffuereens kommer medh sielffue Reuersen som H: F: N: vthaaff / thet läter H: F: N: ährlige Män säye theres betenckiende vthi.

G g Then

POSTREMA REGIÆ *MAIESTATIS CRIMINATIO EST,* QVOD ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS SVO NOMINE ET TYPIS MONETAM CVDERIT, QVOD SIT REGALE, ET HAC RATIONE EIVS MAIESTATIS DIGNITATEM ET IVRA OPPVGNARIT.

RESPONDET ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS: QVAMVIS SVAM CELSITVDINEM *non latet quod jus cudendi monetam sit Regale; Tamen ipsius Celsitudo sibi tale jus & potestatem, ea ratione acquisiuit, qua alij Principes, Domini & Ciuitates sibi illud jus acquirere solent, nempe superioris consensu & approbatione. Nam etsi Ericus Rex esset Tyrannus, qui in hoc totus incumbebat, vt fratrum suorum jura & dignitatem imminueret, & ipsis illegitimas & iniustas Constitutiones obtruderet, jus tamen cudendi monetam eis permisit, vt monetam cuderent eius materiæ & ponderis, quo ipsius Regia moneta percussa fuit, sicut patet ex istis Constitutionibus, quæ Arbogæ Anno* LXI. *factæ sunt, quas tamen ipsius Celsitudo in quibusdam alijs Articulis non acceptauit.*

SECVNDO, IPSIVS REGIAE MAIESTATIS *Dominus Parens inclytæ memoriæ, non recusauit eam rem, siq; in reliquis negocijs conuenire potuissent, monetæ cudendæ jus ipsius Celsitudini facilè concessisset, vt videre*

est ex

THEN YTTERSTE H: K: M[s]: beskyllning är / At H: F: N: haffuer slagit Mynt vnder sin egen Pregel och Stempel / hwilket är Regale, och j så måtte förgripit sigh vthi hans H: K: M:s rättigheet och myndigheet.

THER VPå ÄR H: F: N:des SWAR/ At ändoch H: F: N: wäl weet / at Rättigheeten til at läte mynte/är Regale, Så haffuer dock likwäl H: F: N: sigh samme Rättigheet egenom the medhel förwerffuet/ egenom hwilke andre Furster / Herrer och Städer sigh then Rättigheet pläge förskaffe / Nemligen superioris consensu & approbatione. Ty ändoch Konung Erich en Tyran war / hwilken vthi alle måtte beflitede sigh at affkorte och förminske sine Bröders rättigheet och myndigheet / och trengie them olaghlige och otilbörlige stadger opå / Så haffuer han likwäl then Rättigheeten them efterlätit/at the haffue mått slå Mynt/ så gått vthi korn och strådh som thet är / hwilket Konungen läter mynte / Effter som aff the stadger som vthi Arboga bleffue giorde / Anno &c. 61. hwilke H: F: N: doch aldrig haffuer weelet wedertage/ är til at see.

Til thet Andre/Så haffuer och H: K: M:s HerFader (Christelig och högläflig j åminnelse, icke haffft något betenckiende vthi thenne saken / Vthan hwar alle andre saker hade bleffuet affhandlede, så hade och H: K: M: wäl effterlätit H: F: N: at mynte/Effter som aff thet j

 Wadzstena

eſt ex Conſtitutionibus VVadſtenis & Stegeburgi factus. Et poſtquam omnes controuerſiæ, quæ inter ipſius Regiam Maieſtatem & Illuſtriſſimum Principem exortæ fuerant, paucis ante ipſius obitum annis, eſſent compoſitæ, ita vt etiam Decretum VVadſtenenſe, quod obtruſum ipſius Celſitudini anteà fuerat, aboleretur, túm ipſius Celſitudo, Rege adhuc in viuis ſuperſtite, ſuo nomine monetam cudit. Quamobrem Regia Maieſtas ea, quæ ſemel conſtituta ſunt, & nihil dubij habent, rurſus in dubium vocare vel abrogare non poteſt.

TERTIO: SERENISSIMVS REX GVSTAVVS *laudatiſſimæ memoriæ, in ſuo teſtamento, ipſius Celſitudini, eiusq; fratribus vnicuiq; ſuum Ducatum, cum omnibus juribus, moriens ita legauit, ſicut eius Maieſtas ipſa eos poſſederat. Et quia ipſius Maieſtas in quouis Ducatu, poteſtatem & jus cudendæ monetæ habuit, eius Maieſtas etiam ipſius Celſitudini idem jus conceſſit & reliquit. Ideoq; Regia Maieſtas Sueciæ & Poloniæ &c. Aui ſui teſtamentum impugnat, dum Illuſtriß: Principi cudendæ ſuo nomine & inſignibus, jus monetæ adimere conatur.*

VLTIMO: PARVM LAVDIS REGIA MAIE*ſtas hinc ſperare poteſt, ſi Patruo ſuo fidiſſimo hoc denegare nitatur, quod tamen ipſius Maieſtas ſuis ſubditis permittit. Quod vero ipſius Regia Maieſtas eius Celſitudinem incuſet, quod & ponderis & materiæ vilioris*

monetam

Wadzstena och Stegeborgh beslwtet bleff / är til at see. Och efter om alle saker som tå emellom H: K: M:s salige HerFader och H: F: N: swäffuede / några fåå åhr för H: K: M: aff thenne werlden skildes / bleff afftalet / så och alt mißförstånd affskaffet / och thet Wadzstenske Herredagz Beslwt til intet giordt / så at H: F: N: tå / medhan H: K: M: leffde / låth mynte. Therföre så kan H: K: M: icke hwadh som en gång är afftalet och är klar saak / åter twiffuelachtigt och til intet göre.

Til thet Tridie / Så haffuer salig Konung GUSTAF (Christeligh och högloffligh j åminnelse) vthi sitt Testamente inrympdt H: F: N: och alle H: F: N:s Bröder theres Furstendömer / medh all then Rättigheet / som H: K: M: haffuer ther vthi hafft. Och effter thet H: K: M: haffuer hafft macht at slå Mynt vthi samme Furstendömer / Så haffuer H: K: M: H: F: N: och then Rättigheeten efterlåtit: Hwarföre handler H: K: M: emoot sin salige FaderFaders Testamente / ther H: K: M: wil H: F: N: förbiude at slå Mynt vnder sin Pregel och Stempel.

Och til thet ytterste / Så wore och H: K: M: til ringe berömt / ther H: K: M: wille sin kåre Faderbroder thet förbiude / som H: K: M: doch sine vndersåter och ringe Ståter / efterlåter. Men thet H: K: M: beskyller H: F: N: at H: F: N: skulle haffue låtit slå ringere Mynt vthi korn och skrodh / än som H: K: M: sielff / och så förringet Rijkens Mynt / vnderlåterne til

 merckeligh

monetam cadat, quam ipsius Regia Maiestas, atq; hoc modo in detrimentum subditorum deteriorem reddat Regni monetam, hoc non posse probari, monetarius & alij multi testes esse possunt.

QVAMOBREM, QVONIAM ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS, REGIAE MAIESTA*tis dignitatem, jus & justiciam, leges Sueticas & pacta hæreditaria, nullo modo impugnârit aut læserit, nec earum criminationum reus sit, quas Regia Maiestas ipsius Celsitudini obiecit & expostulauit; sed ab ineunte Regis ætate, imò ab incunabulis, se erga ipsius Regiam Maiestatem ita gessit, vt fidelem Patruum decet, quod & in posterum se facturam ipsius Celsitudo pollicetur, quatenus ipsius Celsitudo judicare potest, id & Deum & homines probaturos, id quod antecedentibus euidentissimisq; rationibus satis superq; demonstratum est: Causa verò Celsitudinem eius latet, quæ Regiam Maiestatem ad literas tam minaces, inusitatas, criminationibus plenas, impulerit, cum tamen ea quæ ipsi obiecta sunt, longè aliter se habeant; sed tamen eam suspicatur Illustrissimus Princeps causam esse, quod eius Celsitudo ab ineunte Regiæ Maiestatis magistratu, nunquam ipsius Maiestatis Religionem approbare & admittere potuit, vt Pontificiæ superstitiones in hoc Regnum inueherentur: In alijs verò rebus omnibus ne minimum quidem in ipsius Maiestatem committere se meminit, quod repræbensione dignum est.*

Quapro-

merckelig skade: Så skal thet aldrig bewijses ware sleet/ om hwilket Myntemesteren och mänge andre/ skole wette witnesbörd giffue.

EFTER NW H: F: N: J JNGEN måtte haffuer handlet emoot H: K: M:s myndigheet och rättigheet / så och Swериges Lagh och Arfföreningen / Är och aldeles frij och oskyldig för alt thet H: K: M: H: F: N: förwijter och beskyller / Haffuer sigh ochså ifrå H: K: M:s vngdom / och än när H: K: M: lågh vthi waggen / emoot H: K: M: förhållit / som en trogen och rätträdig Faderbroder haffuer ägnet och bordt / thet H: F: N: och här effter göre wil / så widt som H: F: N: kan betenckie / ware förswarligit för Gudi och Mannom / effter som aff alle thenne skääl och Argument som nw vpräknede äre / nogsampt bewijst är. Så kan H: F: N: icke wette / hwadh H: K: M.: förorsaket haffuer / At H: K: M: haffuer låtit een sådan hårdh och osedwanligh Skriffuelse och så månge beskyllninger / som sigh j grunden och medh sanningen fast annorlunde befinnes / til H: F: N: vthgå / än alleene therföre / at H: F: N: haffuer ifrå H: K: M:s förste Regements tijdh / icke weclet samtyckie medh H: K: M: vthi Religionen / eller tilstådie at then Påwiske wilfarende Låre / skulle här j Rijket antagen warde / Elliest weet H: F: N: til alle andre tilmåle sigh icke til thet ringeste ware bråtzligh eller skyldigh.

Begäres

QVAPROPTER IPSIVS MAIESTATEM FRAternè & officiosè, Illustrissimos verò & Reuerendissimos, Illustres, Reuerendos, generosos & magnificos Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Senatores, Proceres & Ordines amanter & benignè, prout postulat uniuscuiusq; conditio, Illustrissimus Princeps rogat & requirit, vt æquis animis ipsius Celsitudinis satisfactionem accipiant, nec sinistrè interpretentur, quod ipsius Celsitudo justam suam defensionem vrgente necessitate, latius & clarius susceperit, ad quam grauibus causis permota, hoc tempore necessarió descendit; Ipsius Celsitudinem tamen spes erga Regiam Maiestatem, Dominum Agnatum & Fratrem suum, pulcherrima fouet, ipsius Maiestatem post justam deliberationem, mutaturam consilium, & in posterum tales criminationes prætermissuram, & in hoc hæreditarium Regnum venturam, vt ipsamet Regia Maiestas eidem Regno possit præesse, & illud secundum normam præstiti juramenti gubernare, eo consilio, vt hoc Regnum, quod in politicis negocijs reformatione maximè eget, in statum feliciorem, quô omnes confusiones, quæ in Rempub: irrepserunt, abolescant, restituatur.

SI VERO REGIAE MAIESTATI QVAMPRImum in hoc Regnum venire, integrum non sit, officiosè rogat ipsius Celsitudo, vt eius Maiestas gubernandæ Reipub: rationes tales ineat, quibus Regni saluti & subdito-

rum

Begärer förthenskuld aff H: K: M: broderligen och kärligen / Såsom och alle andre / som thenne H: F: N:des rättmätige Swar hörendes eller läsendes warde / wenligen och nådeligen / At the weele här om döme hwadh som rättwist ware kan / och H: F: N: icke förtenckie / At H: F: N: sitt rättmätige Swar / effter nödhtorfften haffuer så vthtryckeligen weelet förnimme läte / hwilket H: F: N: effter hög giffne orsaak icke haffuer kunnet gå förbij : Är dochlikwäl vthi then förhopning och tilförsicht til H: K: M: H: F: N:des käre BroderSon / At H: K: M: sigh effter ett rätt betenckiende annorledes besinner / och här effter H: F: N: medh sådanne beskyllninger förskoner / Så och begiffuer sigh sielff hijt in i sitt Arffkonungerijke / och thet effter sin Eedh / lyffte och tilsäyelse regerer och förestår / så at thette Konungerijke / som nw wäl godh Ordning behöffde / måtte komme vthi sitt skick igen / och vthur thet olagh som thet haffuer warit vthi / och än är.

Ther och H: K: M: icke wore läghligit / sielff personligen medh thet förste tilstädes komme / tå begärer H: F: N: At H: K: M: wille late så om Regeringen laze och beställe / som Fädernes landet kunde ware nyttigt / och vndersåterne gagneligit och drägeligit. Ty effter H: F: N: förnimmer / at thet H: K: M: så högeligen emoot är / och til somstörste mißhagh / at H: F: N: haffuer sigh thenne mödesamme Regeringh vpätagit / til hwilket doch H: F: N: sigh icke intrengdt haffuer / vthan är aff H: K: M: ther til bedin / och aff

 Menige

rum vtilitati consulatur: Illustrißimum enim Principem non fugit, se in magnam inuidiam apud eius Maiestatem, falsis aduersariorum criminationibus, vocatum esse, quod molestißimam hanc Gubernationem & Rempublicam susceperit. Et quamuis Illustrißimus Princeps Reipub: suam operam non obtruderit, sed rogatu Regiæ Maiestatis ad eam administrandam accesserit, quod posteà Regni Ordines vna mente comprobarunt, posteà iterum à discedente ex hoc Regno Regia Maiestate diuersis vicibus ipsius Celsitudo, vt Rempub: capesseret, rogata & ad hoc munus vocata sit, Tamen decreuit eius Celsitudo posthâc inuita Regia Maiestate Rempub: non administrare, sed consilio & arbitrio Senatorum & Ordinum Regni permittit, qua ratione illis, absente Regia Maiestate Respublica gubernanda videatur.

ET QVANDOQVIDEM MVLTA ET GRAVIA NEGOTIA HOC TEMPORE INcidunt, quæ deliberanda & expedienda sunt, nisi Regno irrecuperabile damnum indè nasci debeat, vt sunt: Primum, Discordia & controuersiæ in Religione, quæ gliscunt indies; Deindè perfecta pacis compositio, cum magno Moschorum Duce: Item traditio arcis Kexholmensis, & sufficiens assecuratio pacis perpetuæ, cum eodem Duce: Postremò bellum & seditiones in Finlandia, in eius Du-

catus

menige Rijkens Stånder eenhelleligen samtyckt / Så och på åtskillelige tijdher / sedhan H: K: M: aff Rijket drogh/ ther til kallet: Så wil H: F: N: emoot H: K: M:s willie/ sigh medh Regeringen här effter intet befatte / vthan ställer thet til Rijksens Rådh och menige Rijksens Stånder/huru them vthi H: K: M:s frånwaru synes Rijket skulle regeres och föreståes / hwilket H: F: N: tencker Stånderne medh thet förste förstå late/ effter H: F: N: vthan theres wetskap icke kan Regeringen wedersake / hwilken H: F: N: på theres eenhellige bön och begären wedertagit haffuer.

OCH EFTER THET/ AT MÅNge Rijksens högwichtige åhrender nw äre förhanden/ som beställes måste/ så frampt thette Rijket en obåtelig skade ther aff icke tage skal / Såsom är förnemmeliaest om then twist och oenigheet j Religionen/ hwilken dagheligen tilwärer: Thernäst een fulkombligh Förening medh Storfursten vthi Ryßland: Sedhan Kexholms igenleffrering och nogsom försäkring på then ewigwarende fridh: Och til thet sidste/ thet krijgh och vproor / Landsens förderff och vndergång/som är begynt vthi Finland/ sampt andre flere merckelige Handlinger/ som nw behöffdes berådslåes / öffuerwäges och betenckies / och sedhan ställes vthi wercket / til H: K: M:s och heele Rijksens wälferd/ och nw kunne warde försummede egenom thette tilfälle som nw förhanden haffues / och Rijket här effter kommer vthi större oroo och fahre / än thet här til (tywerr) kommit är.

 Therföre

tatus perniciem & exitium exortæ, aliaq; negocia grauissima, quæ necessariò deliberanda & expendenda occurrunt, vt posteà in Regiæ Maiestatis & Regni vtilitatem perficiantur, quæ fortassis per hæc, quæ iam tractantur consilia, negligi possent, vndè in Regno multò maior quàm ante discordia existere posset.

QVAMOBREM IPSIVS CELSITVDO HOC *scripto, protestatur, se esse hac in re innocentem, & satis tempestiuè Regiam Maiestatem Regni Consiliarios & omnes Ordines, ea de re fecisse certiores.*

ET SPERAT IPSIVS CELSITVDO ET *benignè petit, vt omnes boni, hoc justum eius Responsum & Protestationem in optimam partem accipiant. Quod superest, ipsius Celsitudo omnibus Regni Ordinibus, ciuibus & incolis, Ecclesiasticis pariter ac Politicis, pro vniuscuiusq; conditione, suam beneuolentiam & gratiam, benignè clementerq; defert.*

Therföre wil H: F: N: här medh j thenne sin vndskyllning och råttmätige vrsecht haffue sigh förbehållit och protesteret/aldrig haffue giffuit ther orsaak til/ vthan j tijdh låtet H: K: M: och Rijksens Rådh och Menige Ständerne ther om weiterligit ware.

Och förseer H: F: N: sigh/ såsom och nådeligen begärer/ aff alle Ehrlige Swenske Män/ At the weele thenne H: F: N:des råttmätige Swar och Protestation, vthi then båste meening och förstånd vptage/ År elliest öffuerbödig H: K: M: all broderligh kärligh benägenheet/ och alle Menige Rijksens Ständer och Inbyggiere/ Andelige och Werldzlige/ hwar effter sitt Stånd och Condition, alt gott/ nådigh befordring/ effter H: F: N:des förmögenheet/ at bewijse/ &c.

